मध्यमकालीन खर्च संरचना

(आर्थिक वर्ष २०८१/८२ - २०८३/८४) तथा

वार्षिक विकास कार्यक्रम (आर्थिक वर्ष २०८१/८२)

Medium-Term Expenditure Framework

(Fiscal Year २०२४/२५ – २०२६/२७) and

Annual Development Program

Fiscal Year २०२४/२५

काली गण्डकी गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

विर्घा, स्याङ्जा, गण्डकी प्रदेश, नेपाल

२०८१

विषय सूची

परिच्छेद: परिचय 5
१.१ पृष्ठभूमि 5
१.२ मध्यमकालीन खर्च संरचनाको अवधारणा 5
१.३ मध्यमकालीन खर्च संरचनाको उद्देश्य 6
१.४ मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमाका आधारहरु 6
१.५ मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा विधि तथा प्रक्रिया 6
परिच्छेद २ : मध्यमकालीन खर्च संरचना 9
२.१ पृष्ठभूमि 9
२.२ सवाल तथा तथा चुनौती 9
२.३ संभावना तथा अवसर 9
२.४ सोच, उद्देश्य तथा रणनीति 9
२.५ मध्यमकालीन आर्थिक खाका 11
२.६ मध्यमकालीन नतिजा खाका 11
२.७ मध्यमकालीन बजेट खाका 12
२.८ बजेट विनियोजन र प्रक्षेपणको बाँडफाँट 15
२.९ विषय उपक्षेत्रगत बाँडफाँट 16
परिच्छेद ३: आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को विकास कार्यक्रम तथा बजेट 18
३.१ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ विकास कार्यक्रम बजेटको बाँडफाँट 18
३.२ उपक्षेत्रगत विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाको विवरण 19
परिच्छेद चारः आर्थिक क्षेत्र 21
४.१ कृषि खाद्य सुरक्षा तथा सिँचाई 21
४.२ जलस्रोत तथा सिँचाई 24
४.३ पशु सेवा 26
४.४ पर्यटन, संस्कृति तथा सम्पदा 28
४.५ उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय 30
४.६ भूमि व्यवस्था, वित्तीय सेवा तथा सहकारी 32
४.७ श्रम, रोजगारी तथा गरिबी निवारण 34
परिच्छेद पाँचः सामाजिक क्षेत्र 37
५.१ जनस्वास्थ्य तथा पोषण 37
५.२ शिक्षा, विज्ञान, कला तथा साहित्य 45

५.३ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता 52

५.४ महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण 54

५.५ सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण 56

५.६ युवा, खेलकुद तथा नवप्रवर्तन 58

परिच्छेद छः पूर्वाधार क्षेत्र 61

६.१ बस्ती विकास, आवास तथा भवन 61

६.२ सडक, पुल तथा यातायात 63

६.३. विद्युत तथा स्वच्छ उर्जा 69

६.४ सूचना तथा सञ्चार प्रविधि 70

परिच्छेद सातः वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र 73

७.१ वन, हरियाली, भू तथा जैविक विविधता संरक्षण 73

७.२ वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन 75

७.३ विपद जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन 76

परिच्छेद आठः संस्थागत विकास तथा सुशासन क्षेत्र 79

८.१ नीति, कानून, न्याय तथा सुशासन 79

८.२ संगठन, मावन संशाधन तथा क्षमता विकास 81

८.३ राजश्व तथा श्रोत परिचालन 84

८.४ तथ्याङ्क, योजना तथा विकास परिचालन 86

अनुसूची १: मध्यमकालीन खर्च संरचना र आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बजेट तर्जुमा सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०८१ 89

अनुसूची २: आगामी तीन आर्थिक वर्षको विषय उपक्षेत्रगत कार्यक्रम तथा आयोजना विवरण र बजेट विनियोजन .. 95

तालिका सूची

तालिका २.१: मध्यमकालीन समष्टिगत आर्थिक लक्ष्य 11

तालिका २.२: मध्यमकालीन समष्टिगत आर्थिक लक्ष्य (प्रचलित मूल्यमा) 11

तालिका २.३: त्रिवर्षीय बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण (रकम रु. हजारमा) 13

तालिका २.४: रणनीतिक स्तम्भको आधारमा आगामी तीन वर्षको अनुमान र प्रक्षेपण (रु. हजारमा)........ **Error! Bookmark not defined.**

तालिका २.५: प्राथमिकताक्रमको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण (रु. हजारमा)........ 15

तालिका २.६: दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण (रु. हजारमा)........ 15

तालिका २.७: लैंङ्गिक उत्तरदायी बजेटको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण (रु. हजारमा) 16

तालिका २.८: जलवायु सङ्केतको बजेटको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण (रु. हजारमा)........ 16

तालिका २.९: स्थानीय गौरवको आयोजनाको बजेटको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण ..... **Error! Bookmark not defined.**

तालिका २.१०: आगामी तीन आ.व.को विषय उपक्षेत्रगत खर्चको बाँडफाँटको प्रक्षेपण (रकम रु. हजारमा) 16

परिच्छेद: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

मध्यमकालीन खर्च संरचना सीमित स्रोतलाई सरकार सञ्चालन, सेवा प्रवाह र विकास कार्यहरूमा बाँडफाँट गर्ने तीन वर्षीय चक्रीय योजना हो। यो सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनको महत्वपूर्ण औजार हो। यसले सरकारले लिएको नीति, आवधिक योजना र वार्षिक नीति कार्यक्रम र बजेटबिच सामञ्जस्यता कायम गर्दछ। सरकारले अबलम्बन गरेका नीति तथा योजनाले लिएका लक्ष्य र उद्देश्य हासिल गर्न यस खर्च संरचनाले मद्दत पुऱ्याउँछ। मध्यमकालीन खर्च संरचनाले विनियोजन कुशलता, कार्यान्वयन दक्षता र वित्तीय सुशासन जस्ता सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनका मुख्य अवयवलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्दछ। यसबाट उपलब्ध सिमित स्रोतको अधिकतम प्रतिफल हासिल हुने गरी बजेट तर्जुमा प्रक्रियालाई बढी यथार्थपरक र वस्तुनिष्ठ बनाउन समेत सहयोग पुग्दछ। यसले आगामी वर्षहरूमा सरकारमा पर्ने दायित्वको वस्तुपरक पूर्वानुमान तथा स्रोतको सुनिश्चितता समेत गर्दछ।

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको प्रमुख उद्देश्य नीति, योजना र प्राथमिकताका आधारमा सार्वजनिक स्रोतको बाँडफाँट गरी खर्चको प्रभावकारिता बढाउनु हो। त्रिवर्षीय चक्रीय योजनाका रुपमा यस संरचनामा आगामी तीन वर्षमा खर्च गरिने क्षेत्र, कार्यक्रम, आयोजना र क्रियाकलाप समावेश गरिएको हुन्छ। यसका अतिरिक्त कार्यक्रम तथा आयोजनाको प्रति एकाई लागत, खर्च गरिने क्षेत्र, कार्यक्रम र आयोजनाको प्राथमिकीकरण र खर्चका स्रोत समेत संरचनामा समाहित गरिएको हुन्छ। यस प्रकार मध्यमकालीन खर्च संरचनाले उपलब्ध स्रोत साधनको प्रभावकारी विनियोजन र परिचालन, पारदर्शी र मितव्ययी खर्च प्रणाली, वित्तीय सुशासन जस्ता पक्षमा सुधार ल्याउन महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ।

नेपालमा सर्वप्रथम दशौं राष्ट्रिय योजनासँगै शुरूवात भएको मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमाको अभ्यास सङ्घीय शासन व्यवस्थाको थालनीसँगै तीनै तहका सरकारको कानुनी तथा अनिवार्य दायित्वका रुपमा रहेको छ। अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहले सार्वजनिक आय-व्ययको विवरण प्रस्तुत गर्दा अनिवार्य रूपमा आगामी तीन वर्षमा हुने खर्चको प्रक्षेपण सहितको मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा गर्नुपर्ने प्रावधान रहेको छ। मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीको विधि, औजार, चरण तथा प्रक्रियालाई स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ ले समेत स्पष्ट गरेको छ। प्रचलित कानुनी र योजना तर्जुमा दिग्दर्शनको व्यवस्था, गाउँपालिकाको आवधिक योजना, कार्यक्रम तथा आयोजनाको प्राथमिकता तथा स्रोत लगानीको आवश्यकता बमोजिम यस मध्यमकालीन खर्च संरचना (२०८१/८२-२०८३/८४) तयार गरिएको छ।

१.२ मध्यमकालीन खर्च संरचनाको अवधारणा

स्थानीय मध्यमकालीन खर्च संरचनाले स्थानीय सरकारको समष्टिगत आर्थिक लक्ष्य, मध्यमकालीन नतिजा र बजेट गरी तीन वटा मुलभुत पक्षलाई समेटेको हुन्छ। मध्यमकालीन वित्त खाकामा उत्पादन, रोजगारी र आय लगायतका सूचक र सोको मध्यमकालीन लक्ष्य समावेश हुनुपर्दछ भने यसलाई आवधिक योजना, विषय क्षेत्रगत रणनीतिक वा गुरुयोजनाको लक्ष्य तथा उद्देश्यको आधारमा तयार गर्नुपर्दछ।

यसैगरी मध्यमकालीन नतिजा खाकामा कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयनबाट आगामी तीन वर्षमा प्राप्त हुने प्रमुख नतिजाको अनुमान तथा प्रक्षेपण गरिन्छ भने आवधिक योजनाको लक्ष्य तथा विषय क्षेत्रगत नतिजाको आधारमा यो खाका तयार गर्नुपर्दछ। साथै मध्यमकालीन बजेट खाका स्थानीय तहलाई सङ्घ तथा प्रदेशबाट प्राप्त हुने अनुदान, स्थानीय तहको आन्तरिक आय,

आन्तरिक ऋण तथा अन्य स्रोतको आँकलन गरी आय तथा चालु, पुँजीगत र वित्तीय व्यवस्था समेत आगामी तीन वर्षमा हुने खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण गरी समष्टिगत बजेट खाका तयार गर्नुपर्दछ।

स्थानीय मध्यमकालीन खर्च संरचनाले चक्रीय रुपमा हरेक आर्थिक वर्षमा आगामी तीन आर्थिक वर्षको कार्यक्रम तथा बजेटको आँकलन गर्दछ। यस खर्च संरचनामा पहिलो आर्थिक वर्षमा खर्च र स्रोतको अनुमान गरिन्छ भने त्यसपछिका दुई आर्थिक वर्षका लागि खर्च तथा स्रोतको प्रक्षेपण गरिन्छ। पहिलो वर्षको बजेट कार्यान्वयन पछि उपलब्धि समीक्षा गरी बाँकी दुई वर्षको प्रक्षेपित अनुमान परिमार्जन गरी थप एक वर्षको खर्च र स्रोतको प्रक्षेपण गरिन्छ। यसबाट स्थानीय सरकारले लगानी गर्ने क्षेत्र, कार्यक्रम तथा आयोजना, क्रियाकलाप, खर्च तथा स्रोतको यथार्थपरक विश्लेषणबाट बजेट तर्जुमा प्रक्रियालाई वस्तुनिष्ठ बनाउन मद्दत पुग्दछ। मध्यमकालीन खर्च संरचनाले स्रोतसाधनको विनियोजन कुशलता (बढी प्रतिफल), कार्यान्वयन दक्षता (कार्यान्वयन गर्न सकिने) र वित्तीय सुशासन (विनियोजनको पालना) कायम गरी सार्वजनिक स्रोतको प्रभावकारी व्यवस्थापनमा सहयोग गर्दछ।

१.३ मध्यमकालीन खर्च संरचनाको उद्देश्य

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मुख्य उद्देश्य गाउँपालिकाको स्रोतसाधनको विनियोजन कुशलता, कार्यान्वयन दक्षता र वित्तीय सुशासन कायम गर्नु रहेको छ। यसका सहायक उद्देश्यहरु देहायबमोजिम रहेका छन् :

१. वार्षिक बजेटलाई नीति तथा आवधिक योजनासँग जोडनु र स्रोत विनियोजनलाई उपलब्धिमूलक बनाउनु,
२. गाउँपालिकाको प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र, कार्यक्रम तथा आयोजना र क्रियाकलापको लागि स्रोतको सुनिश्चितता गर्नु,
३. गाउँपालिकाको खर्च तथा स्रोतको वैज्ञानिक विधिबाट अनुमान तथा प्रक्षेपण गरी बजेट तर्जुमालाई ययार्थपरक बनाउनु,
४. गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने कार्यक्रम, आयोजना तथा क्रियाकलापलाई दिगो विकास लक्ष्यमैत्री, लैंगिक उत्तरदायी र जलवायुमैत्री बनाउनु,

१.४ मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमाका आधारहरु

गाउँपालिकको यस मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्दा देहायमा उल्लेखित विषयलाई प्रमुख आधारको रुपमा लिइएको छ:

१. नेपालको संविधान तथा दिगो विकासका लक्ष्यको अवस्था र मार्गचित्र (२०१५–२०३०)
२. अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
३. सोह्रौं राष्ट्रिय योजना (२०८१/८२–२०८६/८७)
४. गण्डकी प्रदेशको दोश्रो पञ्चवर्षीय योजना (२०८१/८२–२०८५/८६)
५. नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम (आ.व.२०८१/८२)
६. स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ (परिमार्जित)
७. स्थानीय तहको मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ (परिमार्जित)
८. स्थानीय तहको बजेट तथा कार्यक्रममा दिगो विकास लक्ष्यको साङ्केतीकरण स्रोत पुस्तिका, २०७९
९. स्थानीय तहको दिगो विकास लक्ष्यमैत्री मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्न सहयोगी स्रोत पुस्तिका, २०७९
१०. गाउँपालिकाको नीति तथा आवधिक योजना रू विषय क्षेत्रगत नीति तथा रणनीतिक/गुरूयोजना
११. वस्तुस्थिति विवरण अथवा स्थितिपत्र (प्रोफाईल)
१२. गाउँपालिकाको गत विगत आर्थिक वर्षहरूको नीति कार्यक्रम, स्वीकृत, प्रगति प्रतिवेदन आदि।

१.५ मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा विधि तथा प्रक्रिया

स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ व्यवस्थाबमोजिम देहाय अनुसारको विधि तथा प्रक्रिया अबलम्बन गरी वार्षिक विकास कार्यक्रमसँगै यस मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा गरिएको छः

१.५.१ तयारी कार्य

गाउँपालिकामा मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा नयाँ अभ्यास भएकोले विज्ञको सहयोगमा गाउँपालिकाका पदाधिकारी र कर्मचारीलाई अभिमुखीकरण र वित्तीय विश्लेषण, आधार अवस्था तथा तथ्याङ्क विश्लेषण, साङ्केतीकरण र दस्तावेजीकरणमा परिचालन गरियो ।

१.५.२ सन्दर्भ सामग्री सङ्कलन तथा समीक्षा

मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारी गर्न गाउँपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी तथा विषय विज्ञबाट सङ्घ, प्रदेश एवम् स्थानीय तहका योजना, नीति, कानून, दिग्दर्शन र कार्यविधि सहितका दस्तावेज सङ्कलन एवं अध्ययन गरियो । यसका आधारमा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीका सन्दर्भमा रहेका प्रावधान एवम् आवश्यक सूचना पहिचान तथा विश्लेषण गरियो ।

१.५.३ मध्यमकालीन खर्च संरचनाको ढाँचा, औजार र कार्ययोजना तर्जुमा

प्रचलित कानुनी तथा स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शनको व्यवस्था बमोजिम मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा कार्यदल गठन गरी कार्यदलबाट स्थानीय विशिष्टता एवम् आवश्यकता अनुकूल हुने गरी मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीको प्रक्रिया, ढाँचा, औजार, कार्ययोजना तयारी तथा जिम्मेवारी बाँडफाँट गरियो ।

१.५.४ अभिमुखीकरण तथा मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा कार्यशालाको आयोजना

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको अवधारणा तथा आवश्यकता बमोजिम ढाँचा, विधि, औजार एवम् कार्ययोजनामा समान बुझाई कायम गरी गाउँपालिकाको मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा गर्न दुई दिवसीय मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना गरियो । यस कार्यशाला गोष्ठीमा गाउँ कार्यपालिका तथा विषयगत समितिका पदाधिकारी, विषयगत शाखाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिको सहभागिता रहेको थियो । कार्यशालामा मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा विधि, प्रक्रिया तथा कार्यसूची सम्बन्धमा स्पष्टता तथा बुझाईमा एकरूपता कायम, आगामी तीन वर्षमा सञ्चालन हुने कार्यक्रम तथ आयोजना, आगामी वर्ष कार्यान्वयन गरिने क्रियाकलाप र आवश्यक रकम र आगामी तीन वर्षको खर्च र स्रोत अनुमान गरियो ।

१.५.५ विषयगत समिति तथा शाखासँग परामर्शको आयोजना

मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा लागि आवधिक योजना, विषय क्षेत्रगत रणनीतिक/गुरूयोजना र वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाको उपलब्धि समीक्षा साथै आगामी वर्षहरूमा सञ्चालन हुने आयोजना तथा कार्यक्रम, खर्च तथा स्रोतको सम्बन्धमा विषयगत समिति तथा शाखाबिच अन्तरक्रिया तथा रायपरापर्श गरियो । यसबाट समष्टिगत तथा विषयगत प्रमुख उपलब्धि, चालु, क्रमागत र बहुवर्षीय आयोजना तथा कार्यक्रम, सालबसाली कार्यक्रम, विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार भएका आयोजना, सम्भाव्यता अध्ययन र लागत अनुमान तयार भएका कार्यक्रम तथा आयोजना पहिचान र लगानीको आवश्यकता पहिचान गरियो । यसै छलफलबाट स्रोत सुनिश्चतता गर्नुपर्ने कार्यक्रम तथा आयोजनाको सूची तयार गरी उपक्षेत्रगत रुपमा स्रोत आवश्यकता निर्धारणको प्रस्ताव तयार गरियो ।

१.५.६ खर्च तथा स्रोतको अनुमान र त्रिवर्षीय प्रक्षेपण

विगत आर्थिक वर्षहरुको स्रोतको उपलब्धता एवं आगामी आर्थिक वर्षहरूमा उपलब्ध हुन सक्ने आन्तरिक स्रोत, राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त रकम, अन्तर–सरकारी वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त रकम लगायतका आगामी वर्ष (बजेट वर्ष) को लागि उपलब्ध हुन सक्ने स्रोतको अनुमान तथा आगामी दुई आर्थिक वर्षको स्रोतको प्रक्षेपण गरियो । यसैगरी विगत आर्थिक वर्षहरूको खर्चको प्रवृति, क्रमागत तथा बहुवर्षीय आयोजना र प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने स्रोतलाई मध्यनजर गरी खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण गरियो । विषय विज्ञको सहयोग र सहजीकरणमा कार्यदलले आगामी तीन आर्थिक वर्षको खर्च तथा स्रोत प्रक्षेपणका आधारमा तीन वर्षको बजेट सीमा निर्धारण तथा आगामी आर्थिक वर्षको कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तयार गरी स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति मार्फत तयार गरी कार्यपालिकामा पेश गरियो । यस सम्बन्धमा कार्यपालिकामा छलफल तथा निर्णय गरी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले सबै विषयगत शाखालाई आगामी आर्थिक वर्षको कार्यक्रम तथा बजेट तयारीका लागि उपलब्ध गराइयो ।

१.५.७ विषय उपक्षेत्रगत मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा

विषयगत शाखा/एकाइका कर्मचारी तथा विषयगत समितिसँग छलफल, परामर्श र अभ्यास गरी विषय क्षेत्रगत मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारी मसौदा तयार गरियो। यस छलफल तथा अभ्यासबाट सबै विषय क्षेत्रमा आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/८२ साथै थप दुई वर्षमा सञ्चालन गरिने आयोजना र कार्यक्रमको पहिचान, प्राथमिकता निर्धारण, लागत अनुमान एकिन र आगामी तीन आर्थिक वर्षको लागि स्रोत आवश्यकता निर्धारण गरियो। त्यसैगरी विषयगत रूपमा प्राथमिकता निर्धारण, दिगो विकास लक्ष्य, लैङ्गिक तथा जलवायु सङ्केतका आधारमा कार्यक्रम तथा आयोजनाको साङ्केतीकरण समेत गरियो।

१.५.८ विषय क्षेत्रगत मध्यमकालीन खर्च संरचनाको दस्तावेज तयारी

विषयगत समितिका पदाधिकारी र विषयगत शाखा तथा एकाइका प्रमुख/प्रतिनिधिसँगको परामर्श र उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शनका आधारमा तयार भएको विषय उपक्षेत्रगत मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदालाई एकीकृत गरी विषय क्षेत्रगत मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदा तयार गरियो। विषयगत क्षेत्र मध्यमकालीन संरचनाको दस्तावेजलाई विषयगत समितिमा थप छलफल तथा प्रमाणीकरणका लागि पेश गरियो। यस प्रक्रियामा विषयगत समिति तथा शाखाले कार्यदल तथा विषयविज्ञको सहयोग लिइएको थियो।

१.५.९ मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदा तयारी

विषय क्षेत्रगत मध्यमकालीन खर्च संरचनालाई एकीकृत गरी स्वीकृत ढाँचामा कार्यदलबाट आगामी वर्षको वार्षिक विकास कार्यक्रमका साथै मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मसौदा दस्तावेज तयार गरियो। विषयगत समितिको छलफलको सुझाव तथा निष्कर्ष र कार्यदल एवम् बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिसँगको रायपरामर्श समेतलाई आधार लिई मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा वार्षिक विकास कार्यक्रमको मसौदा दस्तावेज तयार गरियो। यस प्रक्रियामा मध्यमकालीन खर्च संरचना र बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन अनुरूप मध्यकालीन खर्च संरचना तथा वार्षिक कार्यक्रम भए नभएको कार्यदलबाट रूजु समेत गरियो। मध्यमकालीन खर्च संरचनाको दस्तावेजमा समष्टिगत मध्यमकालीन आर्थिक खाका, मध्यमकालीन नतिजा खाका र मध्यमकालीन बजेट खाकाको साथै विषय क्षेत्रगत रुपमा पृष्ठभूमि, समस्या तथा चुनौती, सोच, उद्देश्य, रणनीति, मध्यमकालीन लक्ष्य, त्रीवर्षीय खर्च तथा स्रोत, कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र पूर्वानुमान तथा जोखिम पक्ष समावेश गरिएको छ।

१.५.१० मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदा प्रस्तुति तथा छलफल कार्यशाला

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदा दस्तावेजमाथी सुझाब तथा पृष्ठपोषण हासिल गर्ने उद्देश्यले मध्यमकालीन खर्च संरचना दस्तावेज कार्यपालिकाको नियमित बैठकमा प्रस्तुत गरियो। बैठकमा मध्यमकालीन खर्च संरचनालाई प्रस्तुत गरी कार्यक्रम तथा आयोजना, प्राथमिकता, खर्च तथा आयको अनुमान र प्रक्षेपण, स्रोत बाँडफाँट, स्रोत विनियोजन तथा साङ्केतीकरण र मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा वार्षिक विकास कार्यक्रम माथी सुझाब र पृष्ठपोषण हासिल गरियो।

१.५.११ मध्यमकालीन खर्च संरचनाको परिमार्जित मस्यौदा तयारी

मस्यौदा दस्तावेजमा प्राप्त सुझाव तथा पृष्ठपोषणका आधारमा परिमार्जन गरी मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा वार्षिक विकास कार्यक्रमको दस्तावेजलाई अन्तिम रुप प्रदान गरियो। यस प्रक्रियामा विषयगत शाखाबाट आवश्यक थप सूचना तथा विवरण सङ्कलन तथा विश्लेषण गरिएको थियो। यसरी तयार भएको मस्यौदालाई विषय विज्ञको सहयोग र सहजीकरणमा अन्तिम रुप प्रदान गरी बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिमा पेश गरियो। आगामी आर्थिक वर्षको आर्थिक विधेयक, विनियोजन विधेयक, आय तथा व्यय र वार्षिक विकास कार्यक्रमसँगै समावेश गरी बजेट कार्यक्रम तर्जुमा समितिबाट कार्यपालिकामा पेश गरियो। उपरोक्त दस्तावेजसँगै मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा वार्षिक विकास कार्यक्रम दस्तावेज उपर छलफल तथा स्वीकृत गरी सभामा पेश गरियो।

परिच्छेद २ : मध्यमकालीन खर्च संरचना

२.१ पृष्ठभूमि

कालीगण्डकी गाउँपालिकाको समृद्धि र गाउँबासीको आर्थिक–सामाजिक रुपान्तरणको आकांक्षालाई गति प्रदान गर्न सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउनु आवश्यक छ । सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनको महत्वपूर्ण औजारको रूपमा मध्यमकालीन खर्च संरचनाले प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा साधन र स्रोतको विनियोजन गरी गाउँपालिकाले लिएको लक्ष्य तथा उद्देश्य हासिल गर्न उपयुक्त परिवेश तयार गर्दछ । यसैगरी नीति तथा आवधिक योजना एवम् विषय क्षेत्रगत रणनीतिक तथा गुरूयोजनाले लिएको लक्ष्य हासिल गर्न प्राथमिकताका क्षेत्रमा साधन स्रोत विनियोजनको सुनिश्चितता र सो अनुरुप वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा कार्यमा सहयोग गर्न गाउँपालिकाको मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा आवश्यक छ ।

अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ तथा सो सम्बन्धी नियमावली लगायतका सङ्घीय कानूनले सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय सरकारले मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरी कार्यान्वयन गर्न अनिवार्य गरेको छ । यस सन्दर्भमा गाउँपालिकाको प्रथम आवधिक योजनाको समीक्षा, विषय क्षेत्र रणनीति तथा गुरूयोजना र गत विगत वर्षको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र आगामी तीन आर्थिक वर्षको सार्वजनिक लगानीको प्राथमिकता, आवश्यकता, उपलब्ध स्रोत साधन र सूचनालाई आधार मानी आगामी तीन वर्षको खर्चको प्रक्षेपणसहित पहिलो पटक गाउँपालिकाको मध्यमकालीन खर्च संरचना (२०८१/८२–२०८३/८४) तयार गरिएको छ ।

२.२ सवाल तथा तथा चुनौती

ग्रामीण अर्थतन्त्र सुदृढ तथा क्रियाशिल बनाउनु; कृषि तथा गैर कृषि क्षेत्रको उत्पादन, उत्पादकत्व बृद्धि तथा प्रतिस्पर्धी क्षमता बढाउनु; कृषी लगायत उत्पादनका प्राथमिक क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तनको असर कम गर्नु; स्थानीय पूर्वाधार र सेवासुविधामा गाउँबासी विशेष गरी पछाडि परेका वर्ग तथा समुदायको पहुँच तथा गुणस्तर वृद्धि गर्नु; ग्रामीण बसोबासलाई व्यवस्थित बनाउनु तथा जनशक्ति पलायन कम गर्नु; बाढी, पहिरो, नदी कटान तथा वन्यजन्तुको प्रकोप न्यूनीकरण तथा उत्थानशील क्षमता अभिबृद्धि गर्नु, फोहोरमैला उत्सर्जन घटाउनु तथा वातावरणीय स्वच्छता कायम गर्नु, विपद् जोखिम न्यूनीकरण गर्नु र विकासमा अन्तरसरकार, निजी क्षेत्र, समुदाय तथा सहयोगी निकायसँगको साझेदारीमा वृद्धि गर्नु मुख्य सवाल तथा चुनौतीका रुपमा रहेका छन् ।

२.३ संभावना तथा अवसर

संघीय संरचना अनुसार तीनै तहमा निर्वाचित सरकार गठन भई सरकार सञ्चालन, सेवाप्रवाह र विकास कार्यमा क्रियाशिल रहनु, गाउँपालिका क्षेत्रमा पूर्वाधार तथा सेवासुविधाको क्रमिक विकास तथा विस्तार हुदै जानु, कोभिड-१९ लगायतका महामारी र आर्थिक क्षेत्रमा देखिएको शिथिलतामा क्रमिक सुधार भई आर्थिक गतिविधि वृद्धि हुँदै जानु; सडक तथा यातायातका माध्यमबाट प्रदेश राजधानी लगायत प्रमुख शहर बजार क्षेत्रसँग अन्तर–आवद्धता विस्तार हुनु; सङ्घ तथा प्रदेश सरकार र विकास साझेदारबाट पूर्वाधार विकास, सामाजिक तथा आर्थिक र वातावरण व्यवस्थापनको क्षेत्रमा लगानी विस्तार हुँदै जानु; स्थानीय विकासमा सङ्घीय तथा प्रदेश सरकार, विकास साझेदार निकाय तथा निजी क्षेत्रबाट लगानी विस्तार हुँदै जानु; गाउँपालिका तथा स्थानीय समुदाय संस्थागत क्षमता विकास विकास र विस्तार हुँदै जानु, सांस्कृतिक तथा प्राकृतिक अनुपम सम्पदा संरक्षण र व्यवस्थापनका क्षेत्रका रुपमा प्रदेश, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय चासो बढदै जानु यस गाउँपालिकाको प्रमुख अवसरका रुपमा रहेका छन् ।

२.४ सोच, उद्देश्य तथा रणनीति

कृषि, पर्यटन, पूर्वाधार, उद्योग तथा व्यवसाय, वन तथा वातावरणलाई गाउँपालिकाको प्राथमिकता तथा तुलनात्मक लाभका क्षेत्रको रूपमा मनन गरी प्रथम आवधिक योजना लिएको लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा कार्यक्रम र जनप्रतिनिधिले जनतासँग गरेको प्रतिबद्धतालाई यस मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमाको आधारको रुपमा लिइएको छ । साथै गाउँपालिकाको चालु

एवम् विगत वर्षको नीति तथा कार्यक्रममा समावेश विकासको सोच, लक्ष्य उद्देश्य, रणनीति, कार्यनीति, कार्यक्रम तथा आयोजनालाई पनि यस संरचना तर्जुमको आधार मानिएको छ। यसका साथै बाहेक सोह्रौ योजनाको अवधारणा-पत्र, गण्डकी प्रदेशको दोस्रो पञ्चवर्षीष योजनाको आधार-पत्र समेतका आधारमा यस मध्यमकालीन खर्च संरचनाको समष्टिगत सोच, लक्ष्य, उद्देश्य तथा रणनीति देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ।

२.४.१ दीर्घकालीन सोच

"गाउँपालिकाको विकासको सोचबाट मार्गनिर्देशित गाउँपालिकाको प्रथम आवधिक योजना, विगत आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कृषि, शिक्षा तथा पूर्वाधार विकास लगायतका विषयगत योजना, क्रमागत आयोजना तथा कार्यक्रम, विकास प्राथमिकता तथा तुलनात्मक लाभको क्षेत्रको आधारमा राष्ट्रिय सोच तथा गण्डकी प्रदेश सरकारको सोचसँग तादाम्यता कायम गरी तयार गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सोच देहायअनुसार रहेको छः

"सुसंस्कृत, सुशासित र समृद्ध कालीगण्डकी "

दीर्घकालीन सोचको व्याख्या:

"सुदृढ शासन, कृषि तथा औद्योगिक पूर्वाधार तथा शिक्षित र प्रतिष्पर्धी जनशक्ति तथा सूचना प्रविधिको उपयोगबाट कृषि, उद्योग पर्यटन तथा सेवा क्षेत्रमा विकास तथा विस्तार भई स्वस्थ, सुसंस्कृत र सुखी नागरिक बसोबास गर्ने आर्थिक तथा सामाजिक रुपले समृद्ध कालीगण्डकी गाउँपालिका"

२.४.२ लक्ष्य

गाउँपालिकाबासीको जीवनस्तरमा गुणात्मक तथा दिगो सुधार हुने

२.४.३ उद्देश्य

१. सेवाप्रवाह ,उत्पादन, रोजगारी तथा आयमा समतामूलक, गुणात्मक र दिगो वृद्धि गर्नु,
२. स्वस्थ, शिक्षित र दक्ष मानव स्रोतको विकास र सामाजिक न्यायको प्रवर्द्धन गर्नु,
३. बसोबास, सेवा सुबिधा र अन्तरआवद्धता सहज–, व्यवस्थित र उत्थानशील बनाउनु,
४. जैविक विविधता तथा वातावरण संरक्षण ,जलवायु परिवर्तन अनुकुलन तथा विपद् उत्थानशीलतामा अभिवृद्धि गर्नु,
५. सेवा प्रवाह र विकास प्रक्रियालाई सहज, समावेशी, नतिजामूलक र जवाफदेही बनाउनु।

२.४.४ समष्टीगत रणनीति

१. कृषि, पशु, वन तथा खानीजन्य उपज उत्पादनको व्यवसायीकरण, विविधीकरण र औद्योगीकरण गर्ने,
२. गुणस्तरीय तथा व्यावसायिक शिक्षा, स्तरीय स्वास्थ्य सेवा, खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधा र सामाजिक संरक्षणमा सहज पहुँच र उपभोग सुनिश्चित गर्ने,
३. महिला, अपाङ्ग, ज्येष्ठ नागरिक ,पिछडिएका वर्ग र सबै नागरिकलाई सम्मानजनक जिवनयापनको प्रत्याभूति गर्ने,
४. गाउँपालिकाबासी युवालाई सिर्जनशील, उद्यमशील, दक्ष तथा प्रतिष्पर्धी बनाउने,
५. सामाजिक पूँजीका रुपमा रहेका प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, सम्वर्धन र दिगो व्यवस्थापन गर्ने
६. दिगो तथा उत्थानशील यातायात र बजार ,आवास, स्वच्छ ऊर्जा र सञ्चारका पूर्वाधारको विस्तार र स्तरोन्नति गर्ने,
७. विकास प्रक्रिया तथा नतिजालाई वातावरणमैत्री, हरित, उत्थानशील र दिगो बनाउने,
८. अन्तर सरकार, सहकारी, निजी क्षेत्र, समुदाय र नागरिक समाजको समन्वय, साझेदारी र सहकार्यमा अभिवृद्धि गर्ने।

२.५ मध्यमकालीन आर्थिक खाका

“समृद्ध नेपाल र सुखी नेपाली” को राष्ट्रिय सोच तथा संकल्प, गण्डकी प्रदेशको “समृद्ध प्रदेशः सुखी नागरिक” को सोच र गाउँपालिकाको विकासको सोच, लक्ष्य तथा उद्देश्य अनुरुप आगामी तीन आर्थिक वर्षको समष्टिगत आर्थिक खाका तयार गरिएको छ। यसका आधारमा प्रमुख आर्थिक सूचकहरूको मध्यमकालीन लक्ष्य निर्धारण गरिएको छ।

आर्थिक खाका तर्जमा गर्दा सार्वजनिक वित्तको कुशल, समन्यायिक, नतिजामूलक व्यवस्थापन, निजी, समुदाय तथा सहकारी क्षेत्रको साझेदारी लगानी; उद्यम तथा व्यवसाय सिर्जना र विकास; उत्पादन तथा रोजगारीमा प्रोत्साहन सहित सबल स्थानीय अर्थतन्त्र निर्माणमा जोड दिइएको छ। यस अवधिमा राजनीतिक अस्थिरता र आर्थिक मन्दीको कारण मुलुक तथा स्थानीय तहको राजस्व तथा अर्थतन्त्रमा पर्ने असरलाई मध्यनजर गर्दै आगामी आ.व. २०८१/८२ को स्थानीय अर्थतन्त्रको अवस्था अनुमान गरी सोबमोजिम लक्ष्य निर्धारण गरिएको छ। सो अनुसार सेवाप्रवाह, उत्पादन, रोजगारी र आय लगायतका आर्थिक सूचकहरूको लक्ष्य निर्धारण गरिएको छ। दोस्रो तथा तेस्रो वर्षको लक्ष्य प्रथम आवधिक योजना तथा आगामी तीन वर्षमा हुने लगानीबाट प्राप्त नतिजाका आधारमा निर्धारण गरिएको छ। सो अनुसार आगामी ३ वर्षको समष्टिगत आर्थिक लक्ष्य तालिका नं. २.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.१ : मध्यमकालीन समष्टिगत आर्थिक लक्ष्य

क्र.सं.	सूचक लक्ष्य	एकाई	२०७८/७९ सम्मको लक्ष्य	२०७९/८० सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
					२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
१	कुल वार्षिक उत्पादन	रु. लाखमा	९७२२	१०४६१	११०५४	११६६२	१२४००
१.१	*कृषि क्षेत्र*	रु. लाखमा	५९१२	५६५७	६०२९	६४४१	६९४५
१.२	*गैर कृषि (उद्योग र सेवा) क्षेत्र*	रु. लाखमा	३८१०	४८०४	५०२५	५२२१	५४५५
२	औषत पारिवारिक वार्षिक आय	रु. लाखमा	२.०४	२.१७	२.२८	२.३८	२.५०
३	उद्योग, व्यापार र व्यवसाय	सङ्ख्या	३०४	३२५	३५०	३७५	४००
४	औपचारिक क्षेत्रमा रोजगारी श्रृजना	सङ्ख्या	७०४	१०००	११००	१२००	१३२०
५	आधारभूत खाद्य सुरक्षाको स्थितिमा रहेका परिवार	प्रतिशत	७०	७२	७३	७५	७६

स्रोत: गाउँ कार्यपालिका कार्यालय, २०८१

२.६ मध्यमकालीन नतिजा खाका

नेपालको सोह्रौं योजनाको अवधारणा-पत्र, गण्डकी प्रदेशको दोश्रो योजनाको आधार-पत्र तथा गाउँपालिकाको योजनाको सोच, लक्ष्य तथा उद्देश्य हासिल गर्न सहयोग पुग्ने गरी आगामी तीन आर्थिक वर्षको समष्टिगत नतिजा खाका निर्धारण गरिएको छ। सो खाका विगत आर्थिक वर्षहरुको उपलब्धि र आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को अनुमानित उपलब्धिको आधारमा आ.व. २०८१/८२ को लक्ष्य निर्धारण गरिएको छ। नतिजा खाकाको दोश्रो र तेश्रो वर्षको लक्ष्य विषय क्षेत्र योजना, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, विद्यमान अवस्था र विगत वर्षहरुको उपलब्धिको आधारमा निर्धारण गरिएको छ। मध्यमकालीन समष्टिगत नतिजा खाका तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.२ : मध्यमकालीन समष्टिगत आर्थिक लक्ष्य (प्रचलित मूल्यमा)

क्र.सं.	सूचक लक्ष्य	एकाई	२०७९/८० सम्म को वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
					२०८१/८२	२०८१/८२	२०८२/८३
१	व्यावसायिक कृषि फर्म	संख्या	७०	८०	८५	९०	९५
२	उत्पादनले १२ महिना खान पुग्ने परिवार	प्रतिशत	७०	६५	७०	७२	७५
३	कृषक समूहमा आवद्ध कृषक	संख्या	२५००	२५००	२६००	२७००	२८००
४	खाद्यान्न बाली उत्पादन	मे.ट.	४३०९	४३५२	४३९५	४४३९	४४८३
५	खेतीयोग्य जमिनमा सिँचाई	हेक्टर	३३०	४००	४८०	५५०	६२०
६	बार्षिक सरदर मासु उत्पादन	मे. टन	२४८	२८०	२८६	२९१	२९७

क्र.सं.	सूचक लक्ष्य	एकाई	२०७९/८० सम्म को वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
					२०८१/८२	२०८१/८२	२०८२/८३
७	गोठ सुधार भएका पशुपालक कृषक	संख्या	३६०	४००	५००	५५०	६००
८	गाउँपालिकाका प्रमुख पर्यटन आकर्षणका क्षेत्र संख्या	वटा	३०	४५	५०	५५	६०
९	कुल उद्यम, व्यापार तथा व्यवसाय	सङ्ख्या	६३५	७८५	८०५	८२०	८४०
१०	व्यवसाय करबाट संकलित राजस्व	रू. हजारमा	२१३	२९७	५०८	५५९	६१५
११	सेवा प्रवाह गरिरहेका सूचारू सहकारी संस्था	सङ्ख्या	१३	१४	१५	१६	१६
१२	सूचीकृत वेरोजगार	संख्या	८१७	७४२	७१७	७५०	७६०
१३	बच्चालाई ६ महिलासम्म स्तनपान गराउने महिला	प्रतिशत	६४	६७	९०	९५	९८
१४	२३ महिना सम्मका नियमित वृद्धि अनुगमन गरिएका बालबालिका सङ्ख्या	सङ्ख्या	१३३	१४६	२५०	३००	३५२
१५	प्रोटोकल अनुसार ८ पटक गर्भवती जाँच गराउने महिला (जीवित जन्ममा)	प्रतिशत	६१	८७	९०	९५	९७
१६	४-५ वर्ष उमेर समूहका बाल विकास केन्द्रमा भर्ना हुने बालबालिका	संख्या	८१२	७५०	७३०	७००	७४०
१७	पुस्तकालय भएका विद्यालय	संख्या	२५	३०	३३	३४	३५
१८	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (ICT) सुबिधा भएको संख्या	संख्या	८	१०	१२	१३	१३
१९	एक घर एक धारा हुने घरपरिवार	प्रतिशत	८३	८५	९०	१००	१००
२०	सुरक्षित शौचालय सुविधा प्रयोग गर्ने परिवार	प्रतिशत	८०	१००	१००	१००	१००
२१	सामाजिक सुरक्षा सञ्जालमा आवद्ध लाभग्राही	जनसंख्या	३१९०	३२५३	३३३४	३४१८	३५०३
२२	उद्यमशीलता तथा स्वरोजगार युवा सङ्ख्या	सङ्ख्या	५५५	३५४	३००	४५०	३६७
२३	भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि र मापदण्ड अनुसार निर्माण आवास घर	प्रतिशत	१०	१५	३०	६०	७५
२४	पक्की सडक	कि.मि.	५५	६१	६५	७०	७५
२५	नियमित मर्मत सम्भार हुने सडकको लम्बाई	कि.मि.	१६०	१८२	१८०	१७५	१७०
२६	कम्प्युटर, इन्टरनेट लगायत सूचना प्रविधिमा पहुँच भएका जनसंख्या	प्रतिशत	३७	३८	४०	४५	५०
२७	वनले ढाकेको वा हरियाली क्षेत्र	प्रतिशत	४०	४५	४७	४८	४९
२८	फोहर वर्गीकरण र व्यवस्थापनको अभ्यास गर्ने परिवार	सङ्ख्या	३०००	३२००	४०००	४५००	५१३४
२९	विपद् व्यवस्थापन कोषको वार्षिक रकम	रू. हजारमा	१५००	१५००	१५७५	१६५४	१७३६
३०	नीति, कानून, निर्णय र सेवा प्रवाहमा सन्तुष्ट सेवाग्राही	प्रतिशत	८०	८५	९०	९२	९५
३१	गाउँपालिकामा कार्यरत मानव संशाधन	संख्या	१०१	१०७	११५	१२०	१२५
३२	संस्थागत स्वमूल्याङ्कनको प्राप्ताङ्क प्रतिशत	प्रतिशत	६८.७५	८५.२५	९०	९३	९५
३३	वार्षिक आन्तरिक आय रकम	रु.लाखमा	५३	१०६	१११	११७	१३०
३४	कुल वार्षिक बजेट	रु.लाखमा	६४०२	५९९४	६३६४	६५०७	६७९४
३५	चालु दीर्घकालीन तथा मध्यकालीन रणनीतिक तथा गुरुयोजना योजना	विषय	२	४	५	५	६

२.७ मध्यमकालीन बजेट खाका

यस गाउँपालिकाको त्रिवर्षीय बजेट खाका तर्जुमा गर्दा गाउँपालिकाको आवधिक योजनाको सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र प्राथमिकता सहित प्रथम आवधिक योजना, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, दिगो विकास लक्ष्यको मार्गचित्र, क्रमागत तथा विस्तृत

अध्ययन भएका आयोजना तथा कार्यक्रम, स्थानीय तुलनात्मक लाभका क्षेत्र तथा प्राथमिकता, विनियोजन कुशलता र वित्तीय सुशासनलाई मुख्य आधार लिइएको छ। माथि उल्लेखित समष्टिगत नतिजा खाका तथा विषय क्षेत्रगत रुपमा प्राप्त हुने नतिजाका आधारमा खर्च तथा स्रोतको अनुमान गरिएको छ।

गाउँपालिका गौरवका आयोजना; चालु तथा क्रमागत आयोजना; विस्तृत अध्ययन भइ तयारी अवस्थामा रहेका, स्रोत सुनिश्चितता भएका र तुलनात्मक लाभका आयोजना तथा कार्यक्रमका लागि आवश्यक रकम सुनिश्चित हुनेगरी बजेट सीमा र सोको आधारमा विषयगत बजेट खाका तर्जुमा गरिएको छ। क्रमागत कार्यक्रम तथा आयोजना कार्यान्वयनको अवस्था र खर्च गर्न सक्ने क्षमता तथा स्रोतको आवश्यकता एवम् उपलब्धतालाई मध्यनजर गरिएको छ। मध्यमकालीन स्रोत अनुमान गर्दा आन्तरिक आय तथा राजस्व परिचालनको विगतको प्रवृत्ति, कोभिड-१९ लगायतका महामारी र वर्तमान अवस्थामा देखा परेको आर्थिक मन्दीबाट स्रोत परिचालनमा परेको चाप र आगामी वर्षहरुमा पर्न सक्ने असर लगायतका पक्षलाई ध्यान दिइएको छ। त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान र स्रोतको बाँडफाँट सहितको विषगत शाखा, एकाईलाई प्रदान गरिएको बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन **अनुसूची-१** मा प्रस्तुत छ।

आर्थिक वर्ष २०७९/८० को राजस्व तथा विनियोजन र जेठ मसान्त सम्मको उपलब्धिका आधारमा खर्च संरचनाको पहिलो वर्षको आय तथा व्यय अनुमान गरिएको छ। दोस्रो र तेस्रो वर्षको प्रक्षेपण गर्दा गाउँपालिकाको आवधिक योजनाले लिएको लक्ष्य, नीति तथा कार्यक्रम र सो अनुसार सञ्चालन हुने कार्यक्रम, आयोजना तथा क्रियाकलापले हासिल गर्ने नतिजालाई प्रमुख आधार मानिएको छ। खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण गर्दा गाउँपालिकाको प्राथमिकताका क्षेत्र तथा रणनीतिक महत्वका आयोजना तथा कार्यक्रमलाई पर्याप्त स्रोतको व्यवस्था गरिएको छ।

आन्तरिक स्रोत तथा राजस्व कर तथा गैर करका आधार, दायरा र दर समेतका आधारमा अनुमान तथा प्रक्षेपण गरिएको छ। नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट राजस्व बाँडफाँट स्वरूप प्राप्त हुने रकम तथा रोयल्टी विगतको प्रवृत्ती र उपलब्ध सिलिङ्को आधारमा अनुमान तथा प्रक्षेपण गरिएको छ। नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरण हुने वित्तीय समानीकरण, सशर्त अनुदान, समपुरक र विशेष अनुदान रकम गत विगत प्रवृत्ती तथा उपलब्ध बजेट सिलिङको आधारमा अनुमान गरिएको छ। आन्तरिक आयको तथ्याङ्क विश्लेषणका लागि गाउँपालिकाको राजस्व सुधार योजनालाई आधारको रुपमा लिइएको छ। त्यस्तै गाउँपालिकाको राजस्व परामर्श समितिको प्रतिवेदन तथा SuTRA मा प्रविष्ट सूचनालाई आधार मानी आन्तरिक आयको विवरण विश्लेषण गरी स्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण गरिएको छ। उल्लेखित आधारलाई विश्लेषण गर्दा आगामी तीन वर्षको अवधिमा गाउँपालिकाको कुल बजेट रु. १ अर्ब ६५ करोड ८१ लाख ४२ हजार हुने अनुमान तथा प्रक्षेपण गरिएको छ। यस सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका २.३ : त्रिवर्षीय बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण (रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	बजेटका स्रोतहरू	आ.व.२०७८/७९ को यथार्थ	आ.व.२०७९/८० को यथार्थ	आ.व. २०८०/८१ को यथार्थ	आय अनुमान तथा प्रक्षेपण			३ आ.व.को जम्मा
					२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	
क	**ब्यय अनुमान**	**२८३७८३**	**३३४४४४**	**५२९६२८**	**६३६४६५**	**६५०७९१**	**६७९४२०**	**१९६६६७५**
१	चालु खर्च	२८३७८३	३३४४४४	३५८८२३	२२२७६३	२२७७७७	२३७७९७	६८८३३६
२	पूँजीगत खर्च	०	०	१७०८०५	४१३७०२	४२३०१४	४४१६२३	१२७८३३९
३	वित्त व्यवस्था (सावा भुक्तानी र शेयर	०	०	०	०	०	०	०
ख	**आय अनुमान**	**५९६३७८**	**६४०२०६**	**५९९४०३**	**६३६४६५**	**६५०७९१**	**६७९४२०**	**१९६६६७५**
१	**आन्तरिक आय**	**४०४४**	**५३०२**	**१०६००**	**११९००**	**११७११**	**१३०३४**	**३५८४५**
	सम्पत्ति कर				५००	५२५	५७८	**१६०३**
	भूमिकर/मालपोत	४८०	७०९	८२४	११००	११५५	१२१३	**३४६८**
	वहाल कर	२१९	३००	३८३	३८५	४४३	५०९	**१३३८**
	सवार साधन कर (साना सवारी)				१३०	१५०	१७२	**४५१**
	वहाल विटौरी शुल्क				२००	२२०	२४२	**६६१**

क्र.सं.	बजेटका स्रोतहरू	आ.व.२०७८/ ७९ को यथार्थ	आ.व.२०७९/ ८० को यथार्थ	आ.व. २०८०/ ८१ को यथार्थ	आय अनुमान तथा प्रक्षेपण			३ आ.व.को जम्मा
					२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	
	विज्ञापन कर				०	०	०	**०**
	जडिबुटी, जीवजन्तु र कवाडी कर				०	०	०	**०**
	सरकारी सम्पत्तिको वहालबाट प्राप्त आय				२५०	३००	३६०	९१०
	कृषि उत्पादनको विक्रीबाट प्राप्त रकम				६१५	६७७	७४४	२०३६
	सरकारी सम्पत्तिको विक्रीबाट प्राप्त रकम				४८	५३	५८	१५९
	अन्य विक्रीबाट प्राप्त रकम	१५९९	८००	४४८४	६२४	६८६	७८९	**२१००**
	अन्य सेवा शुल्क तथा विक्री				२००	२२०	२४२	**६६२**
	न्यायिक दस्तुर				६०	६६	७३	**१९९**
	परिक्षा शुल्क	२४	५०	६४	६४	७०	७७	**२१२**
	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	३०	२१७	३१०	३१०	३८८	४८४	**११८२**
	नक्शापास दस्तुर	०	९	१५४	१५४	१७७	१९५	**५२६**
	सिफारिश दस्तुर	९७८	११११९	१५२०	१५२०	१७४८	२०१०	**५२७८**
	व्यक्तिगत घटना दस्तुर	८०	३३२	३१०	३२०	३२६	३३६	**९८१**
	नाता प्रमाणित दस्तुर	१५७	१३९	१५४	१५५	१९४	२४२	**५९१**
	अन्य दस्तुर	१४८	३९०	३०९	२५०	३००	३६०	**९१०**
	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२१०	८३	१५४	१५५	१७८	२०५	**५३८**
	प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र जफत	२२	४००	४१२	२५००	२६२५	२७५६	**७८८१**
	व्यवसाय कर	९७	२१३	७७२	७६०	८३६	९२०	**२५१६**
	धरौटी सदरस्याहा	०	०	२५०	३००	३७५	४६९	**११४४**
	बेरुजु	०	५४१	५००	५००	५००	५००	**१५००**
२	**राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त आय**	**६८४१९**	**६७८४३**	**८३४४०**	**८८४९८**	**९३२२८**	**१०२८८६**	**२८४६१२**
	नेपाल सरकार (भ्याट र अन्तशुल्क)	६३४६३	६२४४१	७७६१३	८२४००	८६५२०	९५१७२	२६४०९२
	प्रदेश सरकार (सवारी कर, घरजग्गा रजिष्टेशन, मनोरञ्जन कर आदि)	४९५६	५४०२	५८२७	६०९८	६७०८	७७१४	२०५२०
३	**रोयल्टी बाँडफाँटबाट प्राप्त राजस्व**	**५०५७२**	**५२४२४**	**५००००**	**४००१०**	**४२०१०**	**४४११०**	**१२६१३०**
	वन रोयल्टी	२६२५	३३००	०	१०	१०	१०	३०
	खानी तथा खनिज रोयल्टी	०	०	०	०	०	०	०
	पर्वतारोहण रोयल्टी	०	०	०	०	०	०	०
	विद्युत् रोयल्टी	४७९४७	४९१२४	५००००	४००००	४२०००	४४१००	१२६१००
	पानी तथा अन्य प्राकृतिक स्रोत	०	०	०	०	०	०	०
४	**नेपाल सरकार वित्तीय हस्तान्तरण**	**३५०४४१**	**३८५११३**	**३५३९५४**	**४४०३०१**	**४५३४६६**	**४७४६३९**	**१३६८४०६**
	वित्तीय समानीकरण अनुदान	१०२२००	१०११०३	९६५००	९४४००	९९१२०	१०४०७६	२९७५९६
	सशर्त अनुदान	२२७०९६	२४४३८२	२१७४५४	३०८९०१	३२४३४६	३४०५६३	९७३८१०
	समपुरक अनुदान	११९००	२००००	२५०००	०	१००००	१००००	२००००
	विशेष अनुदान	९२४५	१९६२८	१५०००	३७०००	२००००	२००००	७७०००
५	**प्रदेश सरकार वित्तीय हस्तान्तरण**	**२२६५०**	**२८३४३**	**२३२३८**	**२२०४३**	**२२७६६**	**२४०४२**	**६८८५१**
	वित्तीय समानीकरण अनुदान	११५२५	१०६७४	१२२३८	१२०४३	१२७६६	१४०४२	३८८५१
	सशर्त अनुदान	०	०	०	०	२५००	२५००	५०००
	समपुरक अनुदान	९०६२	५०००	६०००	६०००	२५००	२५००	११०००
	विशेष अनुदान	२०६३	१२६६९	५०००	४०००	५०००	५०००	१४०००
६	**अन्य अनुदान**	०	०	०	०	०	०	०
७	**अन्तर स्थानीय तह साझेदारी**	०	०	०	०	०	०	०
८	**जनसहभागिता**	०	०	०	०	०	०	०
९	**आन्तरिक ऋण**	०	०	०	०	०	०	०
१०	**मौज्दात रकम**	**१००२५२**	**१०११८१**	**७८१७१**	**३४५१३**	**२७६१०**	**२०७०८**	**८२८३१**

२.८ बजेट विनियोजन र प्रक्षेपणको बाँडफाँट

आगामी तीन वर्षको बजेट अनुमान र प्रक्षेपणको विभिन्न आधारमा गरिएको तुलनात्मक विवरण देहायबमोजिम रहेको छ।

क. **प्राथमिकताक्रमको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको अनुमान तथा प्रक्षेपण**

कार्यक्रम तथा आयोजनाको प्राथमिकताक्रमबमोजिम तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण तालिका नं. २.४ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.४ : प्राथमिकताक्रमको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण (रु. हजारमा)

प्राथमिकताक्रम	आयोजना/ कार्यक्रम सङ्ख्या	२०८०/८१ को खर्च अनुमान		२०८१/८२ को खर्च प्रक्षेपण		२०८२/८३ को खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
प्राथमिकता पहिलो (P१)	१८	७६५०२	१२	७१९४३	११	८१२६२	१२
प्राथमिकता दोश्रो (P२)	२८	५५९९६३	८८	५७४४२७	८९	५७१२६५	८८
जम्मा	४६	६३६४६५	१००	६४६३७०	१००	६५२५२७	१००

ग. दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको अनुमान तथा प्रक्षेपण

दिगो विकास लक्ष्यबमोजिम आगामी तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण तालिका नम्बन २.५ मा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका २.५ : दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण (रु. हजारमा)

सङ्केत नम्बर	दिगो विकास लक्ष्य	आयोजना कार्यक्रम सङ्ख्या	२०८०/८१ को व्यय अनुमान		२०८१/८२ को खर्च प्रक्षेपण		२०८२/८३ को खर्च प्रक्षेपण	
			रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	गरिबीको अन्त्य	२	४२००	१	४७७०	१	५४३५	१
२	शून्य भोकमरी	७	४७५६४	७	३९६२१	६	४४८५७	७
३	स्वस्थ जीवन	४	१५९०८७	२५	१६१५१७	२५	१३९२५३	२१
४	गुणस्तरीय शिक्षा	३	१८७९३०	३०	१९७३२७	३१	२०७१२२	३२
५	लैङ्गिक समानता	२	२७००	०	३२४०	१	३८८८	१
६	स्वच्छ पानी र सरसफाइ	१	४४९२	१	४७१७	१	४९५२	१
७	आधुनिक ऊर्जामा पहुँच	२	२५००	०	२७५०	०	३०२५	०
८	समावेशी आर्थिक वृद्धि,मर्यादित काम	७	२५१९६	४	२०१९१	३	२१३३१	३
९	उद्योग नविन खोज र पूर्वाधार	८	८७१५०	१४	८८९२३	१४	९०७९९	१४
१०	असमानता न्यूनीकरण	१	३६९७	१	४०६६	१	४४७३	१
११	दिगो शहर र बस्ती	१	८७००	१	९५७०	१	१०५२७	२
१२	दिगो उपभोग र उत्पादन	१	५५०	०	६६०	०	७९२	०
१३	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन	२	४६५०	१	५५८०	१	६६९६	१
१४	सामुद्रिक स्रोतको उपयोग	०	०	०	०	०	०	०
१५	भूसतह स्रोतको उपयोग	१	१९००	०	२१८५	०	२७३१	०
१६	शान्ति, न्याय र सबल संस्था	२	९३७७३	१५	९८६४२	१५	१०३७७२	१६
१७	दिगो विकासको लागि साझेदारी	२	२३७६	०	२६१४	०	२८७५	०
	कुल जम्मा		४६	६३६४६५	१००	६४६३७०	१००	६५२५२७

घ. लैंङ्गिक सङ्केतको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको अनुमान तथा प्रक्षेपण

लैंङ्गिक सङ्केत बमोजिम तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण तालिका नं. २.६ मा प्रस्तुत छ।

तालिका २.६ : लैंङ्गिक उत्तरदायी बजेटको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण (रु. हजारमा)

लैंङ्गिक सङ्केत	आयोजना/कार्यक्रम सङ्ख्या	२०८०/८१ को व्यय अनुमान		२०८१/८२ को खर्च प्रक्षेपण		२०८२/८३ को खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
निर्दिष्ट	६	७४५५०	१२	७६२७८	१२	७८१७२	१२
सहयोगी	२३	३६३८६५	५७	३६३६५१	५६	३५८८१६	५५
तटस्थ	१७	१९८०५०	३१	२०६४४२	३२	२१५५४०	३३
जम्मा	४६	**६३६४६५**	**१००**	**६४६३७०**	**१००**	**६५२५२७**	**१००**

ङ. जलवायु सङ्केतको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको अनुमान तथा प्रक्षेपण

जलवायु सङ्केतबमोजिम तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण तालिका नं. २.७ मा प्रस्तुत छः

तालिका २.७ : जलवायु सङ्केतको बजेटको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण (रु. हजारमा)

जलवायु परिवर्तन सङ्केत	कार्यक्रम तथा आयोजना सङ्ख्या	२०८०/८१ को व्यय अनुमान		२०८१/८२ को खर्च प्रक्षेपण		२०८२/८३ को खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
अत्यन्त सान्दर्भिक	१२	४६०६०	७	३९४०४	६	४६२८३	७
सान्दर्भिक	१०	२१७९८१	३४	२२९४०३	३५	२४१६३०	३७
तटस्थ	२४	३७२४२४	५९	३७७५६३	५८	३६४६१४	५६
जम्मा	**४६**	६३६४६५	१००	६४६३७०	१००	६५२५२७	**१००**

२.९ विषय उपक्षेत्रगत बाँडफाँट

विषय उपक्षेत्रगत रुपमा आगामी तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण तालिका नं. २.९ मा प्रस्तुत गरिएको छ। विषय उपक्षेत्रगत आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट, खर्च तथा स्रोतको अनुमान, कार्यक्रम तथा आयोजनागत बजेट, प्राथमिकीकरण र साङ्केतीकरण सम्बन्धी विवरण **अनुसूची २** समावेश गरिएको छ।

तालिका २.९: आगामी तीन आ.व.को विषय उपक्षेत्रगत खर्चको बाँडफाँटको प्रक्षेपण (रकम रु. हजारमा)

उपक्षेत्र	२०८०/८१ को व्यय अनुमान			२०८१/८२ को खर्च प्रक्षेपण			२०८२/८३ को खर्च प्रक्षेपण		
	कुल	चालु	पुँजीगत	कुल	चालु	पुँजीगत	कुल	चालु	पुँजीगत
आर्थिक क्षेत्र									
कृषि, खाद्य सुरक्षा र सिंचाइ	१५४१४	११५६१	३८५४	१६४३३	१२३२४	४१०८	१७७३९	१३३०४	४४३५
जलश्रोत तथा सिंचाइ	३५४६०	०	३५४६०	२६९७९	०	२६९७९	३१४७६	०	३१४७६
पशुंक्षी सेवा	८९०	७१२	१७८	९७९	७८३	१९६	१०७७	८६२	२१५
पर्यटन तथा संस्कृति	११५५०	२८८८	८६६३	५२५५	१३१४	३९४१	४९८१	१२४५	३७३५
उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय	३८००	२८५०	९५०	४१८०	३१३५	१०४५	४५९८	३४४९	११५०
भूमि व्यवस्था, बैंक, वित्तीय तथा सहकारी	१५००	१२००	३००	१५७५	१२६०	३१५	१६५४	१३२३	३३१
श्रम, रोजगारी तथा गरिवी निवारण	८३४६	५००८	३३३८	९१८१	५५०८	३६७२	१००९९	६०५९	४०३९
सामाजिक क्षेत्र									
स्वास्थ्य तथा पोषण	१५९०८७	१४४६१६	१४४७१	१६१५१७	१४५२१३	१६३०३	१३९२५३	१२२०५५	१७१९७
शिक्षा, विज्ञान, कला, भाषा तथा साहित्य	१८७९३०	१३३०८२	५४८४८	१९७३२७	१३९७३६	५७५९१	२०७१२२	१४६६५१	६०४७०
खानेपानी, सरसरफाई तथा स्वच्छता	४४९२	२२५	४२६७	४७१७	२३६	४४८१	४९५२	२४८	४७०५
महिला, बालबालिका तथा सामाजिक	२७००	२२९५	४०५	३२४०	२७५४	४८६	३८८८	३३०५	५८३
सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	३६९७	३६९७	०	४०६६	४०६६	०	४४७३	४४७३	०
युवा तथा खेलकुद	८९५०	७१६०	१७९०	९८४५	७८७६	१९६९	१०८३०	८६६४	२१६६
पूर्वाधार क्षेत्र									
आवास, भवन तथा बस्ती विकास	८७००	०	८७००	९५७०	०	९५७०	१०५२७	०	१०५२७
सडक, पुल तथा यातायात	७५८००	०	७५८००	७६५५८	०	७६५५८	७७३२४	०	७७३२४

उपक्षेत्र	२०८०/८१ को व्यय अनुमान			२०८१/८२ को खर्च प्रक्षेपण			२०८२/८३ को खर्च प्रक्षेपण		
	कुल	चालु	पुँजीगत	कुल	चालु	पुँजीगत	कुल	चालु	पुँजीगत
विद्युत तथा स्वच्छ उर्जा	२५००	३२५	२१७५	२७५०	३५८	२३९३	३०२५	३९३	२६३२
सूचना तथा सञ्चार प्रविधि	२४००	२०४०	३६०	२५२०	२१४२	३७८	२६४६	२२४९	३९७
वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन									
वन, हरियाली तथा भूसंरक्षण	१९००	२८५	१६१५	२१८५	३२८	१८५७	२७३१	४१०	२३२२
वातावरण फोहोरमैला व्यवस्थापन	५५०	१३८	४१३	६६०	१६५	४९५	७९२	१९८	५९४
विपद् तथा जलवायु परिवर्तन	४६५०	३२७८	१३७३	५५८०	३९३३	१६४७	६६९६	४७२०	१९७६
संस्थागत विकास तथा सुशासन									
नीति, कानून, न्याय तथा सुशासन	३६००	३४२०	१८०	३९६०	३७६२	१९८	४३५६	४१३८	२१८
संगठन, जनशक्ति र क्षमता विकास	९०१७३	८८३७०	१८०३	९४६८२	९२७८८	१८९४	९९४१६	९७४२७	१९८८
राजस्व सुधार परिचालन	१६२०	१२९६	३२४	१७८२	१४२६	३५६	१९६०	१५६८	३९२
तथ्याङ्क, योजना र विकास व्यवस्थापन	७५६	७१८	३८	८३२	७९०	४२	९१५	८६९	४६
कुल जम्मा	**६३६४६५**	**४१५१६०**	**२२१३०४**	**६४६३७०**	**४२९८९७**	**२१६४७४**	**६५२५२७**	**४२३६०९**	**२२८९१८**

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को विनियोजन र पछिल्लो दुई वर्षको प्रक्षेपण विषय उपक्षेत्रगत नतिजा, विषय उपक्षेत्रगत कार्यक्रम तथा आयोजनाको विवरण, अपेक्षित उपलब्धि र विषय उपक्षेत्रगत अनुमानित बजेट **परिच्छेद ४** देखि **परिच्छेद ८** सम्म प्रस्तुत गरिएको छ।

परिच्छेद ३: आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को विकास कार्यक्रम तथा बजेट

समष्टिगत आर्थिक खाका, नतिजा खाका र बजेट खाका साथै आगामी आर्थिक वर्ष सञ्चालन हुने विकास कार्यक्रम तथा आयोजनालाई मध्यकालीन खर्च संरचनाको अभिन्न अङ्गको रूपमा वार्षिक विकास कार्यक्रम समावेश गरिएको छ। यसले मध्यमकालीन खर्च संरचना थप प्रभावकारी हुने अपेक्षा गरिएको छ।

३.१ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ विकास कार्यक्रम बजेटको बाँडफाँट

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालन हुने विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाको बजेट बाँडफाँट देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छः

क) खर्चका आधारमा विकास कार्यक्रमको विनियोजित बजेट

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ लागि प्रस्तावित बजेटको चालु खर्च, पुँजीगत खर्च र वित्तीय व्यवस्थाको विनियोजित बजेट विवरण तालिका ३.१ मा उल्लेख गरिएको छ । विकास कार्यक्रमको विषय क्षेत्रगत विवरण रणनीतिक स्तम्भ, दिगो विकास लक्ष्य लैङ्गिक सङ्केत, जलवायु सङ्केतका आधारमा विस्तृत विवरण **अनुसूचीमा २** प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र.सं.	खर्च	बजेट (रू. हजारमा)	
		रकम	प्रतिशत
१.	चालु	२२२७६३	३५
२.	पुँजीगत	४१३७०२	६५
३.	वित्तिय व्यवस्था	०	०
	जम्मा	६३६४६५	१००

ख) प्राथमिकताको आधारमा विकास कार्यक्रमको विनियोजित बजेट

प्राथमिकताको आधारमा गरिएको विनियोजित बजेत तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

प्राथमिकताक्रम	आयोजना/कार्यक्रम सङ्ख्या	२०८१/८२ को खर्च अनुमान	
		रकम	प्रतिशत
प्राथमिकता पहिलो (P१)	२५०	३७७८२६	५९.३६
प्राथमिकता दोश्रो (P२)	३४४	२५८६३९	४०.६४
जम्मा	५९४	६३६४६५	१००.००

ग) दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा विकास कार्यक्रमको विनियोजित बजेट

दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा गरिएको विनियोजित बजेट देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

सङ्केत नम्बर	दिगो विकास लक्ष्य	आयोजना कार्यक्रम सङ्ख्या	२०८१/८२ को व्यय अनुमान	
			रकम	प्रतिशत
१	गरिबीको अन्त्य	६	४८००	०.७५
२	शून्य भोकमरी	४३	५१७६४	८.१३
३	स्वस्थ जीवन	७९	१५९०८७	२५.००
४	गुणस्तरीय शिक्षा	८९	१९६८२३	३०.९२
५	लैङ्गिक समानता	५	२७००	०.४२
६	स्वच्छ पानी र सरसफाइ	१९	४५४९	०.७१
७	आधुनिक ऊर्जामा पहुँच	३	२५००	०.३९

सङ्केत नम्बर	दिगो विकास लक्ष्य	आयोजना कार्यक्रम सङ्ख्या	२०८१/८२ को व्यय अनुमान	
			रकम	प्रतिशत
८	समावेशी आर्थिक वृद्धि,मर्यादित काम	२४	१९८९६	३.१३
९	उद्योग नविन खोज र पूर्वाधार	१६८	७५८००	११.९१
१०	असमानता न्यूनीकरण	८	३६९७	०.५८
११	दिगो शहर र बस्ती	२५	११६००	१.८२
१२	दिगो उपभोग र उत्पादन	२	५५०	०.०९
१३	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन	५	४६५०	०.७३
१४	समुद्र मुनिको जीवन	०	०	०.००
१५	भूसतह स्रोतको उपयोग	६	१९००	०.३०
१६	शान्ति, न्याय र सबल संस्था	११०	९३७७३	१४.७३
१७	दिगो विकासको लागि साझेदारी	२	२३७६	०.३७
	कुल जम्मा	५९४	६३६४६५	१००.००

घ) लैङ्गिक सङ्केतको आधारमा विकास कार्यक्रमको विनियोजित बजेट

लैङ्गिक सङ्केतको आधारमा गरिएको विनियोजित बजेट देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

क्र.सं.	लैंङ्गिक सङ्केत	आयोजना/कार्यक्रम सङ्ख्या	२०८१/८२ को व्यय अनुमान	
			रकम	प्रतिशत
१.	निर्दिष्ट	२२	९३०७	१.४६
२.	सहयोगी	२४४	४२११३५	६६.१७
३.	तटस्थ	३२८	२०६०२३	३२.३७
	जम्मा	**५९४**	**६३६४६५**	**१००.००**

ङ) जलवायु सङ्केतको आधारमा विकास कार्यक्रमको विनियोजित बजेट

जलवायु सङ्केतको आधारमा गरिएको विनियोजित बजेट देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

क्र.सं.	जलवायु परिवर्तन सङ्केत	कार्यक्रम/आयोजना सङ्ख्या	२०८१/८२ को व्यय अनुमान	
			रकम	प्रतिशत
१.	अत्यन्त सान्दर्भिक	१८	११**१**००	१.७४
२.	सान्दर्भिक	८७	७९५४८	१२.५०
३.	तटस्थ	४८९	५४५८१७	८५.७६
	जम्मा	**५९४**	**६३६४६५**	**१००.००**

३.२ उपक्षेत्रगत विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाको विवरण

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा विभिन्न शाखा, उपशाखा, वडा कार्यालय र एकाइ केन्द्रबाट जम्मा ५३ वटा आयोजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछन् । विषय उपक्षेत्रका आधारमा रणनीतिक स्तम्भ, प्राथमिकताक्रम, दिगो विकास लक्ष्य, लैङ्गिक र जलवायु सङ्केतअनुसार कार्यक्रम तथा आयोजनाको सङ्ख्यात्मक विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

क्र.सं.	विषय उपक्षेत्र	प्राथमिकताक्रम		लैङ्गिक सङ्केत			जलवायु सङ्केत		
		P१	P२	१	२	३	१	२	३
१	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	१९	०	०	६	१३	०	१९	०
२	जलश्रोत तथा सिंचाइ	२१	०	०	२१	०	०	२१	०
३	पशुपन्छी सेवा	३	०	०	३	०	०	३	०

क्र.सं.	विषय उपक्षेत्र	प्राथमिकताक्रम		लैङ्गिक सङ्केत			जलवायु सङ्केत		
		P१	P२	१	२	३	१	२	३
४	पर्यटन तथा संस्कृति	०	७	१	४	२	१	६	०
५	उद्योग र व्यापार ब्यवसाय	५	०	०	५	०	०	०	५
६	भूमि व्यवस्था, सहकारी र वित्तीय सेवा	२	०	०	२	०	१	०	१
७	श्रम, रोजगारी तथा गरिबी निवारण	१७	०	०	१७	०	०	०	१७
८	जनस्वास्थ्य तथा पोषण	७१	८	१४	६५	०	०	५	७४
९	शिक्षा, कला, भाषा साहित्य	६२	७	०	६३	६	०	६	६३
१०	खानेपानी तथा सरसफाई	१८	०	०	१८	०	०	३	१५
११	महिला, बालबालिका र समावेशी	५	०	५	०	०	०	४	१
१२	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	१	७	२	५	१	०	०	८
१३	युवा तथा खेलकुद	७	१४	०	२१	०	०	१४	७
१४	भवन, आवास तथा शहरी विकास	२	२०	०	२	२०	०	२	२०
१५	सडक तथा यातायात	०	१६८	०	०	१६८	०	०	१६८
१६	जलस्रोत विद्युत् र स्वच्छ ऊर्जा	०	३	०	०	३	३	०	०
१७	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि	०	२	०	०	२	०	२	०
१८	वन हरियाली, भूसंरक्षण नदी	६	०	०	४	२	६	०	०
१९	वातावरण फोहोरमैला व्यवस्थापन	२	०	०	०	२	२	०	०
२०	विपद् तथा जलवायु परिवर्तन	५	०	०	१	४	५	०	०
२१	नीति, कानून, न्याय तथा सुशासन	२	४	०	६	०	०	१	५
२२	संगठन, जनशक्ति र क्षमता विकास	०	१०४	०	०	१०४	०	०	१०४
२३	राजस्व सुधार परिचालन	१	०	०	०	१	०	०	१
२४	तथ्याङ्क, योजना र विकास व्यवस्थापन	१	०	०	१	०	०	१	०
	जम्मा	२५०	३४४	२२	२४४	३२८	१८	८७	४८९

विषय उपक्षेत्रका आधारमा दिगो विकास लक्ष्य अनुसार कार्यक्रम तथा आयोजनाको सङ्ख्यात्मक विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

क्र.सं.	विषय उपक्षेत्र	दिगो विकास लक्ष्य															
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१५	१६	१७
१	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	०	१९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	जलश्रोत तथा सिंचाइ	०	२१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	पशुपन्छी सेवा	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	पर्यटन तथा संस्कृति	०	०	०	०	०	०	०	७	०	०	०	०	०	०	०	०
५	उद्योग र व्यापार ब्यवसाय	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६	भूमि व्यवस्था, सहकारी र वित्तीय सेवा	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०
७	श्रम, रोजगारी तथा गरिबी निवारण	०	०	०	०	०	०	०	१७	०	०	०	०	०	०	०	०
८	जनस्वास्थ्य तथा पोषण	०	०	७९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
९	शिक्षा, कला, भाषा साहित्य	०	०	०	६८	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१०	खानेपानी तथा सरसफाई	०	०	०	०	०	१८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११	महिला, बालबालिका र समावेशी	०	०	०	०	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	०	०	०	०	०	०	०	०	०	८	०	०	०	०	०	०
१३	युवा तथा खेलकुद	०	०	०	२१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१४	भवन, आवास तथा शहरी विकास	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२२	०	०	०	०	०
१५	सडक तथा यातायात	०	०	०	०	०	०	०	०	१६८	०	०	०	०	०	०	०
१६	जलस्रोत विद्युत् र स्वच्छ ऊर्जा	०	०	०	०	०	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१७	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२	०	०	०	०	०
१८	वन हरियाली, भूसंरक्षण नदी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६	०	०
१९	वातावरण फोहोरमैला व्यवस्थापन	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२	०	०	०	०
२०	विपद् तथा जलवायु परिवर्तन	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५	०	०	०
२१	नीति, कानून, न्याय तथा सुशासन	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६	०
२२	संगठन, जनशक्ति र क्षमता विकास	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१०४	०
२३	राजस्व सुधार परिचालन	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
२४	तथ्याङ्क, योजना र विकास व्यवस्थापन	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
	जम्मा	६	४३	७९	८९	५	१९	३	२४	१६८	८	२५	२	५	६	११०	२

परिच्छेद चारः आर्थिक क्षेत्र

४.१ कृषि खाद्य सुरक्षा तथा सिँचाई

४.१.१ पृष्ठभूमि

कृषि तथा खाद्यसूरक्षा क्षेत्रभित्रका गतिविधी सञ्चालनका लागि कालीगण्डकी गाउँपालिकाको कृषि तथा पशु कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी एकीकृत कार्यविधी निर्माण गरी सार्वजनिक निकायका प्रमुखहरूबाट कार्ययोजना स्वीकृत गरी प्रचलित कानुनको अधिनमा रही आर्थिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएका छन् । कागती, ड्रागन फ्रूट, केरा, फूल लगायतका उत्पादन, माग र आवश्यकतामा आधारित अनुदान, रोजगारमूलक सामूहिक उत्पादन, भण्डारण, चिस्यान तथा बजारीकरण लगायतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी कृषकको आर्थिक अवस्था उन्नयनको प्रयत्न गरिएको छ । यी कार्यक्रमहरूबाट ब्यावसायीक कृषि फर्म ८० ओटा, ३ ओटा पकेट क्षेत्र सञ्चालन, आधुनिकीकरण अबलम्बन गरेका कृषक ३० प्रतिशत, कृषिमा आधुनिकता हासिल गरेका कृषक ५० प्रतिशत, कृषक समूहमा आवद्ध कृषक २५०० जना, कागती उत्पादन ३० मे.ट., फूल उत्पादन ३२ मे.ट. भएको छ ।

४.१.२ समस्या तथा चुनौती

कृषि क्षेत्रमा प्रमुखतः बन्यजन्तुबाट उत्पादनमा हानी नोक्सानी हुनु , सिँचाई सुविका कम हुनु कृषि क्षेत्रका प्रमुख समस्याका रूपमा रहेका छन् । यूवाहरुलाई कृषि क्षेत्रमा आकर्षित गर्नु, कृषिबाट बृहत रोजगारी सिर्जना गरी कृषि पेशालाई मर्यादित, सम्मानित र ब्यावसायिक बनाउनु यस क्षेत्रका चुनौतिका रूपमा रहेका छन् ।

४.१.३ लक्ष्य

कृषिको आधुनिकीकरण, ब्यावसायिकरण र बजारीकरण मार्फत उत्पादनमा आत्मनिर्भर र रोजगारीमा बृद्धि गर्ने

४.१.४ उद्देश्य

१. कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरणबाट उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धी गर्नु
२. रैथानेबालीको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्नु
३. कृषिमार्फत यूवालाई रोजगारी प्रदान गर्नु
४. कृषि क्षेत्रमा आकर्षण र आवद्धतामा बृद्धि गर्ने,

४.१.५ रणनीति

१. कृषि उत्पादनको समूहगत प्रशोधन, प्याकेजिङ् तथा ब्रान्डिङ गर्ने
२. कृषि संकलन केन्द्र, भण्डार केन्द्र, चिस्यान केन्द्र तथा कृषि बजार लगायतका चरणमार्फत बजारीकरण गर्ने
३. सामुदायिक बीउ बैँक स्थापना, अर्गानिक खेती बिस्तार गर्ने
४. पर्यटकलाई स्थानिय रैथाने परिकारद्धारा स्वागत गर्ने
५. कृषि कम्पनी तथा संस्थामार्फत सामूहिक खेती गर्ने
६. कच्चा श्रोतको ब्यापारिक उपयोग सम्बन्धी उद्योग संचालन गर्ने
७. नवप्रवर्द्धन मार्फत नविनतम कृषि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
८. आधुनिक यन्त्र उपकरणको प्रयोग तथा विस्तार, हाइटेक नर्सरी, प्लास्टिक टनेल विस्तार गर्ने
९. डिजिटल माटो परिक्षण, भूमी बैँक, अनलाइन कृषि तथ्याङ्क, प्रविधीको प्रयोग मार्फत बजारिकरण गर्ने

४.१.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
कृषिमा आधुनिक यान्त्रिकरण अवलम्वन कृषक	प्रतिशत	२०	३०	४०	४५	५०
व्यावसायिक कृषि फर्म	संख्या	७०	८०	८५	९०	९५
आधुनिक कृषि प्रणालीमा दक्षता प्राप्त गरेका कृषक	प्रतिशत	४०	५०	६०	७०	७५
उत्पादनले १२ महिना खान पुग्ने परिवार	प्रतिशत	७०	६५	७०	७२	७५
माटोको गुणस्तर परीक्षण गराउने घरधुरी	संख्या	२०	२५	१०००	२०००	३०००
पकेट क्षेत्र निर्धारण क्षेत्र	स्थान	३	३	५	६	७
कृषक समूहमा आवद्ध कृषक	संख्या	२५००	२५००	२६००	२७००	२८००
खाद्यान्न बाली उत्पादन	मे.ट.	४३०९	४३५२	४३९५	४४३९	४४८३
तरकारी उत्पादन	मे.ट.	५७३	५७९	६९४	८३३	१०००
दलहन उत्पादन	मे.ट.	४१३	४१७	५०१	६०१	७२१
फलफूल उत्पादन	मे.ट.	१३४४	१३५७	१४२५	१४९७	१५७१
कागती उत्पादन	मे.ट.	१९	३०	१००	२००	३००
ड्रागन फ्रुट उत्पादन	कि.ग्रा.	१००	३००	१५००	२०००	३०००
फूल उत्पादन	मे.ट.	५	१०	११	१२	१३
फूल बिक्रीबाट आम्दानी	रु लाखमा	१८	३२	३२	३३	३५

४.१.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिक वर्ष	बजेटअनुमान				बजेटकोस्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	१५४१४	११५६१	३८५४	०	१७४१	१३०१२	६६१	०
२०८२/८३	१५७६१	११८२१	३९४०	०	१७४६	१३३३२	६८३	०
२०८३/८४	१६४५४	१२३४१	४११४	०	१८०७	१३९२६	७२१	०

४.१.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१	नवप्रवर्तन मार्फत उद्योग संचालन तथा युवा परिचालन कार्यक्रम	केराको थामबाट बिविध हस्तकला सामग्री निर्माण, कृषि श्रमिक परिचालन, कृषि उत्पादन, प्रशोधन, प्याकेजिङ बजारीकरणको विकास र विस्तार गर्नु	२०७९/०८० देखी निरन्तर	१०५९२	केराको बहुउपयोगिता मार्फत कम्तिमा ३० जनालाई प्रत्यक्ष रोजगारी, बाँझो जमिनमा युवा परिचालन गरि कम्तिमा २० प्रतिशतले कृषि उत्पादनमा बृद्धि, कृषि उत्पादनको उचित भण्डारण सहित बजारीकरण, कम्तिमा ५०० जना युवा जनशक्तीलाई कृषि मार्फत रोजगारी	केराको थामबाट हस्तकला सामग्री निर्माण, ७ जना प्रत्यक्ष रोजगारीमा आवद्ध, करिब ७० रोपनी जमिन लिजमा लिई ६० जना कृषि श्रमिक मार्फत उत्पादन कार्य भएको, चिस्यान केन्द्र र मसला बाली उद्योग अन्तिम चरणमा रहेको
२	ड्रागन फ्रूट बगैंचा ब्यवस्थापन तथा विस्तार	ड्रागन फ्रूट खेती बिस्तार तथा कृषि पर्यटन प्रवर्द्धन गर्नु	२०७७ देखि निरन्तर	३८१३	कम्तिमा २०० रोपनी क्षेत्रफलमा ड्रागन बगैचा विस्तार, ३० जना कृषकले बगैचा निर्माणमा अनुदान प्राप्त गरेको हुने, ड्रागन फलको निर्यात गरी बार्षिक २० लाख राजश्व संकलन हुने	हालसम्म ५० प्रतिशत बोटबाट उत्पादन आएको, १५ जना कृषकले अनुदान र ३ जनाले प्रत्यक्ष रोजगारी पाएको
३.	कृषि विकास तथा प्रसार कार्यक्रम	कृषि उत्पादनको व्यवसायीकरण,	सालबसाली	३५१८१	कृषि उत्पादनमा कम्तिमा ३० प्रतिशतले बृद्धि भएको हुने, सबै	कृषि उत्पादनका गतिविधि सञ्चालन, माटो परिक्षण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
		उत्पादन तथा उत्पादकत्व बृद्धि गर्नु			वडामा प्रविधियुक्त नर्सरी स्थापना भएको हुने, फूल, फलफूल तथा मौरीको पकेट स्थापना भएको हुने, माटो परिक्षण तथा कृषि यन्त्रीकरणको पहुँच भएको हुने	लगायतका मेशिनरी खरिद, फलफूल तथा मौरी विस्तार कार्यक्रम सञ्चालन

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१.१	**नवप्रवर्तन मार्फत उद्योग सञ्चार र युवा परिचालन कार्यक्रम**					३२००	
१.१.१	नवप्रवर्द्धन कार्यक्रम निरन्तरता/साझेदारी	गाउँपालिकास्तर	संख्या	१	२०००	२०००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
१.१.२	कृषि उत्पादनको प्याकेजिङ, लेभलिङ, ग्रेडिङ, ब्रान्डिङ्ग, रैथाने बाली संरक्षण	गाउँपालिकास्तर	संख्या	४	३००	१२००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१.२	**ड्रागन फ्रुट बगैचा व्यवस्थापन/सञ्चालन**					१०००	
१.२.१	ड्रागन फ्रूट बगैंचा ब्यवस्थापन, सञ्चालन तथा क्षेत्रविस्तार	गाउँपालिकास्तर	संख्या	४	२५०	१०००	
१.३	**कषि बिकास तथा प्रसार कार्यक्रम**					११२१४	
१.३.१	कृषि संकलन केन्द्र संचालन	गाउँपालिकास्तर	संख्या	१	१००	१००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१.३.२	प्रारङ्गिक खेति प्रोत्साहन तथा गड्यौल मल उत्पादन	गाउँपालिकास्तर	संख्या	१	६००	६००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१.३.३	पुष्प खेती प्रोत्साहन			१	५००	५००	
१.३.४	माटो परीक्षण, फलफूल पकेट घोषणा, सिस्नो, सिप्लीगान, चिउरी लगायत खेती विस्तार	गाउँपालिकास्तर	वटा	४	१००	४००	संघ ससर्त अनुदान
१.३.५	शित भण्डार सञ्चालन तथा व्यवस्थापन	गाउँपालिकास्तर	संख्या	३	१००	३००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१.३.७	हेफर सँग साझेदारी	गाउँपालिकास्तर	संख्या	१	२५००	२५००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१.३.८	हेफर सँग साझेदारी	गाउँपालिकास्तर	संख्या	१	२५००	२५००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१.३.९	पचासे ढल निकास	गाउँपालिकास्तर	संख्या	१	१००	१००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१.३.१०	कृषि तथा पशु सेवाका एक गाँउ एक प्राविधिकहरुको तलव भत्ता	गाउँपालिकास्तर	संख्या	१	१२९	५१६	संघ राजस्व बाँडफाँट
१.३.११	कृषि स्नातक करार	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१३१	५२४	आन्तरिक श्रोत
१.३.१२	नयाँ आँप पकेट विकास कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	६००	१२००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१.३.१३	उन्नत बीउ वितरकलाई प्रोत्साहन अनुदान	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	संघ ससर्त अनुदान
१.३.१४	किसान सूचीकरण कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	२००	संघ ससर्त अनुदान
१.३.१५	खाद्यान्न बालीको उन्नत बीउ उपयोगमा अनुदान(धान/गहुँ/मकै)	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	४१२	८२४	संघ ससर्त अनुदान
१.३.१६	सूचना प्रकाशन तथा उन्नत बीउ उपयोग अनुगमन निरीक्षण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१५०	१५०	संघ ससर्त अनुदान
१.३.१७	पोषण सुधारका लागी प्लाष्टिक टनेल खरिदमा अनुदान	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	७००	७००	संघ ससर्त अनुदान

४.१.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान

गाउँपालिकामा रहेका व्यावसायिक संख्या वृद्धि भई कृषि उत्पादन बढ्ने र कृषि उत्पादन प्रशोधन, विविधिकरण र बजारीकरण प्रणाली सुदृढ हुनेछ । कृषि उत्पादनमा उन्नत प्रविधि, मल, गुणस्तरीय बीउ, सिंचाइ सुविधा र संरक्षित कृषि प्रणाली, मुल्य

श्रृंङ्खला र बजार अन्तरसम्बन्ध विकास गर्न नसकेमा अपेक्षित नतिजा हासिल नहुने जोखिम रहन्छ । यसैगरी कृषिजन्य उत्पादनमा जलवायु परिवर्तन नकारात्मक असर तथा नयाँ प्रकोपको समेत जोखिम रहेको छ ।

४.२ जलस्रोत तथा सिँचाई

४.२.१ पृष्ठभूमि

जलश्रोत तथा सिँचाई क्षेत्रभित्रका गतिविधी सञ्चालनका लागि जलस्रोत ऐन २०४९, जलश्रोत नियमावली २०५० बमोजिमको कानुनको अधिनमा रही कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएका छन् । जलश्रोत तथा सिँचाई क्षेत्रमा हालसम्म ११ वटा सिँचाई योजना, बाह्रै महिना सिँचाई योजना १० वटा, सञ्चालनमा रहेको लिफ्टिङ् सिँचाई आयोजना १ वटा, निर्माण सम्पन्नको चरणमा रहेका लिफ्टिङ सिँचाई योजना ४ वटा रहेका छन् भने जलश्रोत संरक्षण तथा रिचार्च पोखरी निर्माणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन भैरहेका छन् । यी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा हाल ३४० हेक्टर खेतियोग्य जमिनमा सिँचाई सुविधा पुगेको छ।

४.२.२ समस्या तथा चुनौती

ग्राभिटि क्षेत्रमा जलश्रोत नहुनु, पानीका श्रोत कम हुनु तथा संरक्षण अभावले श्रोत हराउँदै जानु जलश्रोत तथा सिँचाई क्षेत्रका प्रमुख समस्याका रूपमा रहेका छन् । खेतियोग्य जमिनमा सिँचाई सूविधा पुर्याई कृषि उत्पादनमा बृद्धि गर्नु जलश्रोतको , दीर्घकालीन संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्नुयस क्षेत्रका चुनौतिका रूपमा रहेका छन् ।

४.२.३ लक्ष्य

जलाधार संरक्षण र कृषियोग्य जमीनमा सिँचाई सुविधा उपलब्ध हुने

४.२.४ उद्देश्य

१. जल श्रोतको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्नु
२. सिँचित क्षेत्रफल बृद्धि गर्नु

४.२.५ रणनीति

१. रिचार्ज पोखरी निर्माण गर्ने
२. प्राकृतिक श्रोत, ढुङ्गेधारा, कुवा तथा पोखरीहरूको संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्ने
३. लिफ्टिङ सिँचाई योजना सञ्चालन गर्ने
४. साना सिँचाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने

४.२.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
खेतीयोग्य जमिनमा सिँचाई	हेक्टर	३३०	४००	४८०	५५०	६२०
सिँचाई योजना	संख्या	७	११	१३	१५	१७
बाह्रै महिना सञ्चालनमा आउने सिँचाई आयोजना	संख्या	६	१०	१२	१४	१६
जम्मा लिफ्टीङ सिँचाई आयोजना	संख्या	१	५	७	९	११

४.२.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिक वर्ष	बजेटअनुमान				बजेटकोस्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	३५४६०	०	३५४६०	०	२६१२	३१७४६	११०२	०

आर्थिक वर्ष	बजेटअनुमान				बजेटकोस्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८२/८३	३६२५८	०	३६२५८	०	२६१८	३२५०२	११३८	०
२०८३/८४	३७८५३	०	३७८५३	०	२७११	३३९४०	१२०२	०

४.२.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१.	बारीचौर लिफ्ट सिंचाइ आयोजना	बाली सघनता तथा उत्पादन बढाउनु	२०८	२४९००	१० हेक्टर क्षेत्रफलमा सिचाई सुविधा विस्तार र उपलब्ध हुने	४५ हेक्टर क्षेत्रफलान १२ है महिना सिचाइ सुविधा उपलब्ध रहेको
२.	टङ्लेहवा लिफ्टिङ सिँचाई आयोजना	बाली सघनता तथा उत्पादन बढाउनु		२२०००	८ हेक्टर क्षेत्रफलमा सिचाई सुविधा विस्तार र उपलब्ध हुने	६० हेक्टर क्षेत्रफलान १२ है महिना सिचाइ सुविधा उपलब्ध रहेको
३.	मिर्मी लिफ्टिङ सिँचाई आयोजना	बाली सघनता तथा उत्पादन बढाउनु		१९०००	७ हेक्टर क्षेत्रफलमा सिचाई सुविधा विस्तार र उपलब्ध हुने	८० हेक्टर क्षेत्रफलान १२ है महिना सिचाइ सुविधा उपलब्ध रहेको
४.	प्यूघा लिफ्टिङ सिँचाई आयोजना	बाली सघनता तथा उत्पादन बढाउनु		१६०००	६ हेक्टर क्षेत्रफलमा सिचाई सुविधा विस्तार र उपलब्ध हुने	५५ हेक्टर क्षेत्रफलान १२ है महिना सिचाइ सुविधा उपलब्ध रहेको
५.	जलस्रोत, सिंचाइ तथा नदी नियन्त्रण कार्यक्रम	बाली सघनता तथा उत्पादन बढाउनु	सालबसाली	१२०१५	५ हेक्टर क्षेत्रफलमा सिचाई सुविधा विस्तार र उपलब्ध हुने	७५ हेक्टर क्षेत्रफलान १२ है महिना सिचाइ सुविधा उपलब्ध रहेको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
२.१	बारीचौर लिफ्ट सिंचाइ आयोजना	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	६६६७	२००००	संघ विशेष अनुदान
२.२	टङ्लेहवा लिफ्टिङ सिँचाई आयोजना	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५०००	५०००	संघ समानीकरण अनुदान
२.३	मिर्मी लिफ्टिङ सिँचाई आयोजना	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५०००	५०००	संघ समानीकरण अनुदान
२.४	प्यूघा लिफ्टिङ सिँचाई आयोजना	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२०००	२०००	संघ समानीकरण अनुदान
२.५	जलस्रोत, सिंचाइ तथा नदी नियन्त्रण कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर				३४६०	
२.५.१	मुलखोला ठूलोचौर कुलो निर्माण आयोजना	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.२	सिँचाई कुलो निर्माण (अनुसुची १)	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	२००	८००	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.३	सिंचाइ र खानेपानीका लागि पाइप तथा हयुम पाइप खरिद	गाउँपालिकास्तर	पटक	२	५००	१०००	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.४	छतिवन टुम्लेक कुलो निर्माण आयोजना	वडा नं. २	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.५	बेलधारा कुलो संरक्षण आयोजना	वडा नं. २	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.६	केराबारी सिंचाइ पोखरी पाइप खरिद	वडा नं. ३	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.७	कुल मन्दिनर पुछार कुलो निर्माण आयोजना	वडा नं. ३	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.८	ठूलो पोखरी मर्मत तथा पाइप खरिद	वडा नं. ३	पटक	१	३५	३५	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.९	मरेङ्दा तल्लो कुलो काइगरासम्म कुलो निर्माणआयोजना	वडा नं. ४	पटक	१	७५	७५	संघ समानीकरण अनुदान

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
२.५.१०	मरेङ्दा माझकुलो पक्की डुड निर्माण आयोजना	वडा नं. ४	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.११	जरूवा माथिल्लो कुलो निर्माण आयोजना	वडा नं. ५	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.१२	बर्राखोला कुलो निर्माण आयोजना	वडा नं. ५	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.१३	बेल्टारी कुलो निर्माण	वडा नं. ५	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.१४	लझेङ देखि बासटारी कुलो निर्माण तथा मर्मत आयोजना	वडा नं. ५	पटक	१	२५०	२५०	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.१५	बाङ्गेकुलो सिंचाइ आयोजना	वडा नं. ६	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.१६	खमारीगैरा गोरेटोबाटो कुलो निर्माण आयोजना	वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
२.५.१७	पाडेखन्न कुलो निर्माण आयोजना	वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान

४.१.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान

जलश्रोत संरक्षण, सिंचाइ सुविधा विका तथा विस्तारमा संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहको नीति, योजना, कार्यक्रम तथा लगानीमा तालमेल तथा समन्वय, सहकार्य र साझेदारी हुनेछ । यस हुन नसकेमा अपेक्षित नतिजा हासिल नहुने जोखिम रहन्छ।

४.३ पशु सेवा

४.३.१ पृष्ठभूमि

यस गाउँपालिका पशु सेवा शाखा तर्फ गतिविधी सञ्चालनका लागि गाउँपालिकाको कृषि तथा पशु कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी एकीकृत कार्यविधि निर्माण गरी सार्वजनिक निकायका प्रमुखहरूबाट कार्ययोजना स्वीकृत गरी प्रचलित कानुनको अधिनमा रही आर्थिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएका छन्। मासु मिसन कार्यक्रम, बाख्रा तथा बंगुर पकेट कार्यक्रम, दुग्ध प्रवर्द्धन कार्यक्रम, पशुपंक्षीपालन तथा घाँसमा अनुदान लगायत कार्यक्रमहरूमार्फत कृषकको आर्थिक उन्नयनको प्रयत्न गरिएको छ। यी कार्यक्रम सञ्चालनबाट हाल दैनिक ४००० लि. दुध, १ वटा डेरी उद्योग, वार्षिक २० मे.ट. मासू उत्पादन, ४५ प्रतिशत कृतिम गर्भाधान सफलता रहेको, ब्यवसायिक बाख्रा फार्म ३६, बंगुर फार्म १६, गाई भैंसी फार्म ३, तथा मत्स्य फार्म २ वटा रहेका छन्।

४.३.२ समस्या तथा चुनौती

बेलाबखतमा देखापर्ने संक्रामक महामारी रोगको प्रकोप बढ्नु र रोग तथा उपचारको बारेमा कृषकमा जानकारी न्यून हुन, उन्नत तथा पोषिला घांसको कमी हुनु, सन्तुलित दाना सम्बन्धी प्रविधिको उपयोग नल्याउनु यस क्षेत्रका प्रमुख समस्याका रूपमा रहेका छन्। पशुपंक्षीको उत्पादनमा आत्मनिर्भर भई निर्यात गर्नु तथा सबै कृषक हरूलाई आधारभुत, आवश्यक र आधुनिक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीका रूपमा रहेका छन्।

४.३.३ लक्ष्य

व्यावसायिक पशुपालनको माध्यमबाट दुध, मासु र अण्डामा आत्मनिर्भर हुने

४.३४ उद्देश्य

१. पशुपंक्षी उत्पादन तथा उत्पादकत्व बृद्धि गर्नु
२. सबै क्षेत्रमा पशु स्वास्थ्य सेवा पुर्याउनु
३. पशु चौपायाको नश्ल सुधार गर्नु

४.३.५ रणनीति

१. पशुमा पुर्ण खोप कार्यक्रम संचालन गर्ने
२. टोल टोलमा पशु स्वास्थ्य शिबिर संचालन गर्ने
३. गाई र भैंसीमा कृतिम गर्भाधान कार्यक्रम संचालन गर्ने
४. उन्नत जातका पोपिला घाँस खेति विस्तार र प्रोत्साहन गर्ने
५. स्थानीय कुखुरा तथा लेयर्स कुखुरापालन कार्यक्रम संचालन गर्ने
६. उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
७. अनुदानमा पशुपालन फार्म स्थापना तथा विस्तार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने

४.३.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
बार्षिक सरदर दूध उत्पादन	लिटर	५४००००	५४००००	६४८०००	७२००००	९०००००
बार्षिक सरदर मासु उत्पादन	मे. टन	२४८	२८०	२८६	२९१	२९७
डेरी उद्योग	संख्या	०	०	१	२	३
दूध संकलन केन्द्र	संख्या	०	०	१	२	४
गोठ सुधार भएका पशुपालक कृषक	संख्या	३६०	४००	५००	५५०	६००
पशुपालक समुह	संख्या	३१	३८	४५	५५	६०
वार्षिक सेक्स सिमेन मार्फत कृत्रिम गर्भाधान	संख्या	५०	५५	१००	१५०	२००
कृत्रिम गर्भाधान सफलता	प्रतिशत	४१	४५	४८	५३	५५
तालिम प्राप्त पशुसेवा प्राविधिक परिचालन	संख्या	२	४	७	१०	१५
वार्षिक घाँस उत्पादन	मे. टन	१०५	११२	१२०	१५०	२००
गाई भैसी पालन फर्म	संख्या	३	३	६	१०	१५
बाख्रापालन फर्म	संख्या	३५	३६	५०	६०	७०
बंगुर फर्म	संख्या	१३	१६	२०	२५	३०
मत्स्य फर्म	संख्या	२	२	९	१०	१२

४.३.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिकवर्ष	बजेटअनुमान				बजेटकोस्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	८९०	७१२	१७८	०	०	४४९	४४१	०
२०८२/८३	९१०	७२८	१८२	०	०	४५५	४५५	०
२०८३/८४	९५०	७६०	१९०	०	०	४६९	४८१	०

४.३.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१.	पशुंक्षी सेवा तथा प्रसार कार्यक्रम	पशुपंक्षीको उत्पादन बृद्धि तथा नियमित, आकस्मिक र प्रविधियुक्त पशु स्वास्थ्य तथा प्रसार सेवा उपलब्ध गराउनु	सालबसाली	२९४६	१० वटा पोखरीबाट माछा १० मे.ट. उत्पादन, १५० मे.ट. खसी बोका तथा वंगुरको मासु उत्पादन, २ लाख अण्डा उत्पादन भइ सो उत्पादनमा आत्मनिरभर हुने	१० वटा माछा पोखरीमा माछा उत्पादन शुरू भएको, ३६ वटा बोका तथा खसी फर्म, १७ वटा बंगुर तथा ५१ वटा कुखुरापालन फार्म स्थापना र सञ्चालनम सहयोग उपलब्ध भएको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
३.१	**पशु विकास तथा प्रसार कार्यक्रम**					८९०	
३.१.१	कृत्रिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	संख्या	१	१३०	१३०	संघ ससर्त अनुदान
३.१.२	पशुपन्छी स्वास्थ्य उपचार औषधि तथा ल्याव टेष्ट सामाग्री खरिद	गाउँपालिकास्तर	वटा	१	५००	७००	संघ राजस्व बाँडफाँट
३.१.३	कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य तथ्यांक अध्यावधिक कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	६०	६०	संघ ससर्त अनुदान

४.३.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

संघ र प्रदेश कार्यालयबाट पशुपंक्षीपालन क्षेत्रमा पूर्वाधार, प्रविधि हस्तान्तरण, सीप तथा क्षमता विकासमा सहयोग उपलब्ध हुनेछ । पशुपंक्षीपालन व्यवसाय, पशुपंक्षीजन्य उत्पादन प्रशोधन तथा बजारीकरणमा सरकारी, निजी क्षेत्र र गैससको लगानी परिचालन हुनेछ युवाहरु पशुपंक्षीमा आधारित व्यवसायमा आकर्षिक हुनेछन् । पशुपंक्षीपालन, व्यवसायिक उत्पादन, प्रशोधनमा पर्याप्त लगानी तथा पशुपंक्षी प्रसार तथा उपचार सेवा उपलब्ध हुन नसकेमा अपेक्षित नतिजा हासिल नहुने जोखिम रहन्छ ।

४.४ पर्यटन, संस्कृति तथा सम्पदा

४.४.१ पृष्ठभूमि

यस गाउँपालिका भित्र नेपाल पर्यटन बोर्ड ऐन २०५३, गण्डकी प्रदेश वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ को अधिनमा रही पर्यटन सँग सम्बन्धीत गतिविधीहरू सञ्चालन गरिएको छन्। पर्यटन विकासका लागि पूर्वाधार विकास, पर्यटन आकर्षणका क्षेत्र पहिचान, होमस्टे संचालन तथा विकास, प्रचारप्रसार, पर्यटकीय गन्तब्यमा बृद्धि लगायतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन पर्यटन क्षेत्र प्रवर्द्धन गर्ने प्रयत्न गरिएको छ । हालको अवस्थासम्ममा गाउँपालिका भित्रका बिभिन्न स्थानमा गरी १७६,५०० जना आन्तरिक पर्यटक, ६५०० बाह्य पर्यटकले बार्षिक भ्रमण गर्ने गरेको, ३ वटा होमस्टे, १८ वटा ब्यवस्थित होटल तथा रेस्टुरेन्ट र १ ठाउँमा जलयात्रा सञ्चालनमा रहेका छन्।

४.४.२ समस्या तथा चुनौती

पर्यटकको लागि तालिम प्राप्त गाइड नहुनु, पर्यटकका लागि सुविधायुक्त र ब्यवस्थित बासस्थान अभाव हुनु आदी पर्यटन क्षेत्रका समस्याका रूपमा रहेका छन् । बाह्रै महिना पर्यटन सञ्चालनको वातावरण बनाउनु, पर्यटन क्षेत्रमा संख्यात्मक र गुणात्मक बृद्धि गरी पर्यटन क्षेत्रबाट रोजगारी सिर्जना गर्नु यस क्षेत्रका चुनौतिका रूपमा रहेका छन् ।

४.४.३ लक्ष्य

पर्यटकीय सेवा, सुविधा तथा अवसरमा अभिबृद्धि हुने

४.४.४ उद्देश्य

१. पर्यटकको संख्यामा बृद्धि गर्ने
२. गाउँपालिकाको पहिचान निर्माण गर्ने
३. पर्यटनमार्फत आर्थिक आर्जन गर्ने

४.४.५ रणनीति

१. संचालित होमस्टेलाई ब्यवस्थित गरि थप होमस्टे निर्माण गर्ने
२. एक होमस्टे एक पहिचान नीति अवलम्बन गर्ने
३. पर्यटकीय क्षेत्रहरूको प्रचारप्रसार गर्ने

४. पर्यटक गाइड सम्बन्धि जनशक्ती तयार गर्ने
५. पर्यटकीय क्षेत्रहरू ब्यवस्थित र स्तरोन्नती गर्ने
६. पर्यटन र होमस्टेमा आवद्ध सिपयूक्त घरधुरी बृद्धि गर्ने
७. पर्यटन मैत्री वातावरण सिर्जना गरिने

४.४.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
गाउँपालिकाका प्रमुख पर्यटन आकर्षणका क्षेत्र	वटा	३०	४५	५०	५५	६०
गाउँपालिका भ्रमण गर्ने आन्तरिक पर्यटक संख्या	जना	१५००००	१७६५००	२०००००	२५००००	३०००००
गाउँपालिका भ्रमण गर्ने बाह्य पर्यटक संख्या	जना	५०००	६५००	८०००	१००००	१२०००
गाउँपालिकामा रहेका घरबास संख्या	वटा	३	४	५	६	७
होमस्टे सञ्चालनमा आवद्ध घरपरिवार संख्या	वटा	६५	७०	८०	९०	१००
ब्यवस्थित होटल तथा रिसोर्ट	वटा	१८	२०	२२	२४	२५

४.४.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिकवर्ष	बजेटअनुमान				बजेटकोस्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	११५५०	२८८८	८६६३	०	८७१	८४७५	२२०४	०
२०८२/८३	११८१०	२९५२	८८५७	०	८७३	८६६१	२२७७	०
२०८३/८४	१२३३०	३०८२	९२४७	०	९०४	९०२२	२४०४	०

४.४.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१.	आलमदेवी पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना, वडा नं. ३	आलमदेवी पर्यटकीय स्थलको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्नु	२०८०/८१ देखि २०८३/८४	१५०००	सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय पूर्वाधार, सेवा तथा सुविधाको विकास र स्तरोन्नति भइ वार्षिक ५००० भ्रमण गर्ने	संभाव्यता अध्ययन भएको
२.	पर्यटन विकास तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	पर्यटन, संस्कृति तथा सम्पदाको एकीकृत संरक्षण र प्रबर्द्धन लागि पर्यटन हव निर्माण गर्नु	सालबसाली	६७८६	विभिन्न ५ प्रकारका पर्यटकीय, सांस्कृतिक तथा सम्पदा संरक्षण र प्रवर्द्धन हुने	संभाव्य विभिन्न पर्यटकीय, सांस्कृतिक र सम्पदाहरूको पहिचान र प्रसार प्रसार हुदै आएको।

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
४.१	**आलमदेवी पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना, वडा नं. ३**	**गाउँपालिकास्तर**	पटक	**१**	४५००	**९५००**	संघ ससर्त अनुदान
४.१.१	आलमदेवि पर्यटन पूर्वाधार कालिगण्डकी ३ स्याङ्जा	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	४५००	४५००	संघ ससर्त अनुदान

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
४.१.२	स्याङ्जा जिल्ला कालीगण्डकी ३ आलमदेवी मन्दिर परिसरमा पूर्वाधार निर्माण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५०००	५०००	संघ ससर्त अनुदान
४.२	**पर्यटन विकास तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम**					**२०५०**	
४.२.१	पर्यटन क्षेत्रको प्रवद्धन तथा विकास कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	२५०	१०००	संघ राजस्व बाँडफाँट
४.२.२	नयाँ मिल कालिका मन्दिर वडा नं. ५	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	१००	४००	संघ समानीकरण अनुदान
४.२.३	शिव मन्दिर गहलाम वडा नं ४	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	१००	३००	संघ समानीकरण अनुदान
४.२.४	हनुमानथान मन्दिर सिढी निर्माण वडा नं. १	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	१००	३००	संघ समानीकरण अनुदान
४.२.५	चुलीभुयार मन्दिर तथा भवन मर्मत	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान

४.४.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

पर्यटकीय नीति, योजना र कार्यक्रम तर्जुमा, पूर्वाधार, सेवा तथा सुविधा विकार र विस्तारमा अन्तर सरकार, निजी क्षेत्र, गैसस तथ समुदाय लगानीय तथा सहयोग परिचालन हुनेछ। उपरोक्त पक्षहरू बीच पर्याप्त लगानी तथा समन्वय, सहकार्य र उपलब्ध हुन नसकेमा अपेक्षित नतिजा हासिल नहुने जोखिम रहन्छ।

४.५ उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय

४.५.१ पृष्ठभूमि

उद्योग क्षेत्रको बिकास र बिस्तार गर्न गरिबि निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २०७७ बमोजिम उधम कार्यक्रम संचालन गरिएको छ। त्यस्तै अन्य स्थानीय ऐन नियमावली जारी गरी कार्यान्वयन भएको अवस्था छ। यस्तै भपेङ औद्योगिक ग्राम बिकास गरी संचालनको तयारीमा रहेको छ। यस्तै नवप्रवर्तन कार्यक्रम अन्तर्गत केराको थामबाट हस्तकलाका सामाग्री उत्पादन थालीएको छ भने यसबाट ७ जनाले प्रत्यक्ष रोजगारी पाएको अवस्था छ।

४.५.२ समस्या तथा चुनौती

नागरिकहरमा उद्योगमुखी सोच र क्षमताको कमी हुनु, व्यवसायिक विकास सेवा उपलब्ध हुन नसक्नु; वित्तीय सेवा, प्रविधि, सिपयुक्त जनशक्ती तथा नीतिगत वातावरण अनुकुल नहुनु यस क्षेत्रका समस्याहरू हुन्। उद्योग व्यवसायमा युवालाइ आकर्षित गर्नु, उद्यम तथा व्यवसायको सिर्जना, विकास तथा स्तरोन्नति गर्नु, व्यवसाय विकास सेवा उपलब्ध गराउनु, उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाउनु, स्थानीय श्रोतसाधन, सीप र मौलिक प्रविधिको परिचालन गर्नु आदि यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीहरू हुन्।

४.५.३ लक्ष्य

युवा तथा वेरोजगार श्रम शक्ती उद्योग तथा व्यावसाय क्षेत्रमा आकर्षित हुने

४.५.४ उद्देश्य

१. उद्योगविस्तार र स्तरोन्नति गर्नु ,व्यापार तथा व्यवसायको विकास ,
२. स्थानीय स्रोतसाधन, ज्ञान, सीप र तथा दक्षताको परिचालन गर्नु
३. युवा वेरोजगारी तथा युवाशक्तीको पलायन न्यूनीकरणा गर्ने

४.५.५ रणनीति

१. बिकासको लागी औद्योगीक ग्राम लगायत अन्य पुर्वाधारको विकास गर्ने,

२. सिपयुक्त जनशक्तीको बिकास गरी औद्योगिक क्षेत्रमा उपयोग गर्न आवश्यक तालिम को बिकास गर्ने,
३. बिउ पुजि (starts up capital) उपलब्ध गराउने,
४. उद्योग क्षेत्रबाट उत्पादित बस्तु तथा सेवाको बजारीकरण सेवा तथा सुविधा विकास र विस्तार र विविधीकरण गर्ने।

४.५.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
उद्योग व्यवसाय क्षेत्रमा रोजगार व्यक्ति	जना	१५०६	१८६६	१९०२	१९३८	१९७८
कुल उद्यम, व्यापार तथा व्यवसाय	सङ्ख्या	६३५	७८५	८०५	८२०	८४०
गाउँपालिकामा दर्ता भएका उद्योग	सङ्ख्या					
गाउँपालिकाकामा दर्ता व्यापार व्यवसाय	सङ्ख्या	४२६	५९४	६६५	७४५	८३५
दर्ता प्रक्रियामा नआएका उद्यम, व्यापार तथा व्यवसाय	सङ्ख्या					
व्यावसायिक र प्राविधिक सिपयुक्त दक्षव्यक्ति	सङ्ख्या	३६०	३६५	३८०	३९०	४१०
व्यवसाय करबाट संकलित राजस्व	रू. हजारमा	२१३	२९७	५०८	५५९	६१५
उद्यम सिर्जना र विकास सम्बन्धी तालिम लिने उद्यमी	सङ्ख्या	७७७	१०६०	१०७१	१०८१	१०९२
उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय क्षेत्र वार्षिक कारोवार	रु. लाखमा	३८१०	४७१०	४८३०	४९२०	५०४०

४.५.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिकवर्ष	बजेटअनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	३८००	२८५०	९५०	०	८७१	२४८९	४४१	०
२०८२/८३	३८८६	२९१४	९७१	०	८७३	२५५७	४५५	०
२०८३/८४	४०५६	३०४२	१०१४	०	९०४	२६७२	४८१	०

४.५.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१	गरिबि निबारणको लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	लघु उद्यमको सिर्जना र विकास द्वारा न्यून आय भएका तथा विपन्न वर्गको गरिबी घटाउनु	सालबसाली	४३०३	वार्षिक ३०० वटा लघु उद्यम तथा व्यवसाय सिर्जना र स्तरोन्नति हुने	वार्षिक १२० वटा लघु उद्यम तथा व्यवसाय सिर्जना र स्तरोन्नति हुने
२	उद्यम व्यापार तथा बजार प्रवर्द्धन तथा नियमन कार्यक्रम	सेवा, उत्पादन र रोजगारी वद्धि गर्नु	सालबसाली	८२७५	वार्षिक ६०० वटा उद्यम व्यापार तथा व्यवसाय दर्ता, नविकरण र स्तरोन्नति हुने	३०४ वटा दर्ता र नवीकरण भइ सञ्चालनमा रहेका

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
५.१	**गरिबि निबारणको लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम**					**१३००**	
५.१.१	पुनर्ताजगी र एडभान्स सीप विकास तालिम तथा उद्यमी स्तरोन्नति कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	८०	२४०	संघ ससर्त अनुदान

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
५.१.२	लघु उद्यम विकास मोडेलमा नयाँ उद्यमी सिर्जना कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	२३०	९२०	संघ ससर्त अनुदान
५.१.३	संभाव्य उत्पादनको उत्पादकत्व अभिवृद्धिका लागि समूहमा गतिशिल प्रविधि हस्तान्तरण	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	३५	१४०	संघ ससर्त अनुदान
५.२	**उद्यम व्यापार तथा बजार प्रवर्द्धन तथा नियमन कार्यक्रम**					**२५००**	
५.२.१	विजिनेश स्टार्टअप, उद्यमशीलता तथा सीप विकास तालिम कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५००	५००	संघ राजस्व बाँडफाँट
५.२.२	सहलगानी तथा म्याचिङ फण्ड	गाउँपालिकास्तर	वटा	१	२०००	२०००	आन्तरिक स्रोत

४.५.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, गाउँपालिका, निजी क्षेत्र तथा समुदायको समन्वय, सहकार्यमा र साझेदारमा उद्योग, व्यापार र व्यवसाय सिर्जना, विकास र प्रवर्द्धनका लागि पुर्वाधार, सीप, प्रविधि, व्यवसाय तथा वित्तीय सेवा विकास र विस्तार हुनेछ। कृषि तथा गैरकृषिजन्य वस्तुको उत्पादन लागतमा अधिकता, आयातित वस्तुको बढ्दो प्रयोग, उत्पादनमुखी उद्योगमा लगानी र खुल्ला अर्थतन्त्रको फलस्वरूप बजार मुल्यमा प्रतिस्पर्धाका कारण स्थानीय उद्योग तथा व्यवसायी पलायन हुन सक्ने जोखिम रहेको छ।

४.६ भूमि व्यवस्था, वित्तीय सेवा तथा सहकारी

४.६.१ पृष्ठभूमि

कालीगण्डकी गाउँपालिका भित्र सहकारी सँग सम्बन्धित गतिविधी सञ्चालनका लागि सहकारी ऐन २०७४ तथा भूउपयोग नियमावली २०७६ को अधिनमा रही गतिविधीहरू सञ्चालन गरिएको छन्। सहकारी सञ्चालकहरूलाई तालिम, वित्तिय अभिमुखिकरण, भूमी बर्गीकरण लगायतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी भुमि, सहकारी तथा वित्तिय क्षेत्रमार्फत कृषकलाई लाभान्वित गराउने प्रयत्न गरिएको छ। हालको अवस्थासम्ममा गाउँपालिकाभित्र ३ वटा बैंक, १६ वटा सहकारी, ९ वटा उत्पादन सँग सम्बन्धित सहकारी रहेका, ७ वटा वित्तिय साक्षरता कक्षा सञ्चालन भएका छन् भने सहकारी बैंक तथा वित्तिय संस्थामा खाता हुने घर परिवार संख्या ७० प्रतिशत रहेका छन्।

४.६.२ समस्या तथा चुनौती

सहकारी क्षेत्रमा सहकारी नियमावली नहुनु, वित्तिय शाक्षरताको पहूँच सबैमा नपुग्नु, ब्याजदरमा एकरूपता नहुनु तथा ऋण असुलिमा असहज हुनु आदी समस्याका रूपमा रहेका छन्। वित्तिय अनुशासनयूक्त गाउँपालिका, ऋणको सरल पहुँच र सहकारी क्षेत्रले लक्ष्यअनुसारको गतिविधि सञ्चालन गरी निश्चित लयमा सञ्चालन गर्नु यस क्षेत्रका चुनौतिका रूपमा रहेका छन्।

४.६.३ लक्ष्य

सबै नागरिकको सहकारी, वैंक तथा वित्तिय सेवामा सहज पहूँच उपलब्ध हुने

४.६.४ उद्देश्य

१. सहकारी, वैबक तथा वित्तिय सेवा विस्तार गर्नु
२. भूउपयोग योजना तथा वर्गीकरण अनुसारको भूउपयोग गर्ने

४.६.५ रणनीति

१. वित्तिय साक्षरता कक्षा सञ्चालन गर्ने
२. सबै सहकारी, बैँक तथा वित्तिय क्षेत्रलाई गाउँपालिकाको केन्द्रिय अनुगमन प्रणालिमा आवद्ध गर्ने
३. ऋण तथा ब्याजदर सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्ने
४. सहकारी नियमावली तयार गर्ने
५. जमिन बर्गिकरण उद्येश्य क्षेत्र अनुसार गतिविधि सञ्चालनमा कडाई गर्ने
६. उत्पादन सँग सम्बन्धित सहकारी क्षेत्रलाई उत्पादनको क्षेत्रमा कडाई गर्ने
७. एक व्यक्ति एक सहकारी निति लिने
८. कुनै एक सहकारीमा कालोसूचीमा परेकाले कुनै सहकारीबाट ऋण लिन नमिल्ने ब्यवस्था गर्ने

४.६.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
सेवा सुचारु वैंक शाखा र वित्तीय सेवा प्रदायक	सङ्ख्या	६	६	७	८	१०
सेवा प्रवाह गरिरहेका सूचारू सहकारी संस्था	सङ्ख्या	१३	१४	१५	१६	१६
वित्तीय साक्षरता कार्यक्रमबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या	सङ्ख्या	१२०	४२०			
बैंकमा खाता हुने वा सेवा उपयोग गर्ने परिवार	प्रतिशत	६०	७०	७२	७३	७५
अव्यवस्थित बसोबासी, भूमिहिन दलित तथा भूमिहिन सुकुम्बासीका लागि जग्गा पहिचान, नक्शाङ्कन र सर्भेक्षणमा सहजीकरण, भूमि तथा बसोबास व्यवस्थाका लागि संवाद तथा पैरवी	सङ्ख्या	१०५	१०५	१०५	१०५	१०५
सहकारी तालिम (कोपोमिस, सहकारी व्यवस्थापन), सहकारी संस्था अनुगमन, निमयन, बैठक, समन्वय तथा साझेदारी,	सङ्ख्या	१२	१२	२७	४८	७५
सेवा सुचारु वैंक शाखा र वित्तीय सेवा प्रदायक	सङ्ख्या	६	६	७	८	१०
सेवा प्रवाह गरिरहेका सूचारू सहकारी संस्था	सङ्ख्या	१३	१४	१५	१६	१६

४.६.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिक वर्ष	बजेटअनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	१५००	१२००	३००	०	३४८	११५२	०	०
२०८२/८३	१५३४	१२२७	३०७	०	३४९	११८५	०	०
२०८३/८४	१६०१	१२८१	३२०	०	३६१	१२४०	०	०

४.६.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१	सहकारी प्रबर्द्धन कार्यक्रम	बैंक, वित्तिय तथा सहकारी सेवामा पहुँच बढाउनु	सालबसाली	३१५३	६१७९ घरपरिवार उत्पादन, बजारीकरण र सहकारी तथा वित्तिय सेवामा संलग्न हुने	७६ प्रतिशत घरपरिवारका सदस्य बैंक, सहकारी तथा बित्तीय संस्थामा आबद्ध रहेका
२	भूमी व्यवस्थापन कार्यक्रम	सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण, परिचालन, भूमिहित तथा अव्यस्थित बसोबासी व्यवस्थापनमा सहजीकरण गर्नु	सालबसाली	१५७६	१०५ भूमिहिन तथा अव्यवस्थित बसोबासीको व्यवस्थापनमा सहयोग पुग्ने	अव्यवस्थित बसोबासी भूमिहिन दलित लाई बसोबास तथा जग्गा व्यवस्थाको लागि लाभग्राही तथा स्थान पहिचान, लगत तयारी कार्य भैरहेको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
६.१	**सहकारी प्रबर्द्धन कार्यक्रम**					**१०००**	
६.१.१	सहकारी अभिलेखन, अनुगमन, तालिम तथा उत्पादन प्रवर्द्धन	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	२५०	१०००	आन्तरिक स्रोत
६.२	**भूमी व्यवस्थापन कार्यक्रम**					**५००**	
६.२.१	सामुहिक खेती तथा भूमि बैक सञ्चालन कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	संख्या	१	५००	५००	संघ राजस्व बाँडफाँट

४.५.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान

गाउँपालिकामा न्यून संख्यामा अव्यवस्थित बसोबासी, भूमिहिन दलित र सुकुम्बासी रहेका छन् । गाउँपालिकाबासीमा वित्तीय साक्षरता तथा सेवा विस्तार हुँदै गएको छ । वित्तीय संस्थाहरु उत्पादनमूलक, व्यवसायमूलक कार्य तथा स्थानीय उत्पादनको बजारीकरण बढी क्रियाशील हुनेछन् । वित्तीय संस्था र सहकारी वृद्धीसँगै खराब कर्जा बढ्न सक्ने जोखिम रहेको छ ।

४.७ श्रम, रोजगारी तथा गरिबी निवारण

४.७.१ पृष्ठभूमि

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका २०७५ अनुसार आर्थिक वर्ष ०७५/७६ देखि यस गाउँपालिकामा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम लागु गरीएको छ । जस अनुसार हाल सम्ममा यस कार्यक्रम मार्फत ७५ वटा योजनाहरु सञ्चालन गरी ८५० जना युवाहरुको लाई रोजगारी सिर्जना गरी यस कार्यक्रमाको प्रभावकारीता वढाईएको छ । गाउपालिकाको तर्फबाट लागत साझेदारी गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा अन्य आयोजना मार्फत पनि यहाँका ५५० युवाहरु लाभान्भित भएका छन् । साथै आ.व.२०८०/८१ देखि शुरु गरीएको श्रम स्विकृती अनुसार यस आ.व.मा मात्रै ५५ जना युवाहरुको श्रम स्वीकृती प्रदान गरीएको छ ।

४.७.२ समस्या तथा चुनौती

श्रम बजारको माग अनुसारको सीपमुलक दक्ष जनशक्ति नहनु, युवाहरु वैदेशिक रोजगारमा जानु पर्ने बाध्यता हुनु तथा स्वदेशमा गरिएको आम्दानीको अधिकांस रकम उपभोगमा खर्च हुनु जस्ता समस्या यस क्षेत्रमा रहेका छन् । युवालाइ स्वरोगार बनाउनु वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित र मर्यादित बनाउन र विप्रषणलाई आम्दानीको क्षेत्रमा लागानी गर्नु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीहरू हुन् ।

४.७.३ लक्ष्य

युवा तथा बेरोजगारलाई रोजगारी सिर्जना हुने

४.७.४ उद्देश्य

१. स्थानीय स्तरको उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गर्नु
२. उत्पादनमुलक, र रोजगार मुलक पूर्वाधार निर्माण र विकास विस्तार गर्नु ।
३. वैदेशिक रोजगारी कम गर्नु ।

४.७.५ रणनीति

१. श्रम बजारलाई आवश्यक दक्ष जनशक्ति उत्पादनमा जोड दिने,

२. तालिम तथा सिपको विकास गर्ने, रोजगारी लाई उत्पादन र बजारीकरण संग जोड्ने,
३. योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोष संचालन गर्ने,
४. श्रम, पूँजी, सीप र रूचि का आधारमा पर्यटन, कृषि, पशु, उद्योग, यातायात र निर्माण लगायतका क्षेत्रमा आवश्यकता अनुसार प्राविधिक तथा व्यवसायिक तालिम, प्रविधि तथा विउ पूँजीमा अनुदान प्रदान गर्ने
५. उद्यमशिलता विकास तथा स्वरोजगारी र रोजगारी प्रवर्द्धनका गर्ने,
६. स्थानीय उत्पादन तथा लघु उद्यमको विकास र विस्तार गर्ने ।

४.७.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
सूचीकृत वेरोजगार	संख्या	८१७	७४२	७१७	७५०	७६०
रोजगार आयोजना (१०० दिनको रोजगारी)	संख्या	१७	२५	२१	२३	२४
रोजगारी सिर्जना (१०० दिनको रोजगारी)	जना	८१	८०	८५	१००	१६०
बैदेशिक रोजगारीमा खोज तथा उद्दार गरिएका व्यक्ति	जना	०	०	५	१०	७
सिप तथा क्षमता विकासबाट लाभान्वित व्यक्ती	जना	१५	५०	४५	४०	१००
पुनः श्रम स्वीकृती सहयोग प्राप्त गर्ने व्यक्ती	जना	०	५५	६०	८०	८५
पदमार्ग लम्बाइ	मिटर	२७००	३५००	६०००	८०००	१००००
श्रम तथा रोजगार सहकारी	संख्या	०	१	१	१	१

४.७.८ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	८३४६	५००८	३३३८	०	०	८३४६	०	०
२०८२/८३	८५३४	५१२०	३४१४	०	०	८५३४	०	०
२०८३/८४	८९०९	५३४६	३५६४	०	०	८९०९	०	०

४.७.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१	एकिकृत श्रम तथा रोजगार सेवा सञ्चालन र गरिबी निवारण कार्यक्रम	एकिकृत श्रम तथा रोजगार सेवा प्रदान गर्नु	सालबसाली	२७६२५	सूचिकृत ९३५ बेरोजगारी व्यक्तिले न्यूनतम रोजगार प्राप्त गरेका हुने	विभिन्न ३२ वटा आयोजना/ क्रियाकलाप सञ्चालन गरी ९८ जनाले रोजगारी प्राप्त गरेका

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
७.१	**एकिकृत श्रम तथा रोजगार र गरिबी निवारण कार्यक्रम**					८३४६	
७.१.२०	रोजगार संयोजकको पोसाक	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	१०	१०	संघ ससर्त अनुदान
७.१.२१	रोजगार सहायकको पोशाक भत्ता	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	१०	१०	संघ ससर्त अनुदान
७.१.२२	रोजगार सेवा केन्द्रको लागी मसलन्द खर्च	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	संघ ससर्त अनुदान
७.१.२३	प्राविधिक सहायकको तलव	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	५००	५००	संघ ससर्त अनुदान

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
७.१.२४	रोजगार संयोजकको तलव	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	५६८	५६८	संघ ससर्त अनुदान
७.१.२५	रोजगार सहायकको तलब	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	५००	५००	संघ ससर्त अनुदान
७.१.२६	गरिबसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम लागु भएका स्थानीय तहमा कार्यक्रम सञ्चालन खर्च	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	२००	२००	संघ ससर्त अनुदान
७.१.२७	रोजगार संवाद मञ्चको सञ्चालन	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	३०	३०	संघ ससर्त अनुदान
७.१.२८	श्रमको सम्मान राष्ट्रको अभियान सम्बन्धी क्रियाकलाप संचालन	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	संघ ससर्त अनुदान
७.१.२९	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममा साझेदारी [अनुसुची २]	गाँउपालिकास्तर	पटक	७	२००	१४००	संघ समानीकरण अनुदान
७.१.३०	प्राविधिक सहायकको पोसाक	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	१०	१०	संघ ससर्त अनुदान
७.१.३१	रोजगारी सृजना (आई.डि.ए.)	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	२७००	२७००	संघ ससर्त अनुदान
७.१.३२	रोजगारी सृजना (आई.डि.ए.)	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	२०	२०	संघ ससर्त अनुदान
७.१.३३	रोजगारी सृजना (नेपाल सरकार)	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	२०२०	२०२०	संघ ससर्त अनुदान
७.१.३४	रोजगारीमा खटिनु पूर्व अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	३०	३०	संघ ससर्त अनुदान
७.१.३५	सञ्चालित रोजगार आयोजनाहरुको अनुगमन/निरीक्षण	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	४८	४८	संघ ससर्त अनुदान
७.१.३६	स्थानीय रोजगार रणनीति तर्जुमा/ अध्यावधिक/कार्यान्वयन तथा आन्तरीक रोजगारी प्रवर्द्धन अभियान सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन	गाँउपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	संघ ससर्त अनुदान

४.७.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमले गर्दा यहाँका युवाहरुको दैनिकी र घर परीवारको लालनपालन र योगदानमा आधारीत सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम ले गर्दा श्रम प्रती युवा तथा बेरोजगार ब्यक्ति हरुको आकर्षण र आफु सुरक्षीत रहेको महशुस हुने अनुमान छ। यसको लागि सरकारको तर्फबाट लगानी गर्नुपर्ने रकम पुऱ्याउन नसकिने होकी भन्ने जोखिम रहेको छ।

परिच्छेद पाँचः सामाजिक क्षेत्र

५.१ जनस्वास्थ्य तथा पोषण

५.१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२, मा उल्लेख भए बमोजिम धारा ३५ मा स्वास्थ्य सम्बन्धि हक, धारा ३६ मा खाध्य सम्बन्धी हक, धारा ३८ मा महिलाको हक र धारा ३९ मा बालबालिकाको हक प्रदत्त भए अनुसार स्वास्थ्य आमा, वालवालिका तथा किशोर किशोरीहरुको पोषण संचालन कार्यविधि २०८०, अस्पताल सञ्चालन कार्यबिधि २०७७ , गर्भवती आमाहरुको लागी संस्थागत सुत्केरी हुन निशुल्क एम्बुलेन्स कार्य बिधि २०८० निर्माण गरी संचालनमा ल्याई यस पालिकाले आम नागरिकका लागी स्वास्थ्यमा उपचारात्मक, प्रर्वधनात्मक, प्रतिकारात्मक कार्यक्रम संचालन गरिरहेको छ । बिगत २०७७ साल फागुन महिना देखी आफ्नौ लगानीमा कालीगण्डकी अस्पताल स्थापना गरी हाल सम्म आधारभुत स्वास्थ्य सेवा दिदै आइरहेको छ । २०७८ साल देखी कालीगण्डकी गाँउपालिका बासीको निःशुल्क बिमा शत प्रतिशत गरि सोहि अस्पतालबाट प्रथम केन्द्र बिन्दुको सेवा प्रदान गरेको छ । बिमामा समावेस नभएका औषधी अध्यक्ष संग निःशुल्क औषधी कार्यक्रम सञ्चालन गरी अन्य सेवा निःशुल्क प्रदान गरेको छ । गाँउपालिका भित्र १ अस्पताल, ४ स्वास्थ्य चौकीहरु, २ आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र र १ स्वास्थ्य ईकाइ द्धारा ५२ जना स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गरी स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरि रहेको छ ।

आधारभूत अस्पताल तथा स्वास्थ्य चौकीबाट १६७४६ जना विरामीले सेवा लिई रहेका छन् । बर्थिङ्ग सेन्टर संचालनमा ल्याई सवै गर्भवती शत प्रतिशत संस्थागत सुत्केरी भएका छन । पोषण सुधार आयोजना संचालन सुनौला हजार दिनका आमा तथा बच्चाहरुका लागी कार्यक्रम संचालन गरी ३५० जना बच्चालाई ११०० केजी सर्वोत्तम पिठो, ५०० जनालाई कृषिजन्य विरुवा र ५०० बिधार्थीलाई टिफिन बक्स, ७९७ जना गर्भवतीलाई अण्डा तथा क्याल्सियम र मध्यम कुपोषित बच्चाहरुलाई अण्डा तथा पिठो वितरण गरीएको छ ।

प्रोटोकल अनुसार गर्भवती पटक गर्भजाँच ८९.५ प्रतिशत हासिल गरिएको छ । २४ महिना सम्मका बच्चाको औषत तौल अनुगमन २० पटक पुगेको छ । गाउँपालिका भित्र स्थायी बसोबास गरेका नागरिकहरुका लागी निःशुल्क बिमा गरिएको । नागरिकहरुको निःशुल्क बिमा गर्दा स्वास्थ्य सेवा उपभोग गरेवापत गाँउपालिकाबासीहरुको करिब करिब ४० करोड बचत भएको अनुमान गर्न सकिन्छ ।

५.१.२ समस्या तथा चुनौती

जटिल सुत्केरी गराउनको लागी दक्ष जनशक्ती उपलब्ध नहुनु, अस्पताल संचालनमा भवन तथा कर्मचारी दरवन्दी श्रृजना नहुनु र तलव भत्ताको दायित्व गाउँपालिकामा नहुनु स्वास्थ्य क्षेत्रका प्रमुख समस्या हुन् । आम नागरिकको स्वास्थ्य विमा मार्फत अस्पताल संचालनमा ल्याउनु; रूग्णता दरमा कमी ल्याइ कोरा मृत्युदर घटाउनु; क्यान्सर, मृगौलाको समस्या र मुटु रोगको प्रकोप दर घटाउनु; समुदायमा लुकेर बसेको क्षयरोगको सङ्क्रमण, कालाजार, मलेरीया र डेङ्गु लगायतका किटजन्य रोगको निरूपण गर्नु तथा गाउँपालिकालाई पोषणमैत्री बनाउनु स्वास्थ्य क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीहरू हुन् ।

५.१.३ लक्ष्य

कालीगण्डकीबासीलाई आधारभुत तथ गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा सहज उपलब्ध हुने

५.१.४ उद्देश्य

१. कुपोषण दर ५ प्रतिशत भन्दा तल झार्नु,
२. बौद्धिक क्षमता बिश्वव्यापि मापदण्डको तहमा पुर्याउनु
३. किशोरकिशोरीमैत्री स्वास्थ्य सेवाको विकास र विस्तार गर्नु ।

५.१.५ रणनीति

१. पोषणमैत्री गाउँपालिका घोषणा गर्ने,
२. शुन्य होमडेलीभरी कायम राख्ने,
३. किशोरकिशोरीमैत्री स्वास्थ्य संस्थाको बिस्तार गर्ने,
४. निशुल्क उपचार प्रदान गर्ने,
५. स्वास्थ्य बिमालाइ निरन्तरता दिने,
६. कालीगण्डकी अस्पतालको भौतिक तथा जनशक्तीको स्तरोन्नती गर्ने,
७. स्वास्थ्यकर्मीहरु तथा कर्मचारीहरुलाई समयानुकुल तालिम प्रदान गर्ने
८. घरायसी खानालाई प्रोतसाहन तथा पत्रु खानालाई न्यूनिकरण गर्ने ।

५.१.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
बच्चालाई ६ महिलासम्म स्तनपान गराउने महिला	प्रतिशत	६४	६७	९०	९५	९८
२३ महिना सम्मका नियमित वृद्धि अनुगमन गरिएका बालबालिका सङ्ख्या	सङ्ख्या	१३३	१४६	२५०	३००	३५२
वृद्धि अनुगमन ०-२३ महिनाका बालबालिको औषत भेट		२०	२०	२१	२२	२३
वृद्धि अनुगमन गरिएका मध्ये कुपोषित ५९ महिनाभन्दा कम उमेरका बालबालिका	प्रतिशत	६.	३.	२	१	०
परिवार नियोजनका आधुनिक साधन प्रयोगकर्ता दर	प्रतिशत	१३	१३	१४	१५	१६
कम तौल भएका नवजात शिशु	प्रतिशत	०	०	०	०	०
प्रोटोकल अनुसार ८ पटक गर्भवती जाँच गराउने महिला (जीवित जन्ममा)	प्रतिशत	६१	८७	९०	९५	९७
डि.पि.टि.-हेप वि. १ दादुरा रूबेला दोश्रोबिचको ड्रपआउट दर	प्रतिशत	८.	४.	४	४	४
२३ महिना भित्र पूर्णखोप प्राप्त गरेका बालबालिका	प्रतिशत	९२	१२५	१००	१००	१००
कुष्ठरोगको प्रकोप दर (प्रति १०,०००)	जना	०.	०.	०	०	०
निमोनियाका विरामी दर (२ देखि ५९ महिनाका बालबालिका)	जना	५२७	४२६	२००	१००	५०
झाडापखालाका बिरामी दर (प्रति हजार २ देखि ५९ महिना बालबालिका)	जना	९५	९०	८०	३०	०
गर्भावस्थाको अवधिभर १८० आइरन चक्की खाने गर्भवती महिला	प्रतिशत	६१	७५	१००	१००	१००

५.१.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	१५९०८७	१४४६१७	१४४७१	०	०	१५७९८५	११०२	०
२०८२/८३	१६२६६८	१४६२४८	१६४२०	०	०	१६१५३०	११३८	०
२०८३/८४	१६९८२४	१४८८५१	२०९७३	०	०	१६८६२२	१२०२	०

५.१.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१.	१५ शैयाको आधारभूत अस्पताल निर्माण आयोजना	सघन तथा गुणस्तरीय उपचार सेवा उपलब्ध गराउनु	सालबसाली	२२००००	नगर अस्पताल निर्माण भई सेवामा प्रभावकारिता भएको हुनेछ।	सघन तथा गुणस्तरीय उपचार सेवा उपलब्ध गराउनु
२.	स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण वडा नं ३	स्वास्थ्य सेवा सुलभ गर्नु	सालबसाली	२१८००	वडा नं ३ को स्वास्थ्य चौकी निर्माण भइ सेवा व्यवस्थित भएको हुनेछ।	सघन तथा गुणस्तरीय उपचार सेवा उपलब्ध गराउनु
३.	बलाम आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र भवन निर्माण आयोजना, वडा नम्बर ५	स्वास्थ्य सेवा सुलभ गर्नु	सालबसाली	१७०००	बलाम आधारभूत स्वास्थ्य चौकी निर्माण भइ सेवा व्यवस्थित भएको हुनेछ।	सघन तथा गुणस्तरीय उपचार सेवा उपलब्ध गराउनु
४.	आमा, बालबालिका तथा किशोरकिशोरी पोषण सुधार आयोजना	आधारभुत स्वास्थ्य सेवा सहज बनाउनु	सालबसाली	२०१०५६	७ वटा स्वास्थ्य संस्था सुदृढ भइ २६५८३ जनसंख्यालाई सर्बसुलभ रूपमा आधारभुत तथा विशेषज्ञ स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध हुने	२६५८२ जनसंख्यालाई आधारभुत स्वास्थ्य सेवा नियमित रूपमा उपलब्ध भएको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
८.१	**१५ शैयाको आधारभूत अस्पताल निर्माण आयोजना**	**गाउँपालिका स्तर**	**पटक**	**१**	८६७३४	**८६७३४**	**संघ ससर्त अनुदान**
८.२	**स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण वडा नं ३**	**गाउँपालिका स्तर**	**पटक**	**२**	४०००	**४०००**	**गण्डकी प्रदेश - विषेश अनुदान चालु**
८.३	**बलाम आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र भवन निर्माण आयोजना, वडा नम्बर ५**	**गाउँपालिका स्तर**	**पटक**	**१**	२०००	**२०००**	**संघ समानीकरण अनुदान**
८.४	**आमा, बालबालिका तथा किशोरकिशोरी पोषण सुधार आयोजना**	**गाउँपालिका स्तर**	**पटक**	**१**	१७०००	**६६३५३**	**संघ विशेष अनुदान**
८.४.१	स्वास्थ्य स्वयंसेविका प्रोत्साहन भत्ता तथा सम्मान कार्यक्रम	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	५००	५००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
८.४.२	कालीगण्डकी अस्पतालमा आँखा र दन्त रोग उपचार सेवा विस्तार	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	१५००	१५००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
८.४.३	कालीगण्डकी सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	३०००	३०००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
८.४.४	गाउँपालिका भित्रका सबै नागरिकको निशुल्क स्वास्थ्य विमा	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	८०००	८०००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
८.४.५	गाउँपालिका भित्रका सबै नागरिकको निशुल्क स्वास्थ्य विमा	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	७०००	७०००	आन्तरिक श्रोत - नगद
८.४.६	किटजन्य (कालाजार, औलो, डेङगु, स्क्रफस टाइफस) को परिक्षण	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	५०	५०	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद
८.४.७	गाउँपालिकाका सबै नागरिकलाई निशुल्क उपचार	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	३०००	३०००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
८.४.८	स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, अस्पताल तथा आयुर्वेद औषधालयहरुमा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरुको स्वीकृत दरवन्दी अनुसारको तलव, महगी भत्ता र पोषाक भत्ता	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२१५३६	२१५३६	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.९	IMNCI को सचेतनात्मक कार्यक्रम	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.१०	आकस्मिक अवस्थामा औसधि एवं ल्याब सामाग्री ढुवानी, रेकर्डिङ तथा रिपोर्टिङका लागि फर्म फरमेट छपाइ, ई-टि.बि रजिस्टरअध्यावधिक, विश्व क्षयरोग दिवस सम्बन्धी कार्यक्रम, स्थलगत अनुशिक्षण तथा सुपरिवेक्षण, क्षयरोगका कार्यक्रमको अर्ध बार्षिक समिक्षा तथा कोहर्ट विश्	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	११५	११५	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.११	आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको लागि औषधि खरिद	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	११३२	११३२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.१२	इपिडेमियोलोजिकल रिपोर्टिङ्ग	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	१२	१२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.१३	एच.पी.भी. खोप अभियान तथा नियमित खोपमा शुरुवात को लागि कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन (स्वास्थ्यकर्मीको तालिम, महिला स्वास्थ्यस्वयंमसेविका/ स्वयंसेवक को अभिमुखीकरण, विद्यालय शिक्षक को वैठक र पालिका तथा वडा खोप समन्वय समितिको वैठक) खर्च	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२५०	२५०	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.१४	कम्युनिटि डट्स कार्यक्रम कार्यक्रम संचालन, र महानगर, उपमहानगर तथा नगरपालिकाका स्वास्थ्यकर्मिहरू लाइ क्षयरोग मोडुलर तालिम	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	१४	१४	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.१५	किटजन्य रोग नियन्त्रण कार्यक्रमको अनुगमन एवम् मूल्याङ्कन तथा किटजन्य रोग नियन्त्रणका लागि Active Case Detection तथा slide ढुवानी समेत (औलो र कालाजार)	८ वटै संस्था	पटक	१	७५	७५	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.१६	किशोरकिशोरी स्वास्थ्य सेवा	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	८४	८४	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.१७	जुनोटिक रोगहरू, AMR सम्बन्धि पैरवी तथा अभिमूखिकरण कार्यक्रम,AMR Day,Rabies Day	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२०	२०	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.१८	डेंगु लगायतका किटजन्य रोगहरूको नियन्त्रणका लागि लामखुट्टेको वासस्थान खोजी गरी लार्भा नष्ट गर्ने, बिद्यालय शिक्षा कार्यक्रम, अभियान संचालन गर्ने तथा सरोकारवालाहरूसंग	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
	अभिमुखिकरण गर्ने र किटजन्य रोग नियन्त्रण कार्यक्रमको डाटा भेरिफिकेशन						
८.४.१९	नियमित तथ्याङ्कको गुणस्तर वृद्धिका लागि स्वास्थ्य संस्थाहरूको मासिक बैठक, डाटा भेरिफिकेशन तथा भ्यालिडेशन एवम् अर्धबार्षिक र बार्षिक समिक्षा	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२३०	२३०	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.२०	प्रजनन् रुग्णता स्वास्थ्य सेवा	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	५७	५७	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.२१	परिवार योजना सेवा	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	७०	७०	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.२२	पोषण कार्यक्रम	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२६४	२६४	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.२३	पोषणमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	३००	३००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [युरोपियन युनियन - नगद अनुदान (बैदेशिक)]
८.४.२४	बिश्व रक्तचाप दिवस तथा आत्महत्या न्यूनीकरण दिवस मनाउने	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२०	२०	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.२५	मृगौला प्रत्यारोपण गरेका, डायलाइसिस गराइरहेका, क्यासर रोगी र मेरूदण्ड पक्षघातका विरामीहरूलाई औषधि उपचार खर्च बापत मासिक रु ५ हजार दरले उपलब्ध गराइने रकम	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	१५०	१५०	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.२६	महामरी/आकास्मिक रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	८०	८०	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.२७	राष्ट्रिय महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम (पोसाक प्रोत्साहन र यातायात खर्च)	८ वटै स्वास्थ्य संस्था	पटक	१	७९२	७९२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.२८	स्थानिय तह तर्फ मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, गर्भवती उत्प्रेरणा सेवा, रक्तसंचार, न्यानो झोला, सुरक्षित निशुल्क गर्भपतन र नवजात शिशुको निशुल्क उपचार कार्यक्रम	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	६८०	६८०	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.२९	स्थानिय तह मार्फत मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम सन्चालन	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	११२८	११२८	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.३०	स्थानीय तहको साझेदारीमा नियमित खोप सुदृढीकरण, पूर्ण खोप सुनिश्चतता र दीगोपनाका लागि स्वास्थ्यकर्मिबाट वडामा घरधुरी सर्वेक्षण, पालिकाबाट वडा भेरिफिकेसन, अनुगमन तथा प्रमाणीकरणको सुपरिवेक्षण तथा व्यवस्थापन खर्च	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२६६	२६६	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.३१	समुदायलाई क्षयरोग सम्बन्धी अभिमुखिकरण एवम् घरदैलो क्षयरोग खोजपडताल कार्यक्रम। क्षयरोगका जोखिम समुह तथा स्वास्थ सेवाको पहुच कम भएका समुदायमा सकृय क्षयरोग	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	११५	११५	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
	खोजपडताल कार्यक्रम। घरपरिवारका सदस्यहरूको सम्पर्क परिक्षण, एवं पाँच वर्ष मुनिका बालबालिमा क्षयरोग रो						
८.४.३२	स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र) को न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम (अभिमुखीकरण, समिक्षा, फलो अप , अनुगमन तथा सुदृधिकरण समेत)	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	११३	११३	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
८.४.३३	ANC/ PNC Visit को लागि आवश्यक सामाग्री खरिद तथा ४ पटक गर्ने स्वास्थ्यकर्मीका लागी यातयात खर्च ४००का दरले।	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२५०	२५०	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.३४	पोषण कार्यक्रम संचालनका लागी स्टेसनरी तथा अन्य सामाग्री खरिद	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.३५	गाउँपालिका प्रवेश द्धार वडा न ५ नयाँमिलमा पोषणमैत्री पालिका परिचय गराउन पोषण सम्बन्धी तथा आमा वालवालिका किशोर किशोरीहरुको मूर्ति निर्माण	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	१०००	१०००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.३६	कार्यक्रम संचालनमा कार्यक्रम गुणस्तरका लागी पोषणका फोकल पर्सन तथा संचारकर्मि परिचालन खर्च	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२५०	२५०	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.३७	स्वास्थ्य कर्मिकालागि पोषण तालिम	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.३८	गर्भवतीको लागि क्याल्सियम तथा फोलिक एसिड खरिद गर्ने।	७ वटै वडामा	पटक	१	४००	४००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.३९	गाउँ,टोल सरसफाई समिती गठन गरी सरसफाई कार्यन्वयन गराई विधालय;स्वास्थ्य संस्था तथा सार्वजनिक संस्थामा डस्टविन वितरण	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.४०	पोषण कार्यक्रम संचालन गर्नका लागी सुनौला १००० दिनका गर्भवती बच्चा र किशोरीहरुको रिसर्च कार्यक्रम	७ वडा र गाउँपालिका	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.४१	पोषण कार्यक्रम संचालनमा ढुवानी खर्च	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.४२	पोषण तथा स्वास्थ्य संदेश मुलक टेलिफिल्म वा भिडियो क्लिप गर्नका लागि	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	१५०	१५०	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.४३	पोषणमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी सूचकहरुलाई स्थानीयकरण गरी प्रत्येक विषयगत शाखा मार्फत तथ्याङक अध्यावधीक गरी गाउँपालिका पोषणको स्थितिपत्र तयार गर्ने।	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.४४	बाल पोषण भत्ताको प्रभावकारीता सम्बन्धमा अभिभावकहरु र सरोकारवालालाई बाल पोषण भत्ताको उपयोग सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने।			१	२०५	२०५	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
८.४.४५	माध्यामिक विद्यालयहरुमा वालविवाह कुपोषण र सामाजिक कुप्रथा सम्बन्धी नाटक तथा अभियान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।	स्वास्थ्य संस्था/वडा	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.४६	विपदको समयमा आवश्यक भाँडाकुँडा,खाधन्न तथा लत्ताकपडा र औषधी खरिद गरी व्यावस्था मिलाउने	स्वास्थ्य संस्था/वडा	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.४७	सवै स्वास्थ्य संस्था तथा गाँउघर किलिनिकका लागि Seca Scale, Salter Scale baby, baby Scale, Normal Weighting तथा गाँउघर किलिनिकका लागि आवश्यक भौतिक सामाग्री खरिद।	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	५००	५००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.४८	स्वास्थ्य आमा समुहको बैठकमा स्वास्थ्य पोषण घरायसी खाधान्न उत्पादन र उपभोग पूर्ण सरसफाई र वृद्धि अनुगमन सम्बन्धी छलफल लाई निरन्तरता दिने (सहभागीलाई खाजा र स्वास्थ्यकर्मीलाई यातायात खर्च) गर्ने।	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.४९	हजार दिनका महिलाहरु लगायत पोषण सुधार का लागि सितलचिनीको विरुवा, तरकारीबाली र कुरीलो नर्सरी, बेर्ना वितरणसँगै एक घर एक करेसाबारी अनिवार्यरुपमा स्थापना तथा स्थलगत तालिम संचालन कार्यक्रम।	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	८००	८००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.५०	विविध खर्च	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.५१	विद्यालयका शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावक बिच पोषण मैत्री विद्यालय बनाउने तथा जंक फुड न्युनीकरणका लागि (कक्षा ६ ९ र १० का बिधार्थी) टिफिन बक्स वितरण साथै विद्यालयहरुमा पोषण सम्बन्धी अन्तरकृया कार्यक्रमका लागी (खाजा, स्टेशनरी र प्रशिक्षक खर्च)	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	८००	८००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.५२	Zero Home delivery को उद्देश्यले गुणस्तरिय मातृ सेवाको लागि सामग्री खरिद तथा निः शुल्क एम्बुलेन्सको ब्यवस्था गर्नका लागि।	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२५०	२५०	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.५३	ओ टि सी स्थापना भएको स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सुद्धिढिकरण तथा अभिमुखिकरण (विर्घा स्वास्थ्य चौकी र श्रीकृष्णगण्डकी स्वास्थ्य चौकी) मा।	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	६०	६०	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.५४	कालीगण्डकी अपतालमा गर्भवति सेवा निःशुल्क प्रदान गर्नकालागी विमा बाहेकका अन्य सेवाका लागी उपचार खर्च	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
८.४.५५	धुवा रहित चुल्हो निर्माण तथा ओरिन्टेसन कार्यक्रम	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.५६	पोषण मैत्री स्वास्थ्य संस्था पोषण मैत्री वडा घोषणा हुदैं पालिका घोषणा कार्यक्रम ।	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	८००	८००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.५७	बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम र पोषणमैत्री गा पा कार्यक्रम को अनुगमन, समिक्षा, प्रतिवेदन	गाउँपालिका स्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.५८	स्थानीय तह (पालिका, स्वास्थ्य संस्था र विद्यालयतथा सार्वजनिक) मा पोषण कर्नर तथा स्तनपान कक्ष स्थापना तथा स्थापना भई सकेका संस्थाहरुमा सुद्धिढिकरणका लागि आवश्यक सामाग्री खरिद गर्ने ।	गाउँपालिका स्तर	पटक	१	३००	३००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.५९	स्वस्थ वच्चा प्रतिस्पर्धा साथै २४ पटक वृदिअनुगमन गरेका वालबालिकाहरुलाई प्रोत्सान सहित प्रमाण पत्र प्रदान कार्यक्रम।	गाउँपालिका स्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.६०	सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयं सेवीकाहरुलाई पोषण कार्यक्रमहरुमा परिचालन गर्नका लागी २०८१ श्रावण महिना देखि २०८२ अषाढ सम्म मासिक रु १००० प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराउने ।	गाउँपालिका स्तर	पटक	१	४३५	४३५	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.६१	सार्वजनिक ठाउँ वडा न १,२,३,४,५ र पालिका भवनमा पोषण सम्बन्धी डिजिटल होडिङ्ग वोड राख्ने र वडा ७ को होडिङ्ग वोर्ड मर्मत	गाउँपालिका स्तर	पटक	१	१०००	१०००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.६२	किशोर किशोरी लाई मनोसामाजिक तथा पोषण सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम	गाउँपालिका स्तर	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.६३	२ वर्षमुनिका बालबालिका र किशोरीहरुको MUAC द्वारा पोषणको लेखाजोखा गर्ने र किशोरीहरुको रक्तअल्पता पत्ता लगाई त्यसको व्यवस्थापन गर्ने कार्यक्रम ।(Aneamia test गर्न machine खरिद र स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई यातायात खर्च	गाउँपालिका स्तर	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.६४	६ महिना देखि २४ महिनासम्मका बालबालिकाहरुलाई सर्वोत्तम पिठो वितरण कार्यक्रम	गाउँपालिका स्तर	पटक	१	१०००	१०००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.६५	गर्भवती, सुत्केरी आमा र मध्यम खालको कुपोषण MAM Case लाई पोषणयुक्त खाना (अण्डा) वितरण कार्यक्रम	गाउँपालिका स्तर	पटक	१	९००	९००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.६६	पोषण सुधारकालागी अण्डामा आत्मा निर्भर कार्यक्रम संचालन	गाउँपालिका स्तर	पटक	१	७००	७००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
८.४.६७	वडा स्थित महिला मञ्चका सदस्यहरुलाई पोषण शिक्षा कार्यक्रम	गाउँपालिका स्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.६८	सुनौले हजार दिनका महिलाहरुलाई उपाध्यक्ष संग पोषलो झोला वितरण,गर्भवतीहरु संग अन्तरक्रिया तथा पोषण गित कार्यक्रम तथा उत्कृष्टलाई नगद पुरस्कार।	गाउँपालिका स्तर	पटक	१	१०००	१०००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.६९	सुनौला हजार दिनका घरपरिवारका सदस्यहरु जस्तै सासु वुहारी, श्रीमान श्रीमती र झाक्री बीच सात वटै वडामा पोषण व्यवहार सम्बन्धी सचेतना (सहभागीलाई २०० को दर यातायात र प्रशिक्षक खर्च) कार्यक्रम संचालन गर्ने।	गाउँपालिका स्तर	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.७०	स्वास्थ्य संस्था, विद्यालयहरुमा पानी शुद्धिकरणको लागि Aquaguard \ Filter वितरण गरिनेछ।	गाउँपालिका स्तर	पटक	१	६००	६००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.७१	सुनौला हजार दिनका घरपरिवारका सदस्यहरु जस्तै सासु वुहारी, श्रीमान श्रीमती र झाक्री बीच सात वटै वडामा पोषण व्यवहार सम्बन्धी सचेतना (सहभागीलाई २०० को दर यातायात र प्रशिक्षक खर्च) कार्यक्रम संचालन गर्ने।	नागरिक आरोग्य केन्द्र	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.७२	वाल रोग विशेषज्ञ द्धारा जन्मे देखी ५९ महिनाका बच्चाको पोषण स्वास्थ्य परिक्षण शिविर संचालन प्रत्येक वडामा	अस्पताल	पटक	१	३००	३००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु
८.४.७३	गर्भ रहेको ८ हप्ता पछि सुत्केरी अबस्थामा मासु प्रयोजनको लागि प्रति गर्भवती १ दर्जन चल्ला वितरण	गाँउपालिका स्तर	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान चालु

५.१.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाइ सहज र गुणस्तरीय बनाउन स्वास्थ्य नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, नागरिक समाज, निजी क्षेत्र, समुदाय तथा हरेक नागरिक नीतिगत, पूर्वाधार तथा वित्तीय सहयोग उपलब्ध हुनेछ। यसका साथै दक्ष जनशक्ती, समयमा आर्थिक सुनिश्चितता र भौतिक सुविधा उपलब्ध भएका अपेक्षित नतिजा हासिल हुनेछ। यसो हुन नसकेमा अपेक्षित नतिजा हासिल नहुन सक्ने जोखिम रहेको छ।

५.२ शिक्षा, विज्ञान, कला तथा साहित्य

५.२.१ पृष्ठभूमि

यस गाउँपालिकाले गाउँपालिका भित्रको शैक्षिक स्तर अभिवृद्धि गर्न विभिन्न किसिमक योजना तथा कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ। स्थानिय आवश्यकता अनुरुप विभिन्न ऐन नियम तथा कार्यविधिहरु निर्माण भई कार्यान्वयनमा ल्यइएको छ। जसअन्तर्गत स्थानिय शिक्षा ऐन, स्वयंसेवक शिक्षक नियुक्ति कार्यविधि, प्राविधिक शिक्षा सञ्चालन कार्यविधि कालीगण्डकी प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन २०८० तर्जुमा भइ कार्यान्वयनमा रहेका छन्। गाउँपालिका स्थापना पश्चात विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर तथा प्रभावकरिता अभिवृद्धि गर्न विद्यालयमा बालमैत्रि पुस्तकालय स्थापना, माध्यमिक तथा आधारभूतका कक्षा १-८ सञ्चालित विद्यालयमा आइ.सि .टि. युक्त कक्षाकोठा, स्थानिय पाठ्यक्रम /र पाठ्यपुस्तक निर्माण तथा निःशुल्क वितरण, विद्यालय विहान ९ बजे र ४५ मिनेटमा खोल्ने र उक्त समयमा योग तथा संस्कार शिक्षा प्रदान गर्ने, विद्यालयमा इन्टरनेटको सुविधा विद्यालय

समय बाहेक अन्य समयमा टोल सिकाइ कार्यक्रम सञ्चालन, दरवन्दि कम भएका विद्यालयहरुमा स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन, विद्यालय फुलवारि कार्यक्रम, विद्यालयमा पत्रु खाना निषेध तथा बालबालिकाहरुको पोषणस्तर सुधार गर्न लन्च बक्स वितरण लगायतका कार्यक्रमहरु सञ्चालन भैरहेका छन् ।

कक्षा ६ र ७ मा अध्ययनरत ५०० विद्यार्थीहरुलाई लन्च बक्स वितरण कार्य गरिएको जसबाट विद्यालयमा पत्रु खानाको प्रयोगमा कमि आएको छ। १३ वटा विद्यालयहरुमा ICT युक्त कक्षाकोठा व्यवस्था भइ प्रविधिको प्रयोगबाट अध्ययान अध्यापनहुदै आएको छ। विद्यालयहरुलाइ निशर्त अनुदानको व्यवस्था गरि विद्यालयहरुलाइ थप स्रोत सम्पन्न गराउने गरिएको छ । वार्षिक रुपमा एक उत्कृष्ट विद्यालय तथा विद्यार्थी लाइ सम्मान गरिने गरिएको छ । पालिका भरिका ३५ वटै विद्यालयहरुमा निशुल्क इन्टरनेट जडान गरि कक्षाकोठालाइ प्रविधिमैत्रि तुल्याइएको छ । वार्षिक १०० जना शिक्षकहरुलाइ विषयगत तालिमको व्यवस्था गरि शिक्षकको दक्षतामा अभिवृद्धि ल्याइएको छ । ३५ वटै विद्यालयहरुमा मन्टेश्वरी विधिवाट शिक्षणको व्यवस्था मिलाउन बाल शिक्षा सहजकर्ताहरुलाई तालिम प्रदान गरि आवश्यक सामग्री समेत वितरण गरिएको छ । शैक्षिक गुणस्तर तथा भोतिक व्यवस्थापन राम्रो भएका विद्यालयहरुलाइ नमुना विद्यालयको रुपमा विकास गरिएको छ ।

५.२.२ समस्या तथा चुनौती

विद्यालयमा आवश्यक संख्यामा विषयगत शिक्षक दर्वन्दिको कमि, भौगोलिक कठिनाइ अविभावकमा चेतनाको कमि यातायात तथा सञ्चार प्रविधिको पहुँचमा कमि, प्रविधिक शिक्षामा पहुँचमा कमि, तिव्र बसाइ सराइका कारण विद्यार्थी पलायन हुने जस्ता समस्या एवं विद्यार्थी टिकउने, प्रविधियक्त कक्षाकोठा निर्माण, शिक्षालाई सिपसगँ जोड्ने जस्ता चुनौतिहरु रहेका छन् ।

५.२.३ लक्ष्य

शिक्षित, सभ्य र प्रविधियुक्त जनशक्ति विकास हुने

५.२.४ उद्देश्य

१. विद्यालय शिक्षालाई गुणस्तरिय र प्रभावकारी बनाउनु ।
२. शिक्षाका माध्यमबाट मर्यादित जीवनयापन गर्न सक्षम तुल्याउनु ।
३. प्राविधिक शिक्षामा जोड दिदै शिक्षालाई काम सँग जोड्नु ।
४. स्थानीय कला भाषा धर्म तथा संस्कृतिको संरक्षण, सम्वर्धन र विकास गर्नु

५.२.५ रणनीति

१. शिक्षण सिकाइमा प्रविधिको उपयोगमा जोड दिइ शिक्षणलाइ प्रविधिमैत्री बनाउने,
२. प्राविधिक शिक्षा र व्यवसायिक तालिमका अवसरहरुमा अविवृद्धि गर्ने,
३. अभिभावक शिक्षामा जोड दिदै बालबालिकाको शिक्षामा अभिभावकको सकृयता बढाउने,
४. बालमैत्री विद्यालय निर्माणमा जोड दिने,
५. भाषा, कला, सँस्कृतिको खोज, अनुसन्धान तथा परिचालन गर्ने,
६. गणित विज्ञान तथा अंग्रेजी जस्ता विषयमा थप सहायता पुर्‍याउने ।

५.२.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
आधारभूत तालिम प्राप्त शिक्षक	संख्या	१८५	१९५	२१५	२२०	२२०

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
४-५ वर्ष उमेर समूहका बाल विकास केन्द्रमा भर्ना हुने बालबालिका	संख्या	८१२	७५०	७३०	७००	७४०
कक्षा १ मा भर्ना हुने विद्यार्थी	संख्या	३०५	३२०	३५०	३६०	३५०
कक्षा १-५ मा भर्ना हुने विद्यार्थी	संख्या	१४५०	१४००	१३८०	१३८०	१३६०
कक्षा ६-८ मा भर्ना हुने विद्यार्थी	संख्या	८३०	८१५	८१०	८०५	८००
कक्षा ९-१० मा भर्ना हुने विद्यार्थी	संख्या	६५०	६४०	६४०	६३०	६१०
कक्षा ११-१२ मा भर्ना हुने विद्यार्थी	संख्या	४६०	४५५	४५५	४५०	४५०
कक्षा १-५ तह पुरा गर्ने विद्यार्थी	संख्या	१०७२	१०६०	१०२०	११००	१२००
कक्षा ६-८ तह पुरा गर्ने विद्यार्थी	संख्या	६८०	६७०	६९०	७००	७००
कक्षा १० पुरा गर्ने विद्यार्थी	संख्या	५५५	५४५	५५०	५२०	५३०
कक्षा १२ पुरा गर्ने विद्यार्थी	संख्या	३७२	३५०	३५०	३४०	३४०
कक्षा १-५ दोहोर्याउने विद्यार्थी	संख्या	१३७	१५०	१९८	१८५	१२०
कक्षा ६-८ दोहोर्याउने विद्यार्थी	संख्या	४८	४५	५५	३२	४२
कक्षा ९-१० दोहोर्याउने विद्यार्थी	संख्या	२०	२२	३५	५२	३२
कक्षा १-५ को विद्यालय छोड्ने विद्यार्थी	संख्या	२४१	१९०	२६२	९५	१२०
कक्षा ६-८ को विद्यालय छोड्ने विद्यार्थी	संख्या	१०२	१००	७५	७३	५८
कक्षा ९-१० को विद्यालय छोड्ने विद्यार्थी	संख्या	७५	७३	७०	५८	४८
कक्षा १-५ मा भर्ना हुने छात्रा	संख्या	६७९	६५०	६६०	६७०	६७०
कक्षा ६-८ मा भर्ना हुने छात्रा	संख्या	३८१	३७०	३८०	३८२	३९०
सिकाइ उपलब्धि (कक्षा ८)	प्रतिशत	८०.१२	८२.५	८३	८४	८५
गणित	प्रतिशत	५५.४	५७.	५९	६०	७०
विज्ञान	प्रतिशत	५८.७	६०	६२	६५	७५
अंग्रेजी	प्रतिशत	६१.	६५	७०	८०	८२
पुस्तकालय भएका विद्यालय	संख्या	२५	३०	३३	३४	३५
विज्ञान प्रयोगशाला	संख्या	८	१०	११	१२	१३
सूचना र सञ्चार प्रविधि सुबिधा उपलब्ध विद्यालय	संख्या	८	१०	१२	१३	१३
इन्टरनेटमा पहुँच भएका विद्यालय	संख्या	२५	३५	३५	३५	३५

५.२.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	१८७९३०	१३३०८२	५४८४८	०	०	१८५७२६	२२०४	०
२०८२/८३	१९२१६०	१३६०७७	५६०८३	०	०	१८९८८४	२२७७	०
२०८३/८४	२००६१३	१४२०४३	५८५७०	०	०	१९८२०९	२४०४	०

५.२.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.स.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१.	प्रारम्भिक बाल विकास कार्यक्रम	बाल मैत्री सिकाइ बातावरण सृजना गर्नु।	सालबसाली	५३८१६	३५ वटै बालविकास कक्षाहरुमा बालमैत्री शिक्षण व्यवस्थापन हुने	१५बालविकास सहयोगि हरुलाइ तालिम प्रदान तथा २६ वटावाल विकास केन्द्रहरुलाइ शैक्षिक सामग्रि हस्तान्त्रण
२.	विद्यालय शिक्षा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	विद्यलय शिक्षको गुणस्तरमा अभिवृद्धि ल्यउनु।	सालबसाली	५३१५१८	३५ विद्यालयमा पठनपाठन सुचारु हुने	०० बालबिकास केन्द्र, ०० विद्यार्थी संख्या

क्र.स.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१.	प्रारम्भिक बाल विकास कार्यक्रम	बाल मैत्री सिकाइ बातावरण सृजना गर्नु।	सालबसाली	५३८१६	३५ वटै बालविकास कक्षाहरुमा बालमैत्री शिक्षण व्यवस्थापन हुने	१५बालविकास सहयोगि हरुलाइ तालिम प्रदान तथा २६ वटावाल विकास केन्द्रहरुलाइ शैक्षिक सामग्रि हस्तान्त्रण
३.	भाषा तथा संसकृति प्रवर्द्धन	लोप उन्मुख स्थानिय बस्तुहरुको संरक्षण गर्नु।	२०८१/८२देखि २०८५/८६ सम्म	७०४४	सग्राहलय निर्माण भइ अवलोकनका लागि खुल्ल भै सक्ने	जग्गाको खोजि भैरहेको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
९.१	**प्रारम्भिक बाल विकास कार्यक्रम**	गाउँपालिकास्तर				**१७०७१**	
९.१.१	बालविकास सहयोगी कार्यकर्ता तथा विद्यालय कर्मचारी थप पारिश्रमिक अनुदान	गाउँपालिकास्तर	संख्या	४	१५००	६०००	संघ राजस्व बाँडफाँट
९.१.२	प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ता पारिश्रमिक तथा विद्यालय कर्मचारी व्यबस्थापन अनुदान	गाउँपालिकास्तर	संख्या	४	२७६८	११०७१	संघ शसर्त अनुदान
९.२	**विद्यालय शिक्षा प्रवर्द्धन कार्यक्रम**					**१६८६०२**	
९.२.१	पाठ्यक्रम डिजिटाइजेसन	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	७००	७००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
९.२.२	आलमदेवी बहुप्राविधिक शिक्षालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन तथा सामुदायिक विद्यालयहरुमा सञ्चालित प्राविधिकधार र क्याम्पसमा अध्ययनरत विद्यार्थीको लागि छात्रवृत्ती कार्क्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	२५०	१०००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
९.२.३	कक्षा ५ र ८ को परीक्षा सञ्चालन	वडास्तर	पटक	४	१२५	५००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
९.२.४	खुशी पाठ्यक्रम कार्यान्वियन	वडास्तर	पटक	१	५००	५००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
९.२.५	टोल शिक्षा कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
९.२.६	पठन सीप विकास	गाउँपालिकास्तर	ओटा	५	३००	१५००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
९.२.७	मातृभूमी पुस्तकालय वडा नं. ४, कर्मचारी व्यवस्थापन	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	२५	१००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
९.२.८	सुचना केन्द्र CDC सञ्चालन वडा नं. ५	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	५०	१५०	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
९.२.९	विद्यार्थी बचत बैंक खाता सञ्चालन	गाउँपालिकास्तर	पटक	७	५०	३५०	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
९.२.१०	शिक्षा क्षेत्रको भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत सम्भार	गाउँपालिकास्तर	पटक	५	५००	२५००	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान
९.२.११	कोटाकोट आधारभुत बिद्यालयमा रँगरोगन	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५०	५०	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान
९.२.१२	भलिबल कोर्ट निर्माण, आदर्श माध्यमिक बिद्यालय	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान
९.२.१३	आदर्श आधारभुत बिद्यालयको भवन प्लाष्टर	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	६५	६५	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान
९.२.१४	बारीचौर आधारभुत विद्यालयको कक्षाकोठा मर्मत तथा रङरोगन	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
९.२.१५	सरस्वती आधारभुत विद्यालयको भर्याङ तथा रेलिङ निर्माण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	११०	११०	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान
९.२.१६	मातृभुमि पुस्तकालय व्यवस्थापन	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	७५	७५	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद
९.२.१७	ध्रुवज्योति मा.वि. क्यानटिन व्यवस्थापन, शौचालय मर्मत तथा फर्निचर	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान
९.२.१८	क्षेत्रपाल आधारभुत बिधालय फर्निचर	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान
९.२.१९	मिर्मि बहुमुखी क्याम्पस फर्निचर	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान
९.२.२०	मिर्मि आधारभुत बिध्यालय ढल निकास	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान
९.२.२१	भगवती नमुना मा बि बाल उधान	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान
९.२.२२	आधारभूत तहका स्वीकृत दरवन्दीका शिक्षक, राहत अनुदान शिक्षकका लागि तलब भत्ता अनुदान (विशेष शिक्षा परिषद अन्तरगतका शिक्षक/कर्मचारीहरु समेत)	वडास्तर, वडा नं ३	पटक	१	९५६९२	९५६९२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.२.२३	आधारमुत तह कक्षा (६-८) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	वडास्तर, वडा नं ४	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]
९.२.२४	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	वडास्तर, वडा नं ४	पटक	१	३००	३००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]
९.२.२५	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	वडास्तर, वडा नं ६	पटक	१	१७३०	१७३०	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.२.२६	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	वडास्तर, वडा नं ७	पटक	१	४००	४००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]
९.२.२७	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	वडास्तर, वडा नं ७	पटक	१	३८५०	३८५०	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.२.२८	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	वडास्तर, वडा नं ७	पटक	१	७००	७००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]
९.२.२९	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	वडास्तर, वडा नं ७	पटक	१	९००	९००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]
९.२.३०	विपदका समयमा सिकाइ निरन्तरताका लागि सिकाइ आपुरण तथा द्रुत सिकाइ योजना (ReAL) कार्यान्वयन	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.२.३१	विपद्का समयमा सिकाइ निरन्तरताका लागि सिकाइ आपुरण तथा द्रुत सिकाइ योजना (ReAL) कार्यान्वयन	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]
९.२.३२	CTEVT को मापदण्डबमोजिम सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक शिक्षा सञ्चालन अनुदान	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	७००	७००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
९.२.३३	आधारमुत तह कक्षा (६-८) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]
९.२.३४	आधारमुत तह कक्षा (६-८) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२६०	२६०	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.२.३५	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	८००	८००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]
९.२.३६	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३५३२	३५३२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.२.३७	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	६००	६००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]
९.२.३८	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाइ अनुदान			१	१००	१००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]
९.२.३९	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाइ अनुदान	गाउँपालिकास्तर	संख्या	१	१००	१००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]
९.२.४०	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाइ अनुदान	गाउँपालिकास्तर	गोटा	१	७००	७००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.२.४१	माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान			१	७००	७००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]
९.२.४२	माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	६००	६००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]
९.२.४३	माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३३२४	३३२४	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.२.४४	माध्यमिक तहका स्वीकृत दरवन्दीका शिक्षक, राहत अनुदान शिक्षक लागि तलब भत्ता अनुदान (विशेष शिक्षा परिषद अन्तरगतका शिक्षक/कर्मचारी,प्राविधिक धारका प्रशिक्षक समेत)	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३८२९८	३८२९८	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.२.४५	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत विद्यालय, वैकल्पिक विद्यालय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]
९.२.४६	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत विद्यालय, वैकल्पिक विद्यालय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	८००	८००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.२.४७	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
	विद्यालय, वैकल्पिक विद्यालय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)						एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]
९.२.४८	शैक्षिक सुशासनका लागि सस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मुल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ तथा विद्यालय सुपरिवेक्षण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]
९.२.४९	शैक्षिक सुशासनका लागि सस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मुल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ तथा विद्यालय सुपरिवेक्षण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]
९.२.५०	शैक्षिक सुशासनका लागि सस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मुल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ तथा विद्यालय सुपरिवेक्षण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	७९१	७९१	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.२.५१	सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड व्यवस्थापन	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]
९.२.५२	सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड व्यवस्थापन	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]
९.२.५३	सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड व्यवस्थापन	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	६८५	६८५	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.२.५४	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान (स्थानीय विषय/मातृभाषाको समेत)	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	४००	४००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]
९.२.५५	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान (स्थानीय विषय/मातृभाषाको समेत)	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]
९.२.५६	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान (स्थानीय विषय/मातृभाषाको समेत)	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१६१८	१६१८	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.२.५७	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि छात्रबृत्ति (आवासीय तथा गैरआवासीय)	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२९५	२९५	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.२.५८	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि छात्रबृत्ति (आवासीय तथा गैरआवासीय)	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]
९.२.५९	विपन्न लक्षित छात्रवृत्तिकालागि छनौट भएका (कक्षा ६-१२ मा अध्ययनरत) विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२२७	२२७	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु
९.३	**भाषा तथा संसकृति प्रवर्द्धन**					**२२५७**	
९.३.१	कालीगण्डकी प्रज्ञा प्रतिष्ठान र कालीगण्डकी खेलकुद विकास समिति स्थापना तथा संचालन	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१५००	१५००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
९.३.२	बडहरकुन शिला पौवा मर्मत	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान
९.३.३	बिलिभर्स चर्च मर्मत	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	७५	७५	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
९.३.४	सालोम चर्च रङरोगन	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	७५	७५	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
९.३.५	टंलेहवा पोखरी पौवा निर्माण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान
९.३.६	नर्कटडाडा पौवा निर्माण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान
९.३.७	फुलपाती राख्ने प्रतिक्षालय निर्माण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५०	५०	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान
९.३.८	फुलवारी चौपारी पौवा निर्माण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५७	५७	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान

५.२.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

संघ, प्रदेश, स्थानीय तह, समुदाय तथा सरोकारवालाको समन्वय, सहकार्य र साझेदारीमा बृद्धि शैक्षिक गुणस्तरमा अभिवृद्धि हुने, बालाबालिकाहरुको शिक्षामा अभिभावकको सचेतता अभिवृद्धि हुने, कक्षाकोठाहरु प्रविधिमैत्री हुने, तालिम प्राप्त योग्य शिक्षकहरुबाट पठनपाठन हुने, सिपयुक्त युवा जनाशक्ति उत्पादन हुने छ । केन्द्रित बसाइसराइ कमी आउने छ । यस्तो अवस्था सिर्जना हुन नसके अपेक्षित उपलब्धि हासिल हुने जोखिम रहेको छ ।

५.३ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता

५.३.१ पृष्ठभूमि

स्थानीय सरकारको स्थापना भए पश्चात यस गाउँपालिका हरेक घरधुरीमा एक घर एक धारा बनाउने लक्ष्य अनुसार आ.व. २०७९/८० सम्म ४२६२ घर मा एक घर एक धारा जडान गरिएको छ । यसैगरी २०८०/८१ मा यसको संख्या ४३३८ पुगेको छ । साथर् आगामी आ.व मा ७९६ घरमा धारा जडान गरी सबै धुरीमा एक घर एक धारा बनाउने कार्य सम्मपन्न गर्ने योजना रहेको छ । यसका लागी ४८ वटा खानेपानीका आयोजनाहरु सञ्चादन हुने छन् । जसमा २१ वटा लिफ्टिङ आयोजना र बाँकी २७ वटा ग्राभिटी आयोजना मार्फत खानेपानीको पुऱ्याइने छ । यसैगरी खानेपानी आयोजनाको मर्मतसंभार, दिगोपना र पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको छ ।

५.३.२ समस्या तथा चुनौती

पानीको मुहान सिमित मात्रामा रहनु, उलब्ध रहेका पानी मुहानमा पानीको कमी हुदै जानु, खानेपानी परिक्षण व्यवस्थित गर्नु नसक्नु र खानेपानीको कारणबाट हुने रोगको संक्रमण कायमै रहनु यस क्षेत्रका प्रमुख समस्याहरू हुन् । छरिएका बस्तीमा खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराउनु, खानेपानीको परीक्षणको व्यवस्था गर्नु, नयाँ खानेपानीको आयोजना सञ्चालन तथा उपलब्ध आयोजनाको मर्मतसंभार र दिगो सञ्चालन गर्नु र सरसफाइ सुविधा विकास र विस्तार गर्नु तथा स्वच्छ बानी, व्यवहार र स्वच्छतो अभ्यास गर्नु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीहरू हुन् ।

५.३ ३ लक्ष्य

सबै घरधुरीमा स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध हुने

५.३.४ उद्देश्य

१. गुणस्तरीय खानेपानी योजना हरु मार्फत पिउने पानीको उपलब्ध गराउनु ।
२. सञ्चालनमा आएको योजनाहरुको दियोजनाको लागी ध्यान पु¥याउनु

५.३.५ रणनीति

१. लिफ्टिङ र सतह प्रविधिमा आधारित नयाँ आयोजना निर्माण, विद्यमान आयोजनाको मर्मतसंभार तथा स्तरोन्नति गर्ने,
२. एक घर एक धारा कार्यक्रम मार्फत स्वच्छ खानेपानीमा सबैको दिगो पहुँच कायम गर्ने,
३. नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, समुदाय र गैससस‌ँगको साझेदारीमा सरसफाइको अभ्यासलाई दिगो तुल्याउने,
४. पानीको गुणस्तर मापन र स्वच्छताको समुदाय तथा उपभोक्तासँग साझेदारी गर्ने

५.३.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
पाइपबाट वितरण गरिएको पानीमा पहुँच भएका परिवार	प्रतिशत	९०	९५	१००	१००	१००
एक घर एक धारा हुने घरपरिवार	प्रतिशत	८३	८५	९०	१००	१००
नियमित गुणस्तर परीक्षण तथा उपचार भएका खानेपानी आयोजना	संख्या	१६	१७	२०	२१	३५
सुरक्षित शौचालय सुविधा प्रयोग गर्ने परिवार	प्रतिशत	८०	१००	१००	१००	१००
फोहोर विसर्जनको स्थल हुने घरधुरी (खाडल)	प्रतिशत	६०	८०	८६	९०	१००
शौचालय प्रयोग गर्ने जनसङ्ख्याको अनुपात	प्रतिशत	१००	१००	१००००.	१००	१००
सार्वजनिक शौचालय	संख्या	१	२	४००.	५	६

५.३.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	४४९२	२२५	४२६७	०	१७४१	५४६	२२०४	०
२०८२/८३	४५९३	२३०	४३६३	०	१७४६	५७१	२२७७	०
२०८३/८४	४७९५	२४०	४५५५	०	१८०७	५८४	२४०४	०

५.३.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सालबसाली कार्यक्रम	पर्याप्त मात्रामा र आवश्यक समयमा खानेपानी उपलब्ध गराउनु	सालबसाली	१४१६१	सबै घरमा थप खानेपानी को आपुर्ती सहयोग पुग्नु	मुहान संरक्षणको लागि रिचार्ज पोखरी निर्माण र घेराबार र पाइपलाइन निर्माण भैसकेको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१०.१	**खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता कार्यक्रम**					**४४९२**	
१०.१.१	खानेपानी आयोजनाहरु [अनुसुची ९]	गाउँपालिकास्तर	पटक	७	२००	१४००	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.२	घुरडाँडा खानेपानी ट्याङ्की निर्माण वडा नं. १	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	१००	३००	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.३	पोखरडाँडा खानेपानी ट्याङ्की निर्माण वडा नं. ३	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	१००	३००	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.४	गिठी खानेपानी मर्मत संभार	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.५	चरीनारे खानेपानी टाँगे खानेपानी मुल संरक्षण तथा जुकेदी खाने पानी	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.६	रैनादेबि गोरेटोबाटोमा रेलिङ तथा कुप्रिगहिरा ईन्ट्याकी निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	६२	६२	संघ समानीकरण अनुदान

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१०.१.७	गिद्धे खानेपानीको जि.आई पाइप खरिद	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	३०	३०	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.८	खिकर्दी खानेपानी मर्मत तथ बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.९	विरुग्दी तेरतेरे खानेपानी टंकी	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.१०	गौर अरुवा घाट खानेपानी	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	३	१००	३००	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.११	कट्टीगाउँ खेलमैदान शौचालय अधुरो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	४	२५	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.१२	टोकल्दी कुवा प्रतिक्षालय निर्माण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.१३	ढाव खा◌ेला कुवा तथा टष्ट निर्माण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.१४	ठाटी गैरा कुवा मूल संरक्षण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.१५	कनेरा खानेपानी मुल संरक्षण तथा पाईप खरिद	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.१६	मिर्मि बजार फोहोर ब्यबस्थापन	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१०.१.१७	स्वीकृत कार्यविधि बमोजिम स्थानीय तहहरुबाट WASH Plan बनाउने कार्य	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२००	२००	संघ ससर्त अनुदान
१०.१.१८	खानेपानीको मुहान सहित पानी गुणस्तर सुधार तथा जाँच गर्ने मेशिन (wagtick)खरिद र खानेपानीका पदाधिकारी अभिमुखीकरण।	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	७००	७००	संघ विशेष अनुदान

५.३.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

यस गाउँपालिकाले लिएको लक्ष्य अनुसार यहांका हरेक घर धुरीमा एक घर एक धारा बनाउने अभियान यसै आ.व.मा सम्पन्न हुने अनुमान गरिएको छ। जसका कारण यहांका सबै घर हरुले आफ्नै निजी धारा बाट पानी पिउन पाउने छन्। यसको साथै धेरै योजनाहरु लिफ्टिङ प्रविधिमा सञ्चालन गर्नु पर्ने अवस्था छ। दिगोपनाको लागि स्रोत व्यवस्था र पानीको मुहान सुक्दै जानु अपेक्षित नतिजा हासिल गर्न जोखिम देखिन्छ।

५.४ महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण

५.४.१ पृष्ठभूमि

गाउँपालिका भित्र सामाजिक र आर्थिक रुपले वञ्चितीकरणमा परेका महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र समुदायलाई मूलधारमा ल्याउन सामाजिक समावेशीकरणको सिद्धान्तलाई अङ्गगिकार गर्दै गाउँपालिकाले लैङ्गगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण निती तथा रणनीती, जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण कार्यविधि, अपाङ्गत्ता परिचय पत्र वितरण कार्यविधि तर्जुमा भइ कार्यान्वयन भैरहेको छ। महिलाको आर्थिक, सामाजिक र राजनीतिक सशक्तिकरणका लागि नेतृत्व विकास, सीप विकास र क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिएका छन्। केराको थामबाट हस्तकलाका सामाग्रीहरु बनाउने तालिम ३० जनालाई दिएको र ७ जनाले निरन्तर रुपमा काम गरिरहनु भएको छ। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले विभिन्न सहयोगी सामाग्री प्राप्त गरी प्रयोगमा ल्याएका छन्। महिलाको सीप विकास तथा नेतृत्व विकास २१० जनाले लिइ सीप तथा दक्षताको प्रयोग गरिरहेका छन्। अपाङ्गता भएका व्यक्ति दलित र एकल महिलाहरुलाई सामाग्री वितरण ६१ जनालाई, जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण ४ जनालाई, अपाङ्गत्ता परिचय पत्र ४३ जनालाई क, ख, ग, घ वर्गलाई वितरण भइ सामाजिक सुरक्षामा आवद्ध भएका छन्।

५.४.२ समस्या तथा चुनौती

लैङ्गिक विभेद, घरेलु हिंसा, छुवाछुत जस्ता कुरितिले सामाजिक परम्पराको रुपमा अझै पनि मान्यता पाइरहनु, बालविवाह कायम रहनु, आर्थिक तथा सामाजिक रूपले महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित तथा लक्षित वर्ग पछाडी रहुन यससँग सम्बन्धित प्रमुख सवालका रूपमा विद्यमान रहेको अवस्था छ। महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंसा लैङ्गिक विभेद वालविवाह अन्त्य गर्नु, महिलाहरुको निर्णायात्मक तहमा अर्थपूर्ण सहभागीता वृद्धि गर्नु, बाल अधिकारको सुनिश्चतता गर्नु अपाङ्गता भएका व्यक्ति दलित तथा पछाडि पारिएका वर्ग समुदायको सवाललाई विकास प्रक्रियामा मूलप्रवाहिकरण गर्नु चुनौती रहेको छ।

५.४.३ लक्ष्य

नीति, कानुन, संरचना, योजना तथा कार्यक्रम समतामूलक हुने

५.४.४ उद्देश्य

१. सामाजिक र आर्थिक दृष्टिकोणले पछाडि परेका वर्गको क्षमता अभिवृद्धि गर्नु ।
२. महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंसा र विभेदको अन्त्य गर्नु ।
३. महिला बालबालिका दलित अपाङ्गता भएका व्यक्ति जेष्ठ नागरिक लैंगिक र यौनिक अल्पसंख्यकको हित अभिवृद्धि गर्नु ।
४. लक्षित वर्गको जीवनस्तर सुधारका लागि आय आर्जनको अवसर उपलब्ध गराउनु ।

५.४.५ रणनीति

१. लक्षित महिलाहरुको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउनका लागि आयआर्जन प्रबर्द्धनका क्रियाकलाप संचालन गर्ने
२. बालविवाह सामाजिक विभेद कुरीति कुप्रथाको अन्त्यका लागि रणनीतिक योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
३. बालमैत्री गाउँपालिका निर्माण गर्ने ।
४. लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गर्ने ।

५.४.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
लक्षित वर्गको कार्यक्रममा विनियोजन बजेट	प्रतिशत					
अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई मौरी पालन सम्बन्धी सिपमुलक तालिम र गोला सहितको घार वितरण	सङ्ख्या		३५	४५	५५	६०
नेतृत्वदायी पदमा महिला र अन्य लक्षित वर्गको प्रतिनिधित्व भएका स्थानीय समिति/ संरचना	प्रतिशत					
वार्षिक लैङ्गिक हिंसा एवं घरेलु हिंसा सम्बन्धी घटना (वार्षिक)	सङ्ख्या					
केराको थामबाट हस्तकला सामाग्री निर्माण सम्बन्धी तालिम	सङ्ख्या	३०	३०	४०	५०	६०

५.४.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	२७००	२२९५	४०५	०	१७४१	७३८	२२०	०
२०८२/८३	२७६१	२३४७	४१४	०	१७४६	७८८	२२८	०
२०८३/८४	२८८२	२४५०	४३२	०	१८०७	८३४	२४०	०

५.४.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१	महिला सशक्तीकरण कार्यक्रम	लैंगिक, जातिय, सामाजिक तथा आर्थिक दृष्टिकोणले पछाडी परेका	सालबसाली	६१८८	कार्यक्रमबाट १४०० महिला, ६०० अपाङ्गता भएका व्यक्ति, १२०० बालबालिका र १४०० जेष्ठ नागरिक	३६ महिला समिति, १ वटा महिला सहकारी दर्ता

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
		वर्गको क्षमता अभिवृद्धि गर्नु			समेत ४६०० जना लक्षित कार्यक्रमबाट लाभान्वित हुने	भएको, ७८ वटा बाल तथा इको क्लव गठन भएका
२	बालबालिका विकास कार्यक्रम	बालमैत्री नगरपालिकाका रुपमा विकास गर्नु ।	सालबसाली	३६४०	विद्यालयमा बालक्लब गठन, वडा तथा नगरपालिकास्तर बाल सञ्जाल गठन भइ क्रियाशिल र बालमैत्री स्थानीय शासनको आधार तयार हुने	बाल हिंसाको घटना हुने गरेको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
११.१	**महिला सशक्तीकरण कार्यक्रम**					**१७००**	
११.१.१	अन्तर्राष्ट्रिय महिला दिवस, तिज विषेश, महिला क्षमता विकास कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	२	५००	१०००	संघ राजस्व बाँडफाँट
११.१.२	बेल भाउजु समूह भवन निर्माण, वडा नं. ३	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	१००	३००	संघ समानीकरण अनुदान
११.१.३	सगरमाथा आमा भवन निर्माण, वडा नं. २	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	संघ समानीकरण अनुदान
११.१.४	संगमटोल भवन निर्माण, वडा नं. २	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
११.२	**बालबालिका विकास कार्यक्रम**					**१०००**	
११.२.१	बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	२५०	१०००	आन्तरिक श्रोत

५.४.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

लैङ्गिक तथा सामाजिक रुपमा खण्डितकृत तथ्याङ्क व्यवस्थापन गरी नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यक्रम अनुगमन तथा मुल्याङ्गकनको व्यवस्था हुन नसकेमा नीति, योजना, कार्यक्रम वास्तविक लक्षित वर्गको पहुँचमा पुग्न तथा सोको लाभ लक्षित वर्गले प्राप्त गर्न नसक्ने जोखिम हुन सक्छ ।

५.५ सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण

५.५.१ पृष्ठभूमि

यस क्षेत्रमा स्थानीय नीति, कानुन, मापदण्ड तथा योजनाहरु तर्जुमा गरीएको छैन हाल सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि,२०७७ सहित कार्यविधि बमोजिम सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणकाम कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा छन । सामाजिक सुरक्षा तर्फ गत आ.व. मा कुल लाभग्राही ३१९० जना अन्य जेष्ठ नागरीक, जेष्ठ नागरीक भत्ता दलित, जेष्ठ नागरीक एकल महिला, बिधवा , पुर्ण अपाङ्ग, आंशिक अपाङ्ग र दलित बालबालिका बर्गका लाभग्राहीहरुलाई ४ त्रैमासिक गरी कुल रकम १२,३३,४६,८५० बैङ्किङ प्रणाली मार्फत भत्ता बितरण गरीयो । सामाजिक सुरक्षा तर्फ चालु आ.व. मा कुल लाभग्राही ३२५३ जना अन्य जेष्ठ नागरीक, जेष्ठ नागरीक भत्ता दलित, जेष्ठ नागरीक एकल महिला, बिधवा , पुर्ण अपाङ्ग, आंशिक अपाङ्ग र दलित बालबालिका बर्गका लाभग्राहीहरुलाई ४ त्रैमासिक गरी कुल रकम १२,७२,८६,९५२ बैङ्किङ प्रणाली मार्फत भत्ता वितरण भैरहेको छ ।

५.५.२ समस्या तथा चुनौती

सामाजिक सुरक्षाका लाभग्राही रकम लिन एकैपटक बैंकमा उपस्थित हुनु, वैंकको पहुच कम हुँदा रकम प्राप्त गर्न लामो समय खर्चिनु पर्ने समस्याहरू रहेका छन् । विशेष अवस्थामा रहेका वर्गलाइ सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण प्रदान गर्नु, दिगो आम्दानी स्रोत लगानी गर्नु र प्राप्त वृत्तीको सदुपयोग गर्नु यसका प्रमुख चुनौतीहरू हुन् ।

५.५.३ लक्ष्य

सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणका कार्यक्रम सहज र विस्तार गर्ने

५.५.४ उद्देश्य

१. समयमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता रकम बितरण गर्ने,
२. विशेष अवस्थामा रहेका व्यक्तिहरु पहिचान गरी र अद्यावधिक गर्ने

५.५.५ रणनीति

१. बैंकको प्रधान कार्यालय र स्थानीय तहको सहकार्य गरी बैंकको शाखा विस्तार गर्ने,
२. बैंकको शाखा व्यवस्थापन हुन नसक्ने स्थानमा शाखा रहित सेवा मार्फत रकम वितरण गर्ने,
३. विशेष अवस्थामा रहेका योग्य लाभग्राहीहरुलाई वडा कार्यालय सम्म ल्याई पुर्याउन जनचेतना फैलाउने,
४. सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको रकम तोकिएका लाभग्राहीले मात्र प्रयोग गर्ने व्यवस्था मिलाउने,

५.५.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
सामाजिक सुरक्षा सञ्जालमा आवद्ध लाभग्राही	जनसंख्या	३१९०	३२५३	३३३४	३४१८	३५०३
EFT मार्फत सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने लाभग्राही	संख्या	०	३२५३	३३३४	३४१८	३५०३

५.५.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	३६९७	३६९७	०	०	०	३६९७	०	०
२०८२/८३	३७८०	३७८०	०	०	०	३७८०	०	०
२०८३/८४	३९४६	३९४६	०	०	०	३९४६	०	०

५.५.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१	सामाजिक सुरक्षा, संरक्षण एवं पञ्जीकरण कार्यक्रम	सामाजिक सुरक्षामा आवद्ध लाभग्राहीको जीवनयापनमा सहजता ल्याउनु।	सालबसालि	१२२३५	३५ दिन भित्र व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्ने व्यक्तिहरुको संख्या १००प्रतिशत पुगेको हुने।	सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभ ग्राहीहरुको खातामा EFT मार्फत जम्मा भइ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१२.१	**सामाजिक सुरक्षा, संरक्षण एवम पञ्जीकरण कार्यक्रम**					**३६९७**	
१२.१.१	फिल्ड सहायकको लागत साझेदारी (बाँकी ६ महिनाको तलब भत्ता)	गाउँपालिकास्तर	जना	४	५८	२३१	संघ ससर्त अनुदान
१२.१.२	एमआईएस अपरेटर लागत साझेदारी (७ महिनाको पारिश्रमिक बापतको रकम)	गाउँपालिकास्तर	जना	३	८२	२४५	संघ ससर्त अनुदान
१२.१.३	आमा समूह, क्लब, संघसंस्था तथा सरकारी निकायकालाई अनुदान	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	२५०	१०००	संघ राजस्व बाँडफाँट

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१२.१.४	विभिन्न आर्थिक सहायता	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	२५०	१०००	आन्तरिक श्रोत
१२.१.५	विदेशमा अलपत्र परेकाका लागि उद्दार, राहत तथा सहयोग	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१२.१.६	अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक र दलित लगायतलाइ सामाजिक संरक्षण कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	७००	७००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१२.१.७	देउराली मा.वि. इमसिल रंगरोगन तथा जस्ता पाता परिवर्तन	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१२.१.८	नवसिर्जना आमा समूह फर्निचर खरिद	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१२१	१२१	संघ समानीकरण अनुदान

५.५.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सहज रुपमा लागु गर्नको लागी बैंक वित्तिय संस्थाहरुको शाखा विस्तार तथा शाखा रहित सेवा दिन उल्लेखनिय भुमिका निर्वाह गर्नेछन। यद्यपी बैंक वित्तिय संस्थाहरुको प्रधान कार्यालयबाट असहमती भएमा सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण कार्यक्रम सहज रुपले कार्यान्वयन गर्न चुनौतिपुर्ण हुनेछ।

५.६ युवा, खेलकुद तथा नवप्रवर्तन

५.६.१ पृष्ठभूमि

गाउँपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमहरुमा नै खेलकुदलाइ प्रथमिकतामा राखि विभिन्न खेलकुद प्रवर्धन गर्ने कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ। जसअन्तर्गत गाउँ पालिका स्थापना पश्चात खेलकुद गतिविधिहरुलाइ प्रथमिकतामा राखि प्रत्यक वर्ष अध्यक्ष कप खेलकुल महोत्सब सञ्चालन हुदै आएको छ। आ.व. ७४/७५ मा ४ वटा विधा अन्तर्गत १४ वटा खेलबाट शुरुभएको खेलकुद महोत्सव आ.व.२०८०/८१ मा आइपुग्दा ८ वटा विधामा २१ वटा खेलमा महिला तथा पुरुष फरक फरक समुहमा खेल सञ्चालन हुदै आएको छ। भने प्रत्यक वर्ष १ नयाँ खेल समावेश गर्दै जाने पालिकाको नीति रहेको छ। खेलकुद लाइ प्रवर्धन गर्न वडागत खेल प्रतियोगिता समेत सञ्चालन हुदै आएको छ। प्रत्येक वर्ष विद्यालयहरु विचमा राष्ट्रपित रनिङ् शिल्ड सञ्चालन हुने गरेको साथै जिल्ला तथा प्रदेश स्तरमा समेत पदक जित्न सफल भएको छ। आ.व.२०८०/८१ मा ८ जना छात्र छात्राहरु प्रदेशस्तरीय राष्ट्रपति खेलकुद प्रतियोगितामा सहभागि भएका छन्।

५.६.२ समस्या तथा चुनौती

खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गर्न प्रयाप्त खेलमैदान, कवर्ड हल लगायतका पूर्वाधार तथा सुविधको कमी हुनु, खेलकुद प्रशिक्षक तथा रेफीहरुको व्यवस्थापन गर्ने भौगोलिक कठिनाइ हुनु, युवा पलायन बढ्नु यससँग सम्बन्धित प्रमुख सवालहरू हुन्। व्यावसायिक खेलकुदको विकास गर्नु, खेलकुदलाइ जीविकोपार्जनसँग जोड्नु, खेलकुद पूर्वाधार तथा सुविधाको विकास र विस्तार गर्नु, युवामा उद्यमशीलता तथा सिर्जनशीलताको विकास र उपयोग बृद्धि गर्नु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीहरू हुन्।

५.६.३ लक्ष्य

- जिल्ला प्रदेश राष्ट्रिय एवं अन्तराष्ट्रिय स्तरका सक्षम खेलाडि उत्पादन तथा व्यावसायिकको विकास गर्ने।

५.६.४ उद्देश्य

१. खेलकुदको विकास, विस्तार र व्यावसायिकताको बृद्धि गर्नु,
२. खेलकुदका माध्यमवाट युवामा अनुशासन तथा व्यक्तिगत स्वस्थ्यको प्रवर्द्धन गर्नु।

५.६.५ रणनीति

१. नियमित रुपमा वडागत तथा पालिकागत खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना गर्ने।

२. योग्य प्रशिक्षक मार्फत तालिम तथा प्रशिक्षणको अवसर उपलब्ध गराउने ।

३. गखेलका माध्यमकाट जिविकोपार्जन गर्न सक्ने अवस्था सृजना गर्ने ।.

४. विद्यालय स्तरबाट नै बालबालिकामा खेलको भावना तथा सिर्जनशिलताको विकास गराउने ।

५.६.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
व्यवस्थित तथा सुचारू रङ्गशाला	सङ्ख्या	०	०	०	१	१
खेलकुद पूर्वाधार निर्माण, स्तरोन्नति र विकास सङ्ख्या	सङ्ख्या	५	७	८	९	१०
उद्यमशीलता तथा स्वरोजगार युवा सङ्ख्या	सङ्ख्या	५५५	३५४	३००	४५०	३६७
अन्तराष्ट्रिय/राष्ट्रियस्तरमा प्रतिनिधित्व गर्ने खेलाडी	जना	०	०	१	३	५
प्रदेशस्तरमा प्रतिनिधित्व गर्ने खेलाडी	जना	८	१०	१३	१५	१७
वार्षिक युवा तथा खेलकुद क्षेत्रको बजेट	रु. हजारमा	५०००	५८००	६२००	६३००	७०००

५.६.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	८९५०	७१६०	१७९०	०	८७१	६९७७	११०२	०
२०८२/८३	९१५१	७३२१	१८३०	०	८७३	७१४०	११३८	०
२०८३/८४	९५५४	७६४३	१९११	०	९०४	७४४८	१२०२	०

५.६.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१	खेलकुद पूर्वाधार निर्माण, स्तरोन्नति तथा खेलकुद प्रवर्द्धन कार्यक्रम	रष्टिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरका खेलाडि उत्पादन गर्नु,	सालबसाली	७५००	२ जना राष्टिय स्तरका खेलाडि उत्पादन हुने	प्रदेश स्तरिय खेलाडि उत्पादन भएको ।

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१३.१	**खेलकुद पूर्वाधार निर्माण, स्तरोन्नति तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम**					**८९५०**	
१३.१.१	एक वडा एक खुल्ला व्यायामशाला पार्क तथा योग शिविर	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	१२५	५००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१३.१.२	खेलकुद महोत्सव तथा अध्यक्ष कप २०८१	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३२११	३२११	संघ राजस्व बाँडफाँट
१३.१.३	खेलकुद महोत्सव तथा अध्यक्ष कप २०८२	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	७८९	७८९	प्रदेश राजस्व बाँडफाँट
१३.१.४	तेक्वान्दो खेल कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१३.१.५	राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता सञ्चालन	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	४००	४००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१३.१.६	चण्डी खेलमैदान स्तरोन्नति वडा नं. १	वडास्तर	पटक	१	१०००	१०००	प्रदेश समानीकरण अनुदान
१३.१.७	छाप खेलमैदान वडा नं. ६	वडास्तर	पटक	१	४००	४००	प्रदेश समानीकरण अनुदान

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१३.१.८	दब्छे खेलमैदान वडा नं. ६	वडास्तर	पटक	१	३००	३००	प्रदेश समानीकरण अनुदान
१३.१.९	प्यूघा खेलमैदान	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	प्रदेश समानीकरण अनुदान
१३.१.१०	बेलटारी खेलमैदान निर्माण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५००	५००	संघ समानीकरण अनुदान
१३.१.११	अध्यक्ष कप खेलकुद सामाग्री व्यवस्थापन तथा प्रशिक्षण	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	१००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१३.१.१२	जनजागृती खेलमैदान स्तरोन्नति	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१३.१.१३	फेदी खेलमैदान स्तरोन्नति	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१३.१.१४	खेलकुद तयारी	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१००	१००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१३.१.१५	घुरडाँडा प्यारापिट निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	२५०	२५०	संघ समानीकरण अनुदान
१३.१.१६	सृजनशील बहुउद्देशीय क्लबको प्याराफिट निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१३.१.१७	खेलकुद सामग्री खरिद तथा व्यवस्थापन	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	१००	१००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१३.१.१८	अध्यक्ष कप खेलकुद तयारी	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१३.१.१९	अध्यक्ष कप खेलकुद सामाग्री खरिद तथा तयारी	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	१००	१००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१३.१.२०	अध्यक्ष कप तथा खेलकुद महोत्सव	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	१००	१००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१३.१.२१	अध्यक्ष कप तथा खेलकुद महोत्सव कार्यक्रम	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ राजस्व बाँडफाँट

५.६.१ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

प्रतिस्पर्धी खेलाडिको विकास गरी युवा पुस्तामा अनुशासनको भावना र विकास खेल प्रति सकारात्मक सोचको विकास तथा युवा पुस्तालाइ सिर्जनशील मार्गमा डोर्याउन सकिन्छ। यसो हुन नसके अपेक्षित प्राप्त नहुन सक्छ।

परिच्छेद छः पूर्वाधार क्षेत्र

६.१ बस्ती विकास, आवास तथा भवन

६.१.१ पृष्ठभूमि

भवन निर्माण आचार संहिता कालीगण्डकी २०७५ को नीतिलाई अवलम्बन गरिएको छ l एकीकृत वस्ती बिकास तथा जोखिमयुक्त वस्ती अन्तर्गत लसर्घा बेशी वार्ड नं २ बिर्घा खहरे, मगर पधेंरा, स्वामीबोट, फुस्रेपोखरा र गौतम टोल वार्ड नं ४ घईया डांडा वार्ड नं ३ लाई जोखीम युक्त क्षेत्र पहिचान गरिएको छ . निर्माण भैसकेका आवाश भवनको अभिलेखीकरण र नयाँ भवनको नक्सा पास सम्बन्धी नीति अवलम्बन गरिएको छ।

६.१.२ समस्या तथा चुनौती

अव्यवस्थित रूपमा जोखिमयूक्त स्थानमा आवास भवन निर्माण हुनु, भूकम्प तथा चट्याङ प्रर्तिरोधात्मक प्रविधिको प्रयोग र पालना नहुनु, भवन संहिता तथा सडक मापदण्ड पालना गरी आवास भवन निर्माण नहुनु, नक्शापास र अभिलेखीकरणको अभ्यास कम हुनु आदि यस क्षेत्रका प्रमुख समस्याहरू हुन।

एकीकृत वस्ती विकास सुरक्षित स्थान उपलब्धता गराउनु; एकीकृत तथा सुविधा सम्पन्न बस्तीको विकास गर्नु, भवन निर्माण मापदण्डको पालना गर्नु र भवन निर्माण सम्बन्धी नयाँ प्रविधि तथा सामाग्रीको प्रयोग बढाउनु, मौलिक तथा स्थानीय वास्तुकला तथा सँस्कृतिमैत्री भवन तथा संरचना संरक्षण र विस्तार गर्नु, सार्वजनिक संरचनाको निर्माण र उपयोग विस्तार गर्नु, सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण र उपयोग गर्नु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौती रहेका छन्।

६.१.३ लक्ष्य

सुरक्षित आवास भवन तथा एकीकृत वस्ती विकास गर्ने।

उद्देश्य

१. नागरिकलाई आवास सुरक्षाको प्रर्त्याभूत गराउनु,
१. बसोबास तथा बस्ती एकीकृत, व्यवस्थित र सुविधा सम्पन्न बनाउनु

६.१.५ रणनीति

१. सुरक्षित आवास तथा एकीकृत वस्ती विकास कार्यक्रमलाई लागु गर्ने,
२. भूसंवेदनशीलता नक्शा बनाइ जोखिम वर्गीकरण गर्ने,
३. भवन निर्माणमा सडक मापदण्डलाई अनिवार्य पालना गराउने।
४. नक्शापास र अभिलेखीकरणलाई कडाईका साथ लागु गर्ने।

६.१.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
घर अभिलेखीकरण	घर धुरी	२५	३०	३८	४९	६९
भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि र मापदण्ड अनुसार निर्माण आवास घर	प्रतिशत	१०	१५	३०	६०	७५
चट्याङ रहित घर निर्माण	प्रतिशत	२५	३८	५७	८५	९०
लैङ्गिकमैत्री तथा अपांगमैत्री सार्वजनिक भवन	संख्या	१०	१२	२५	५५	७५
भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि र मापदण्ड अनुसार निर्माण भएका सार्वजनिक भवन र संरचना	संख्या	४२	४४	५४	७०	९१

६.१.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	८७००	०	८७००	०	१७४१	३६५२	३३०६	०
२०८२/८३	८८९६	०	८८९६	०	१७४६	३७३५	३४१५	०
२०८३/८४	९२८७	०	९२८७	०	१८०७	३८७३	३६०६	०

६.१.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१	भवन, आवास, बस्ती विकास, स्तरोन्नति र मर्मतसंभार कार्यक्रम	सार्वजनिक भवन, आवास तथा संरचनाको निर्माण सम्पनन, मर्मेत संभार, स्तरवृद्धि र आयुमा वृद्धि गर्नु	सालबसाली	२८७९७	सुरक्षित तथा केन्द्रिकृत आवास निर्माण तथा आर्थिक मितव्ययिता	विभिन्न ६ वटा सरकारी भवन, २ वटा सामुदायिक भवन, ४ वटा स्वास्थ्य संस्था भवन सहित विभिन्न १२ वटा सार्वजनिक भवन र संरचना निर्माण, मर्मतसंभार तथा स्तरोन्नति भएको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१४.१	**भवन, आवास, बस्ती विकास, स्तरोन्नति र मर्मतसंभार कार्यक्रम**					८७००	
१४.१.१	३ नं. वडा कार्यालय भवन निर्माण	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	५००	२०००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.२	आलमदेवी बहुउद्देश्यीय खेलमैदान शौचालय निर्माण वडा नं. २	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	१००	३००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.३	गाउँपालिका स्तरीय सिटीहल निर्माण	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	५००	१५००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.४	मिर्मी खेलमैदान शौचालय निर्माण वडा नं. ७	गाउँपालिकास्तर	पटक	५	१००	५००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.५	फेदी क्लब भवन वडा नं ७	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	१००	३००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.६	आमा समूह / क्लब भवन निर्माण [अनुसुची ८]	गाउँपालिकास्तर	पटक	६	१००	६००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.७	कोटाकोट गाउँ पौवा निर्माण वडा नं. २	गाउँपालिकास्तर	पटक	२	१००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.८	खरको छानो विस्थापन कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	५	१००	५००	आन्तरिक श्रोत
१४.१.९	वडा कार्यालयहरुको स्तरोन्नती	गाउँपालिकास्तर	पटक	५	२००	१०००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.१०	नवक्षितिज क्लव भवन टेका वाल निर्माण	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.११	अदुवा संकलन केन्द्र अपुरो भवन निर्माण	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.१२	दलित सामुदायिक भवन मर्मत	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.१३	करेकुवा भवन रंगरा ेगन तथा मर्मत	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.१४	जैपते सार्वजनिक शौचालय निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.१५	बासटारी सामुदायिक भवन निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.१६	लुङसिङ सार्वजनिक शौचालय निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.१७	जनसमाज सेवा युवा परिवारको भवन तथा शौचालय निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.१८	पोखरडाँडा प्रतिक्षालय निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.१९	हिमालय आमा समुह भवन देखि सारु पँधेरा सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.२०	बालज्योति आधारभुत विद्यालय रंगरोगन छाँप	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.२१	वडा कार्यालय भवन मर्मत	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१४.१.२२	श्रमिक आमा समुह भवन	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान

६.१.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

भवन, आवास तथा वस्ती विकास, निर्माणा तथा नियमन कार्यक प्रचलित भवन आचार संहिता अनुरुप हुनेछ । भवन आचारसंहिता, भवन तथा योजनाको मापदण्ड अवलम्बन नभएमा अपेक्षित नतिजा हासिम नहुने जोखिम रहेको छ।

६.२ सडक, पुल तथा यातायात

६.२.१ पृष्ठभूमि

कालीगण्डकी गाउँपालिका भित्र ५६ कि मि कालोपत्रे सडक, ५ कि मि ढलान सडक, २४ कि मि ग्राभेल सडक र १८२ कि मि कच्ची सडक रहेको छ। त्यस्तै ४ मोटरेबल पुल, ५ निर्माणाधीन मोटरेबल पुल, १६ वटा झोलुंगे पुल तथा १ वटा स्याङ्गजा, पाल्पा र गुल्मी तीन जिल्ला जोड्ने तीनमुखे पुल समेत रहेको छ।

६.२.२ समस्या तथा चुनौती

बजेटको अभावमा पर्याप्त रुपमा सडक तथा पुल निर्माणमा समस्या रहनु, सडक तथा पुल छनोट प्राथमिकताको आधारमा नहुनु त्यस्तै वातावरण मैत्री निर्माण कार्य नहुनु सडक, पुल तथा यातायात क्षेत्रका प्रमुख समस्या हुन्। भौगोलिक भू-बनोटको कारणले सडक पूर्वाधार निर्माणमा जटिलता रहनु, त्यस्तै सडक, पुल तथा यातायात क्षेत्रमा बिद्‌्यमान तीनै तहका सरकारबीच समन्वयको अभाव चुनौती हुन् ।

६.२.३ लक्ष्य

यातायात सुविधा सहज, सुरक्षित तथा भरपर्दो रुपमा विकास हुने

६.२.४ उद्देश्य

१. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति योजनाबद्ध बनाउन
२. गाउँपालिकाको सम्पूर्ण क्षेत्रलाई व्यवस्थित सडक संजालमा जोड्नु

६.२.५ रणनीति

१. मापदण्ड तथा योजनाबद्ध रूपमा सडक सञ्जाल विकास, विस्तार र स्तोरन्नति गर्ने,
२. सडक तथा पुल पुलेसाको नियमित मर्मत सम्भार गर्ने,
३. सडक निर्माण, स्तरोन्नति तथा मर्मतसंभारमा कार्यकलाई वातावरणमैत्र बनाउने।

६.२.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
गाउँपालिका केन्द्रमा पुग्न लाग्ने औषत समय	मिनेट					
नियमित यातायात सञ्चालन हुने रुट	सङ्ख्या					
पक्की सडक	कि.मि.	५५	६१	६५	७०	७५
ग्राभेल सडक	कि.मि.	२५	२४	३०	४०.	५०
पक्की पुल	सङ्ख्या	४	४	७	९	१०
नियमित मर्मत सम्भार हुने सडकको लम्बाई	कि.मि.	१६०	१८२	१८०	१७५	१७०
वायोइञ्जिनिरिङ्ग प्रविधी प्रयोग पूर्वाधारको लम्बाई	कि.मि.	०	०			
कुल सडक लम्बाई	कि.मि.	२४०	२६७	२७५	२८५	२९५

६.२.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	७५८००	०	७५८००	०	६१९५३	८११६	५७३१	०
२०८२/८३	७७५०६	०	७७५०६	०	६०१८६	११४०१	५९१९	०
२०८३/८४	८०९१६	०	८०९१६	०	६१४७२	१३१९३	६२५१	०

६.२.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१	रूद्रवेनी-रानीघाट सडकको हटिया रानीघाट सडक निर्माण र स्तरोन्नति	सडक नाला निर्माण तथा ग्रावेल गर्नु		१५१५१	सडक नाला निर्माण तथा ग्रावेल हुने	५.५ मि. चौडाईको ट्रयाक ओपन भएको र १.२ कि. मि. सडक नाला निर्माण भएको
२	देउराली रानीमहल रूद्रवेनी सडक	सडक ट्रयाक खोलि नाला तथा ग्रावेल गर्नु		४५४५	१५ कि.मि. सडक स्तरोन्नति तथा ग्रावेल भइ यातायात सुचारू हुने	५.५ मि. चौडाईको ट्रयाक ओपन भएको
३	हटिया चिउरीबोट सडक (प्रदेश समपुरक)	आवतजावत सहज बनाउनु		१८१८१	पुल निर्माण गरी स्थानीयलाई आवत-जावतमा सहजता पुऱ्याउने	DPR तयारी भएको
४	हटिया चिउरीबोट सडक (प्रदेश समपुरक)	आवतजावत सहज बनाउनु		१८१८१	पुल निर्माण गरी स्थानीयलाई आवत-जावतमा सहजता पुऱ्याउने	DPR तयारी भएको
५	छाप दब्छे सुलसुले सडक	आवतजावत सहज बनाउनु		२१२११	पुल निर्माण गरी स्थानीयलाई आवत-जावतमा सहजता पुऱ्याउने	DPR तयारी भएको
६	सडक तथा पुल निर्माण स्तरोन्नति र मर्मतसंभार सालबसाली कार्यक्रम	गाँउपालिका जनसमुदायको आर्थिक तथा सामाजिक सेवा सुविधामा पहुँच बढाउनु	सालबसाली	१५२४१४	सडक मर्मतसंभार भई यातायात सञ्चालन सहज हुने	सडक पहिरो हटाउने र ग्रेड मिलाउने काम भएको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१५.१	**रूद्रवेनी-रानीघाट सडकको हटिया रानीघाट सडक निर्माण र स्तरोन्नति**	**गाउँपालिकास्तर**	**पटक**	४	१२५०	५०००	**संघ समानीकरण अनुदान**
१५.२	**देउराली रानीमहल रूद्रवेनी सडक**	**गाउँपालिकास्तर**	**पटक**	**३**	५००	**१५००**	**संघ समानीकरण अनुदान**
१५.३	**हटिया चिउरीबोट सडक (प्रदेश समपुरक)**	**गाउँपालिकास्तर**	**पटक**	**१**	६०००	**६०००**	**प्रदेश समपुरक**
१५.४	**हटिया चिउरीबोट सडक (प्रदेश समपुरक)**	**गाउँपालिकास्तर**	**पटक**	**१**	६०००	**६०००**	**संघ समानीकरण अनुदान**
१५.५	**छाप दब्छे सुलसुले सडक**	**गाउँपालिकास्तर**	**पटक**	४	१७५०	**७०००**	**आन्तरिक श्रोत**
१५.६	**सडक तथा पुल निर्माण स्तरोन्नति र मर्मतसंभार सालबसाली कार्यक्रम**	**वडास्तर**			५०००	**५०३००**	**आन्तरिक श्रोत**
१५.६.१	NEA गेटबाट पुलसम्म जाने सडक वडा नं. ५	वडास्तर	पटक	५	१२५	५००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.२	कृषिबारी जौबारी सडक ढलान वडा नं. ५	वडास्तर	पटक	५	१२५	५००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.३	कालीगण्डकी प्रवेशद्वार गेट निर्माण	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	२००	८००	संघ समानीकरण अनुदान

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१५.६.४	किपट - प्यूँघा - रानीघाट सडक खण्ड वडा नं. १	वडास्तर	पटक	४	२५०	१०००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.५	किपट देखि तीनमुखे पुलसम्मको मोटरबाटो ढलान वडा नं. १	वडास्तर	पटक	४	२५०	१०००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.६	कोटाकोट गाउँ अचलामभिर जाने गोरेटो बाटो वडा नं. २	वडास्तर	पटक	२	१००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.७	कोटाकोट गाउँ गोरेटो बाटो वडा नं. २ प्रमरो साझेदारी	वडास्तर	पटक	२	१००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.८	खहरे गोक्रुङ्गा सडक निर्माण वडा नं ४	वडास्तर	पटक	४	२५०	१०००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.९	खानेपानी, सडक, सिचाई, अस्पताल लगाएत भवनको पूर्वाधार मर्मत सम्भार [अनुुसुची ४]	वडास्तर	पटक	७	५००	३५००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१०	गहलामदेखि गहलाम घाट जाने सडक	वडास्तर	पटक	४	१००	४००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.११	गोरेटो बाटो निर्माण [अनुसुची ५]	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	४५०	९००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१२	छाप जिरो - इमसिल सडक वडा नं. ६	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	५००	२०००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१३	छाप देखि पुजेरी धारा गोरेटो बाटो (८०० मि) वडा नं. ३ - प्रमरो साझेदारी	गाउँपालिकास्तर	पटक	२	१००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१४	छापडाँडा क्लब भवन रुपाङ्दी गोरेटो बाटो	गाउँपालिकास्तर	पटक	२	१००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१५	छिस्दी पुल क्याम्प सडक स्तरोन्नती वडा नं. १	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	८८	५००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१६	जैपते सुन्दौली टोल सित्मा सडक वडा नं. ५	गाउँपालिकास्तर	पटक	७	१२५	३५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१७	ताप घुम्ती देखि बास्टारी हुदै पुलसम्म जाने सडक स्तरोन्नती	गाउँपालिकास्तर	पटक	५	१२५	५००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१८	दुर्गा मन्दिर देखि स्वास्थ्य चौकी जाने बाटो वडा नं. २	गाउँपालिकास्तर	पटक	५	१०००	५००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१९	नयाँ ट्र्याक सडक निर्माण [अनुसुची ६]	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५००	१०००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.२०	नयाँ मिल मेथिबारी सडक वडा नं. ५	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१२५	५००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.२१	पेट्रोल पम्म देखि बडहरे टोल सम्म सडक ढलान वडा नं. ७	गाउँपालिकास्तर	पटक	५	१२५	५००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.२२	पुराना आयोजनालाई निरन्तरता तथा भुक्तानी बाँकी दायित्व [अनुसुची ३]	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	१००	४००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.२३	बंकसीडाँडा फर्निचर गोरेटो बाटो वडा नं. ४	गाउँपालिकास्तर	पटक	२	१००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.२४	बरडाँडाँ पधेरा गोरेटो बाटो वडा नं. ५ प्रमरो साझेदारी	गाउँपालिकास्तर	पटक	२	१२५	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.२५	बेल्टारी भित्री बाटो ढलान वडा नं. ५	गाउँपालिकास्तर	पटक	५	५००	५००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.२६	माध्यमिक विद्यालय र स्वास्थ्य चौकीहरु जोड्ने सडक कालोपत्रे	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	१२५	२०००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.२७	मिर्मी चोक देखि फूलबारी सडक ढलान वडा न्. ७	गाउँपालिकास्तर	पटक	५	१२५	५००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.२८	मिर्मी मिलनचोक देखि फूलबारी सम्म सडक निर्माण वडा नं. ७	गाउँपालिकास्तर	पटक	५	५००	५००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.२९	रुद्रवेणी ठाटीभञ्ज्याङ मोटरबाटो स्तरोन्नती वडा नं १, २	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	१००	१५००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.३०	रानीखर्क देखि बगर जाने बाटो वडा नं. ६	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	२५०	३००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.३१	लालटिन बजारदेखि चिदी चोकसम्मको मोटरबाटो स्तरोन्नती वडा नं. २	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	१०००	१०००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.३२	सडक स्तरोन्नती [अनुसुची ७]	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००	१०००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.३३	सुन्दरबस्ती मोटरबाटो निर्माण वडा नं. १	गाउँपालिकास्तर	पटक	३	१३३९	३००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.३४	सहलगानी तथा म्याचिङ फण्ड	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१६४३	१६४३	प्रदेश समानीकरण अनुदान
१५.६.३५	सहलगानी तथा म्याचिङ फण्ड	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५००	१३३९	राजस्व बाँडफाँट स्थानीय
१५.६.३६	सहलगानी तथा म्याचिङ फण्ड	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	७५९७	५००	आन्तरिक श्रोत
१५.६.३७	सहलगानी तथा म्याचिङ फण्ड	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	७५९७	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.३८	कराङ्दी कुसुण्डे गोरेटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.३९	क्लव भवन कालीका मन्दिर जाने गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१५.६.४०	क्लव भवन देखी दालखर्क जाने गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	२००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.४१	कृषी भवन डहरेखोला मोटरबाटो स्तरोन्नती	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	५०	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.४२	कालीका मन्दिर देखी बरेलीटोल सम्म मोटरबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.४३	खल्दुवा मौलाथान मोटरबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.४४	गेझाथोक गोरेटो वाटो	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	२००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.४५	गैराबारी सौरडाँडा चण्डी मोटरबाटो	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	२००	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.४६	घुरडाडा भडारी मोटरबाटो	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१२०	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.४७	दाउन्ने आँपचौर मोटरबाटो	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.४८	पुत्लेमारा चिउरीबोट मोटरबाटो स्तरोन्नती	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१५०	१२०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.४९	फेदी जगत्रदेवी मोटरबाटो स्तरोन्नती	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.५०	फेदी लिहुक टुङ्कोट गोरेटोबाटो	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.५१	फाङ्दी चण्डीखर्क चण्डी गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.५२	भृगुतुङ्गेश्वर झोलुङ्गे पुल र धगौटी हनुमान थान मोटरबाटो	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.५३	मदुन खोर्दी मोटरबाटो अपुरो	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.५४	मुलबाटो देखी नैनादेवी मन्दिर जाने गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.५५	रिप्दी रातेकुन तल्लो घुरडाडा मोटरबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.५६	संगमटोल सतुङ्थान गोरटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.५७	हटीया मटियाचौर सितागुफा मोटरबाटो स्तरोन्नती	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१२५	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.५८	हटीया स्यालपोखरी सितागुफा मोटरबाटो	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१००	१२५	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.५९	पार्किङ निर्माण, वडा नं. २	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.६०	ईमलिबारी देखि तोसमुनि सम्म गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.६१	कुवादी देखि माथिल्लोबिर सम्म गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.६२	खलडाँडा देखि खुर्सिनडाँडा सम्म गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.६३	खहरेबारी देखि मोटरबाटो सम्म गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.६४	चनबारी देखि पानी टंकी सम्म गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.६५	जगडिया कटहर देखि प्रतिक्षालय सम्म गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	११०	११०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.६६	झ्याबिरडाँडा दाङसिँघा गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१२०	१४०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.६७	टुम्लेक चारगौडे गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	९०	९०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.६८	ट्याङलुङ देखि टोकल्दी सम्म जाने गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१२०	१२०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.६९	ढोबल्का देखि मोटर बाटो सम्म जाने गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.७०	धारा देखि कटहर सम्म जाने गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	७५	७५	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.७१	धारादी देखि पार्टी प्यालेस सम्म गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.७२	पखेरा चिदी तथा पुलाईबारी आरामिल गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.७३	बेलधारा देखि लाल्टीन बजार सम्म जाने गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१२०	१२०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.७४	मुखियाटोल हुँदै पुच्छार सम्म जाने गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१५.६.७५	मसाहार झ्याबिरडाँडा मोटरटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.७६	महाजन कटहर देखि डण्डेबारी सम्म जाने गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.७७	ल्होरे साँधी कच्ची गोरेटोबाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	६०	६०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.७८	ओडार छाप घोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	३५	३५	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.७९	ओरेक देखि राम्चे सम्म गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.८०	कुन्दी मोटरबाटो देखि घैडाडा सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.८१	गवल्दी लामछाना हुदै भवानी मावि जाने गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.८२	गोरभान्दी जैसार गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.८३	घोरपाल्दी लम्बेक आलम जाने घोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.८४	चनौटे कुन्दी खोरडाँडा गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.८५	डिहीबारी देखि थुम्का गोरेटो बाटो सफाइ तथा निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	२०४	२०४	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.८६	दार्मे खर्क कोटघर सारु टोल गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.८७	दिवल सिद्धगुफा गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	६५	६५	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.८८	पन्यारबास घोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	११५	११५	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.८९	फुर्लुङकोट गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.९०	बट्टिचौर माथिल्लो टोल गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.९१	बेलडाँडा मुगुल्सेक भयरथान गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	४०	४०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.९२	बास भित्ता गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.९३	भैरवथान जाने गोरेटो बाटो तथा कम्पाउण्ड निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.९४	मन्दिर देखि साङ्लूङ गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.९५	मोटर बाटो देखि पानी धारा सम्म गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.९६	वडहर पाटा देखि तिनघर जाने गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.९७	सोमैथोक सुलसले गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.९८	छाप वाल निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.९९	नारायणी आधारभुत विद्यालय वाल निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१००	कार्तिके खण्ड देखि चिउरी कुना जोड्ने अधुरो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१०१	कोट पिपल देखि चण्डी थान अधुरो गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१३६	१३६	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१०२	कोलडाँडा देखि मोटरवाटो निस्किने गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१०३	खर्सिङगैरा गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१०४	गैरेको घरदेखि तल्लो खहरे खानेपानी टंकी जाने गो.वा	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१०५	गहलाम डहरपरी देखि प्रहरी चौकी जाने गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१०६	गौतमटोल एकिकृत गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१०७	ढुङ्गिडाँडा डहरमुनी गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१०८	पोखरडाँडादेखि कुलामी डाँडा गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१०९	फडियार देखि कामीडाँडा निस्कने बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.११०	फुस्रेपोखरा देखि भञ्जिङ पैरो जाने गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१११	बगैचादेखि जिम्मालखण्डको गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	७५	७५	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.११२	बाँसडाँडादेखि कोहोलसम्मको गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.११३	भागे पहिरो देखि थोत्राबारी गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.११४	मगरपधेरा वुकीडाडा देखि सरनडाडा जाने गो.वा	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.११५	माथिल्लो खाल्टा गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१२५	१२५	संघ समानीकरण अनुदान

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१५.६.११६	मोटरबाटा देखि डाडा निस्कने गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.११७	राकस्दी मौला गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.११८	वनकसी मोटरबाटा देखि स्कुल हुँदै आँप सम्म गो.वा	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.११९	अर्चले जरुवा खानेपानी	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१२०	गोक्रुङ्घा चामगैरा खानेपानि टंकी निर्माण तथा रेलिङ् निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१७५	१७५	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१२१	बराचौर सामुदायिक भवन शौचालय	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१२२	स्वामीबोट प्रतिक्षालय अधुरो	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१२३	सुन्दैली टोल भल ब्यावस्थापन तथा मोटर बाटो स्तरउन्नति	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१२४	चापडाँडा देखि रिपसम्म गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१२५	ठुलीबारी देखि स्याउडाडासम्म गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१२६	डाँडा देखि कुन्दीखोला सम्मको गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१२७	नित्यडाडा देखि डुम्रीखोला सम्मको गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१२८	पेटडाडा मोटरबाटो स्तरउन्नति तथा पर्खाल निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१२९	पधेरा गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	१४१	१४१	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१३०	बरडाँडा ठाडो गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१३१	बेल्टारी भित्री गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१३२	मसोभञ्याङ्ग देखी दुर्गा मन्दीर सम्म मोटर बाटो स्तरोउन्नती	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१३३	लिहाक गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१३४	सम्मबारी गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	१५०	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१३५	स्वास्थ्य चौकी जाने मोटर बाटो स्तरउन्नती	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१३६	कुणादी बस्ती विकास	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	२५०	२५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१३७	कर्मीटोल बस्ती विकास	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१३८	चारघर गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१३९	छाप बस्ती विकास	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१४०	ठुला पिपल देखि देउराली स्कुल र डाँडाबारी सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१४१	दब्छे बस्ती विकास योजना	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१४२	दलित बस्ती विकास	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	१५०	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१४३	प्रगति मैदान बस्ती विकास	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१४४	भगवतीटोल बस्ती विकास	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	२००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१४५	मगरटोल बस्ती विकास	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१४६	अम्मट टोल गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१४७	कटहरे मोड देखी फेदी गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१४८	क्याम्पस देखी ढुङ्गेघर मोटरबाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१४९	खोरिया गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१५०	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१५०	गैराबारी गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१५१	घोर्लिबारी गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१५२	छिस देखी ताल सम्म गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१५३	जौनडाडा बारीचौर गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१५४	ठुलापिपल देखी आधिमुहान गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१५५	नेपाल रेडक्रस मिर्मि शाखा शौचालय मोटरबाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	२००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१५६	पिसेखर्क गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	२००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१५७	फेदी भित्रि गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१५.६.१५८	बडहर देखी पालिचौर गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१५९	बारीचौर डहर मुनि गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१६०	रेडक्रस देखि शिवालय मन्दिर सम्म मोटरबाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१६१	आरचिमबास सरुन गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१६२	डुन्गुर खोला चौपारी गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१५०	१५०	संघ समानीकरण अनुदान
१५.६.१६३	बरडाडा स्वमैथोक आरचिमबास गोरेटो बाटो	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१५०	१००	संघ समानीकरण अनुदान

६.२.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सडक तथा पुल निर्माण, स्तरोन्नति, मर्मतसंभार, दिगो सञ्चालन र यातायात व्यवस्थापन संघ, प्रदेश र गाउँपालिकाको समन्वय, सहकार्य र साझेदारीमा सुरक्षित र सर्वसुलभ हुनेछ। यस प्रकार सडक तथा पुल निर्माण, स्तरोन्नति, मर्मतसंभार, दिगो सञ्चालन र यातायात व्यवस्थापन हुने जोखिम रहेको छ।

६.३. विद्युत तथा स्वच्छ उर्जा

६.३.१ पृष्ठभूमि

नेपालको ठुलो जलबिद्युत मध्येको कालीगण्डकी-A १४४ मेगावाट यसै गाउँपालिका भित्रपर्दछ । यस गाउँपालिकालाई कालीगण्डकी नदी र आँधिखोलाले तिनैतिरबाट घेरिएको हुनाले प्रचुर विद्युत उत्पादनको सम्भावना रहेको छ।

६.३.२ समस्या तथा चुनौती

बिद्युत उर्जाको उपलब्धता हुदाहुदै पनि अन्य उर्जाको प्रयोग हुनु , नियमित तथा सर्वसुलभ बिद्युत उर्जाको उपलब्धता हुन नसक्नु यस क्षेत्रका प्रमुख समस्या हुन्। विद्युत तथा स्वच्छ उर्जाको प्रयोग बृद्धी गर्नु, वैकल्पिक तथा स्वच्छ उर्जाको विकास र विस्तार गर्नु, वातावरणीय स्वच्छता कायम गर्नु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीहरू हुन्।

६.३.३ लक्ष्य

कार्बन उत्सर्जन न्यूनीकरण तथा वातावरणीय स्वच्छता कायम हुने

६.३.४ उद्देश्य

१. विद्युत तथा नविकरणीय स्वच्छ उर्जाको प्रयोग बढाउनु,
२. गाउँपालिकाबासीलाई स्वच्छ उर्जा सर्वसुलभ रुपमा उपलब्ध गराउनु

६.३.५ रणनीति

१. कालीगण्डकी तथा आधिखोलामा जलाशययुक्त उत्पादन गर्न पैरवी गर्ने,
२. परम्परागत उर्जाका स्रोतका प्रयोग घटाउने,
३. विद्युत महसुलमा सहुलियत प्रदान गर्न पहल गर्ने,
४. विद्युतीय सवारी साधनलाई प्रोत्साहन गर्ने

६.३.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
बिद्दुत उर्जा	मेगावाट	१४४	१४४	१४५	१५०	१८०
सडक सौर्य बत्ति जडान	संख्या	२४	२४	४५	७५	१००
सडक बिद्दुत बत्ति जडान	संख्या	९०	९०	१५०	२२०	३५०
इन्डक्सन चुलो वितरण	घरधुरी	२७१	२७१	३५०	५००	१०००

६.३.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	२५००	३२५	२१७५	०	०	२५००	०	०
२०८२/८३	२५५६	३३२	२२२४	०	०	२५५६	०	०
२०८३/८४	२६६९	३४७	२३२२	०	०	२६६९	०	०

६.३.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१.	विद्युत उपयोग प्रवर्द्धन कार्यक्रम	बिद्दुत खपतमा बृद्दि गर्नु	सालबसाली	६६२०	बिद्दुत खपतमा बृद्दि गरि नवीकरणीय उर्जालाई पर्वद्धन गर्ने	इन्डक्सन चुलो वितरण तथा सडक बिद्दुत बत्ति जडान भएको
२.	वैकल्पिक तथा स्वच्छ उर्जा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वातावरण मैत्री उर्जा विकास गर्नु	सालबसाली	१६५५	परम्परागत उर्जा खपतमा २० प्रतिशतले कमी आउने	सौर्य तथा बिद्दुत बत्ति जडान भएको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१६.१	**विद्युत उपयोग प्रवर्द्धन कार्यक्रम**					**२०००**	
१६.१.१	न्यूनतम निशुल्क विद्युत तथा सडक बत्ती महशुल	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१०००	१०००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१६.१.२	न्यूनतम निशुल्क विद्युत तथा सडक बत्ती महशुल	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१०००	१०००	आन्तरिक श्रोत
१६.२	**वैकल्पिक तथा स्वच्छ उर्जा प्रवर्द्धन कार्यक्रम**		पटक			**५००**	
१६.२.१	विद्युतीय चुल्हो वितरण	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	१२५	५००	संघ राजस्व बाँडफाँट

६.३.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

विद्युत उपयोग प्रवर्द्धन कार्यक्रम, वैकल्पिक तथा स्वच्छ उर्जा प्रवर्द्धन जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गरी कार्बन उत्सर्जन न्यूनीरण तथा वातावरण स्वच्छता कायम राख्न सहयोग पुग्नेछ। विद्युत उत्पादन, विद्युत तथा स्वच्छ उर्जाको प्रयोग बृद्धि हुनेछ। उपरोक्त व्यवस्था र अवस्था हुन नसक्ने जोखिम रहेको छ।

६.४ सूचना तथा सञ्चार प्रविधि

६.४.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ को सूचना तथा सञ्चारको हक, राष्ट्रिय सूचना तथा सञ्चार प्रविधि नीति २०७२ ले गरेका व्यवस्थाहरु अवलम्बन गर्दै गाउँपालिकाका लाई डिजिटल मैत्री गाउँपालिका निर्माण गरिनेछ। सबै वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी, विद्यालयहरुमा फाइबर बोर्डव्याण्ड इन्टरनेट निशुल्क जडान गरिएको, गाउँपालिको आर्थिक तथा प्रशासनिक काम कारबाहीलाई व्यवस्थित बनाउन, डाटा संकलन लाई तथ्यपरक बनाउन १० वटा सफ्टवेयरको प्रयोग गरिएको, सबै वडामा पावर ब्याकअप र राजश्व अनलाईन प्रणालीबाट उठाईएको छ। गाउँपालिकाको ६ वटै वडामा फाइबर बोर्ड ब्याण्ड इन्टरनेट पहुँच भई करिब ४० प्रतिशत घर परिवारमा इन्टरनेट जडान भएको छ। गाउँपालिकाको कार्यालयलाई पेपर लेस बनाईने नीति लिईएको छ।

६.४.२ समस्या तथा चुनौती

भरपर्दो र गुणस्तरीय इन्टरनेट पूर्वाधार तथा सुविधा नहुनु, सुचना प्रविधिमा दक्षता प्राप्त जनशक्ति कमी हुनु, डिजिटल साक्षरताको कमी, इन्टरनेट फिसिङ र ह्यकिङ जस्ता साइबर सुरक्षाको जोखिम बढ्नु जस्ता समस्याहरू विद्यमान रहेका छन्। नीति, योजना निर्माणा, शासन सञ्चालन, सेवा प्रवाह र विकास कार्यमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग बढाउनु, इन्टरनेट सुविधा स्तर बृद्धी गर्नु, डिजिटल साक्षरता बढाउनु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीहरू हुन्।

६.४.३ लक्ष्य

गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सम्पूर्ण सुविधालाई सूचना प्रविधिको माध्यमबाट उपलब्ध हुने

६.४.४ उद्देश्य

१. सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको पहुँच र प्रयोग बृद्धी गर्नु
२. प्रशासन, सेवाप्रवाह र विकास व्यवस्थापनमा डिजिटल प्रविधिको विकास र विस्तार गर्नु
३. डिजिटल गाउँपालिका निर्माण गर्नु

६.४.५ रणनीति

१. इन्टरसेवा सेवालाई घरघरमा विस्तार गर्ने,
२. कालीगण्डकी एपसको निर्माण तथा सञ्चालन गर्ने,
३. गाउँपालिकाको कार्यालयको सेवा पेपरलेस बनाउने,
४. कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधीलाई डिजिटल साक्षरता तालिम प्रदान गर्ने,
५. विद्यार्थीलाई कम्प्यूटर प्रोग्रामिङ र कोडिङ सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने,
६. साइबर सुरक्षा सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने,
७. सूचना प्रविधियुक्त पार्कहरु निर्माण र संचनालन गर्ने ,
८. हाम्रो कालीगण्डकी गाउँपालिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।

६.४.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
कम्प्युटर, इन्टरनेट लगायत सूचना प्रविधिमा पहुँच भएका जनसंख्या	प्रतिशत	३७	३८	४०	४५	५०
सञ्चालित सफ्टवेयर र सुचना व्यवस्थापन प्रणाली	संख्या	८	९	१०	११	१२
इन्टरनेट सुविधा उपलब्ध वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था र विद्यालय	संख्या	१००	१००	१००	१००	१००
टेलिभिजन र कम्प्युटर उपलब्ध परिवार	प्रतिशत	४५	४७	४८	४९	५०

६.४.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	२४००	२०४०	३६०	०	०	२४००	०	०
२०८२/८३	२४५४	२०८६	३६८	०	०	२४५४	०	०
२०८३/८४	२५६२	२१७८	३८४	०	०	२५६२	०	०

६.४.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१.	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि विस्तार कार्यक्रम	स्थानीय शासन सञ्चालन, विकास व्यवस्थापन र सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग वृद्धि गर्नु	सालबसाली	७५६६	विभिन्न १८ प्रकारका सेवाहरू सूचना प्रविधि प्रणालीबाट प्रवाह हुने	११ वटा सूचना व्यवस्थापन प्रणाली सञ्चालनमा रहेका

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१७.१	**सूचना तथा सञ्चार प्रविधि विस्तार कार्यक्रम**					**२४००**	
१७.१.१	सूचना तथा संचार प्रविधि सहकार्य	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	१००	४००	संघ राजस्व बाँडफाँट
१७.१.२	सडक वत्ती तथा सिसि क्यामेरा जडान र केन्द्रिय अनुगमन प्रणाली	गाउँपालिकास्तर	**पटक**	४	५००	२०००	संघ समानीकरण अनुदान

६.४.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

गाउँपालिको नीति, योजना तथा प्रशासन, सेवाप्रवाह सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा आधारित र सुव्यवस्थित हुनेछ । साइबर सुरक्षाको जोखिम रहेको, नागरिकको गोप्य डाटा लिकं हुने, फिसिङ् हुने, डिजिटल अपराधिकरणको वृद्धीको जोखिम रहेको छ।

परिच्छेद सात: वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र

७.१ वन, हरियाली, भू तथा जैविक विविधता संरक्षण

७.१.१ पृष्ठभूमि

यस गाउँपालिकाको ४५ प्रतिशत वन क्षेत्रले भू भाग ढाकेको छ। गाउँपालिकामा ९ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरू वन व्यवस्थापनमा क्रियाशिल रहेका छन्। वनमा १४८ वटा जडिबुटीहरु रहेका छन। भू संरक्षणका लागी नदि तथा खोलाले कटान गर्ने क्षेत्रलाई पहिचान गरी रोकथाम गरिएको छ।

७.१.२ समस्या तथा चुनौती

वन्यजन्तुहरुबाट बालीनालीमा क्षति पुग्नु, भूक्षय तथा पहिरोको जोखिम रहुनु, वन संरक्षण सम्बन्धी वृक्षारोपण सम्बन्धी चेतनाको कम जस्ता समस्या साथमा रहेका छन । रिचार्ज पोखरी निर्माण र मर्मतसम्भार गरी पानी रिचार्ज गर्नु ,जैविक तथा इन्जिनियरिङ संरचना निर्माण विकासका पूर्वाधारको संरक्षण गर्न ,जग्गाजमिन तथा माटो संरक्षण गर्नु, जोखिमयुक्त स्थानमा पहिरो गल्छी तथा नदी नियन्त्रण गरी बस्ती विकास गर्ने काम यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौती हुन्।

७.१.३ लक्ष्य

हरियाली गाउँपालिकाकत्त रुपमा विकास गर्ने

७.१.४ उद्देश्य

१. वन तथा हरीयाली क्षेत्र कायम राख्नु तथा वृद्धि गर्नु,
२. हरितगृह ग्यासको उत्सर्जन कम गर्नु,
३. जलवायु परिवर्तनका प्रतिकुल प्रभाव न्यूनीकरण गर्नु,
४. जल, जमिन तथा जलाधार क्षेत्रको संरक्षण तथा उपयोगमा वृद्धि गर्नु।

७.१.५ रणनीति

१. वातावरणमैत्री पालिका घोषणा गर्ने,
२. सार्वजनिक खाली जग्गा तथा वृक्षारोपण गर्ने,
३. वन क्षेत्रमा पिकनिकस्थल तथा पर्यटक क्षेत्रको रुपमा विकास र विस्तार गर्ने,
४. वनमा आधारित उद्यम सिर्जना र आयमूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने,
५. बाढी तथा पहिरो नियन्त्रण गर्ने
६. वायोइञ्जिनियरिङ तथा इञ्जिनियरिङ प्रविधिबाछ खानेपानीको मुहान तथा विकास पूर्वाधारको संरक्षण गर्ने,
७. उत्पादनशिल वन तथा जैविक विविधताको दिगो संरक्षण गर्ने

७.१.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
वनले ढाकेको वा हरियाली क्षेत्र	प्रतिशत	४०	४५	४७	४८	४९
जडीबुटी कर वा वन पैदावरको विक्रीबाट प्राप्त आय	रू. हजारमा			१५	२०	२५
वन कार्ययोजना अद्यावधिक र कार्यान्वयन गर्ने र गाउँपालिकासँग नियमित समन्वयमा रहेका सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	सङ्ख्या	९	९	९	९	९

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
पार्क तथा उद्यान	सङ्ख्या	६	७	९	१०	११
संरक्षित तालतलैया तथा पोखरी	सङ्ख्या	६५	६७	७०	७५	८०
नदी नियन्त्रण बाँध तथा स्परको लम्बाई	रनिङ्ग मिटर	०	०	१०००	१५००	२०००
वन, सडक किनारा तथा संवेदनशील क्षेत्रमा वृक्षरोपण	सङ्ख्या	०	०	२००	३००	३५०
वन, हरियाली, भुसंरक्षण क्षेत्रमा गाउँपालिकाको वार्षिक बजेटको अंश	प्रतिशत	०	०.०२	०.०३	०.०४	०.०५

७.१.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	१९००	२८५	१६१५	०	१७४१	१५९	०	०
२०८२/८३	१९४३	२९१	१६५१	०	१७४६	१९७	०	०
२०८३/८४	२०२८	३०४	१७२४	०	१८०७	२२१	०	०

७.१.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१.	वन, भूसंरक्षण र नदी नियन्त्रण कार्यक्रम	वन, जलाधार व्यवस्थापन, भूसंरक्षण र नदी नियन्त्रणलाई प्रभावकारी गराउनु	सालबसाली	६८१६	३ हेक्टर क्षेत्रमा वृक्षरोपण, १.२ कि.मि. लम्बाइमा बाँध तथा स्पर निर्माण भई नदी, ३० स्थानमा गल्छी र खहरे नियन्त्रण भइ जग्गा, बस्ती र विकासका पूर्वाधार संरक्षण हुने	गाउँपालिकाको विभिन्न ५-७ स्थान गरी ५०० मिटर लम्बाइ गल्छी, खहरे, पहिरो तथा नदी नियन्त्रण भएको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१८.१	**वन, भूसंरक्षण र नदी नियन्त्रण कार्यक्रम**					**१९००**	
१८.१.१	कृषि वन तथा वृक्षरोपन कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	प्रदेश राजस्व बाँडफाँट
१८.१.२	आँधीमुहान तटबन्धन तथा ढल निकास	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	८००	८००	प्रदेश समानीकरण अनुदान
१८.१.३	मिर्मि खोला तटबन्धन	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१८.१.४	गौलिभप्याङ पहिरो संरक्षण	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१००	१००	संघ समानीकरण अनुदान
१८.१.५	बडहरकुना शिला वाल निर्माण वडा नं. २	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	प्रदेश समानीकरण अनुदान
१८.१.६	सिउन चौपारी वि.क. टोल तटबन्द	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	प्रदेश समानीकरण अनुदान

७.१.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

वन तथा जैविक विविधता जलाधार संरक्षण तथा व्यवस्थापनमा तिनै तहका सरकार समुदाय तथा नागरिक समाजको सहकार्य साझेदारी बढोत्तरी हुनेछ। बायो इन्जिनियरिङ वृक्षारोपण समुदायको सहभागीतालाई पूर्वाधार विकास मर्मत सम्भार आत्मसात गरिनेछ। उल्लिखित परिस्थिति निर्माण हुन नसकेमा अपेक्षित नतिजा हासिल हुन कठिन हुन सक्छ।

७.२ वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन

७.२.१ पृष्ठभूमि

यस गाउँपालिकाले वातारण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापनलाई दिगो र सुव्यवस्थित बनाउन फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि तथा मापदण्ड तयार गर्नु आवश्यक देखिन्छ । फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि स्थानिय साझेदारसँग दिगो फोहोरमैला व्यवस्थापनको अवधारणा अघि सारेको छ। गाउँपालिकाले विकास निर्माण कार्यमा हरित प्रविधि र वातावरणमैत्री विकासलाई प्रोत्साहन गरी हरित अर्थतन्त्रको विकासमा लगानीलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिएको छ।

७.२.२ समस्या तथा चुनौती

आधुनिक जीवनशैलीको अवलम्बन,औद्यिगिक तथा व्यावसायिक गतिविधिमा भएको वृद्धिजस्ता कारणले घरयासी, संस्थागत तथा व्यावसायिक क्षेत्रबाट निष्काशन हुने फोहोरमैलामा समेत वृद्धि हुनु, बजार क्षेत्र तथा सार्वजनिक क्षेत्रमा सार्वजनिक शौचालयको कमी हुनु , फोहोर जलाउँने समस्या निराकरण हुन नसक्नु आदी समस्या रहेको छ।

गाउँपालिका क्षेत्रमा प्रवेश गर्ने पर्यटक तथा बटुवा, घुमन्ते र अस्थायी व्यापारीबाट फोहोरमैला संकलन,भण्डारण, पून प्रयोग तथा सफाई लगायत फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्नु,जनचेतना र सरोकारवालाको सहभागिताको कमी कमजोर पूर्वाधार प्रविधिको न्यून उपयोग, कमजोर समन्वय र न्यून संस्थागत क्षमताजस्ता कारणले प्लास्टिकजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन चुनौतीपूर्ण बन्दै गएको छ।

७.२.३ लक्ष्य

स्वच्छ, स्वस्थ वातावरणको निर्माण हुने

७.२.४ उद्देश्य

१. फोहोरमैला व्यवस्थापन सहज, दिगो र किफायती बनाउनु,
२. जल, वायु, माटो लगायत सबै प्रकारका प्रदूषणको नियन्त्रण र रोकथाम गर्नु
३. घरेलु, व्यावसायिक तथा सेवा क्षेत्रबाट उत्सर्जित फोहोरमैलाको दिगो व्यवस्थापन गर्नु
४. प्लाष्टिकजन्य फोहोर उत्सर्जन न्यूनीकरण तथा वैकल्पिक व्यवस्था मिलाउनु।

७.२.५ रणनीति

१. वातावरण अनुकुलित विकास, स्वच्छ उर्जा प्रविधि र स्वच्छता अभिवृद्धि गर्ने
२. सचेतना र व्यक्तिगत व्यवहार परिवर्तन प्रक्रियाबाट वातावरणीय स्वच्छता अभिवृद्धि गर्ने,
३. प्रदूषण मापदण्ड, शुल्क तथा जरिवाना लागु गर्ने,
४. वातावरणमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने।

७.२.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
पूर्ण स्वच्छता र सरसफाइ कार्यान्वयन गर्ने बस्ती/टोल	सङ्ख्या	१०	१२	२०	३०	५०
सफा चर्पीको प्रयोग गर्ने परिवार	प्रतिशत	९०	९५	९७	१००	१००
फोहर वर्गीकरण र व्यवस्थापनको अभ्यास गर्ने परिवार	सङ्ख्या	३०००	३२००	४०००	४५००	५१३४
सार्वजनिक शौचालय	सङ्ख्या	२	२	४	५	६
वातावरणमैत्री रूपमा व्यवस्थित फोहोरमैलाको परिमाण	मे.ट.	०	०	०१.	०२.	०३.

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
कानुन अनुसार वातावरणीय अध्ययन भई कार्यान्वयन हुने आयोजना (वार्षिक)	सङ्ख्या	०	०	२	३	४
वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्था क्षेत्रमा गाउँपालिकाको वार्षिक बजेटको अंश	प्रतिशत	०	००२.	००३.	००४.	००५.

७.२.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	५५०	१३८	४१३	०	०	३३०	२२०	०
२०८२/८३	५६२	१४१	४२२	०	०	३३५	२२८	०
२०८३/८४	५८७	१४७	४४०	०	०	३४७	२४०	०

७.२.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१.	वातावरण व्यवस्थापन कार्यक्रम	उत्सर्जन घटाउनु तथा वातावरण स्वच्छता कायम गर्नु	सालबसाली	२००२	वातावरण संरक्षण सम्बन्धी सूचक पुरा भइ वातावरणमैत्री गाउँपालिका घोषणा हुने	वातावरणमैत्री स्थानीय शासनको अभ्यास थालनी भएको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
१९.१	**वातावरण व्यवस्थापन कार्यक्रम**					५५०	
१९.१.२	ठाटीभञ्ज्याङ पिपल चौपारी निर्माण	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	५०	५०	संघ समानीकरण अनुदान
१९.१.३	वातावरणमैत्री वडा तथा गाउँपालिका घोषणा	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	१२५	५००	संघ राजस्व बाँडफाँट

७.२.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

वन तथा जैविक विविधता जलाधार संरक्षण तथा व्यवस्थापनमा तिनै तहका सरकार समुदाय तथा नागरिक समाजको सहकार्य साझेदारी बढोत्तरी हुनेछ। बायो इन्जिनियरिङ वृक्षारोपण समुदायको सहभागीतालाई पूर्वाधार विकास मर्मत सम्भार आत्मसात गरिनेछ। उल्लेखित परिस्थिति निर्माण हुन नसकेमा अपेक्षित नतिजा हासिल हुन कठिन हुन सक्छ।

७.३ विपद जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन

७.३.१ पृष्ठभूमि

यस क्षेत्रमा स्थानीय विपद् पूर्वानुमान तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याईएको छ। यस गाउँपालिकामा वाढी पहिरो, हावाहुरी, खडेरी, आगलागी र महामारी मुख्य विपद्को रुपमा रहेका छन्।

७.३.२ समस्या तथा चुनौती

स्थानीय स्तरमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि जनचेतना नहुनु, मौषम पूर्वानुमान सुचना अनुसार पुर्वचेतावनी प्रणाली लागु नगर्नु यस क्षेत्रका मुख्य समस्या तथा चुनौतीहरु हुन्।

७.३.३ लक्ष्य

विपद जोखिम तथा क्षति न्यूनीकरण र जलवायु परिवर्तन अनुकुलन क्षमता बृद्धि हुने,

७.३.४ उद्देश्य

१. विपद् जोखिम न्युनीकरण, प्रतिकार्य तथा पुनर्लाभलाई योजनाबद्ध बनाउनु,
२. हरियाली प्रवर्द्धन, हरितगृह ग्यास उत्सर्जन घटाउनु तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनता अभिबृद्धी गर्नु।

७.३.५ रणनीति

१. विपद् जोखिम व्यवस्थापन क्षमता, आवश्यक औजार तथा प्रशिक्षणको व्यवस्थापन गर्ने,
२. जोखिम न्यूनीकरण तथा प्रतिकार्य योजना अद्यावधिक बनाउने
३. हरितगृह ग्यास उत्सर्जन न्यूनीकरण, जलवायु परिवर्तन अनुकुल र विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा सार्वजनिक, गैर सरकारी, निजी र समुदाय सहभागितामा बृद्धी गर्ने ,
४. वृक्षरोपण, स्वच्छ उर्जाको प्रयोग र जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका कार्यहरू विकास र विस्तार गर्ने,

७.३.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
विपद्बाट वार्षिक रूपमा हुने मानवीय क्षति	सङ्ख्या	१	०.	०	०	०
वार्षिक विपद्बाट प्रभावित हुने घरपरिवार	सङ्ख्या	५०	३५	२५	१०	५
विपद्बाट हुने वार्षिक क्षति	रू. हजारमा	४५०	४००	३५०	३००	२५०
विपद् व्यवस्थापन कोषको वार्षिक रकम	रू. हजारमा	१५००	१५००	१५७५	१६५४	१७३६
विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण र अनुकूलन कार्यक्रम वार्षिक बजेटको अंश	प्रतिशत	०	०	१	१	१
विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण र अनुकूलनसँग सम्बन्धित आयोजना र कार्य	सङ्ख्या	०	१	२	३	४

७.३.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	४६५०	३२७८	१३७३	०	१७४१	१८०७	११०२	०
२०८२/८३	४७५५	३३५१	१४०३	०	१७४६	१८७१	११३८	०
२०८३/८४	४९६४	३४९९	१४६५	०	१८०७	१९५४	१२०२	०

७.३.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१	विपद जोखिम व्यवस्थापन कार्यक्रम	विपद् जोखिम न्यूनीकरण, अल्पीकरण, पूर्व तयारी र प्रतिकार्य र पूनर्लाभलाइ योजनाबद्ध र प्रभावकारी बनाउनु।	सालबसाली	१३६५०	विपदबाट हुने क्षतीमा २५ प्रतिशतले कमी आउने।	जोखिम रहेका सार्वजनिक तथा निजि गरी २०० घरधुरीलाई ५ वटाको दरले ग्याबिन वितरण गरीएको।

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
२	जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण तथा अनुकुलन कार्यक्रम	जलवायु परिवर्तको असर न्यूनीकरण, अनुकुलन र उत्थानशीला अभिवृद्धि गर्नु	सालबसाली	३२७६	जलवायु परिवर्तन अनुकुलन योजना तर्जुमा भइ लागु हुने	संरक्षण शिक्षा तथा सचेतना, पोखरी निर्माण तथा संरक्षण, सचेतना तथा परिचालन भैरहेको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
२०.१	**विपद जोखिम व्यवस्थापन कार्यक्रम**					**३७५०**	
२०.१.१	विपद् व्यवस्थापन कोष	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	३७५	१५००	संघ राजस्व बाँडफाँट
२०.१.२	विपद् व्यवस्थापन कोष	गाउँपालिकास्तर	पटक	२	१०००	२०००	आन्तरिक श्रोत
२०.१.३	विपद् व्यवस्थापन कार्य	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	२५०	२५०	संघ समानीकरण अनुदान
२०.२	**जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण तथा अनुकुलन कार्यक्रम**	गाउँपालिकास्तर	पटक			**९००**	
२०.२.१	पुराना चौपारी र रिचार्ज पोखरी निर्माण तथा संरक्षण	गाउँपालिकास्तर	वटा	१	५००	५००	संघ राजस्व बाँडफाँट
२०.२.२	बेल्टारी तथा बर पोखरी निर्माण, वडा नं. ५	गाउँपालिकास्तर	वटा	४	१००	४००	संघ समानीकरण अनुदान

७.३.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

स्थानीयस्तरमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि जनचेतना अभिबृद्धि हुनेछ र मौषम पूर्वानुमान सूचना र चेतावनी प्रणाली सञ्चालन गरी विपद् जोखिम न्युनीकरणमा सहयोग पुग्नेछ । माथी उल्लेखित कार्यहरू हुन विपद असर बृद्धि हुने तथा जलवायु परिवर्तन असर बढ्ने जोखिम रहेको छ ।

परिच्छेद आठः संस्थागत विकास तथा सुशासन क्षेत्र

८.१ नीति, कानून, न्याय तथा सुशासन

८.१.१ पृष्ठभूमि

स्थानीय सेवा प्रवाहलाई स्वच्छ, सक्षम, निष्पक्ष, पारदर्शी, भ्रष्टाचारमुक्त, जनउत्तरदायी र सहभागितामूलक बनाउने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारको रहेको छ। नेपालको संविधान तथा कानून बमोजिम हालसम्म गाउँपालिकामा १८ वटा ऐन, ४ वटा नियमावली, २८ वटा कार्यविधि, १ वटा निर्देशिका, १ वटा मापदण्ड, १ वटा आचारसंहिता प्रमाणीकरण भई कार्यान्वयनमा रहेका छन्। गाउँपालिकाको कार्य सम्पादनलाई विधसम्मत् व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन न्यायीक समिति, सार्वजनिक लेखा समिति, विधायन समिति, सुशासन समिति, सामाजिक विकास समिति, पूर्वाधार विकास समिति, आर्थिक विकास समिति लगायत आवश्यक अन्य समितिहरु गठन भई सम्बन्धित कार्यमा क्रियाशिल रहेका छन्। पालिका तथा वडा कार्यालयहरुमा वडापत्रको व्यवस्था, सबै सरकारी कार्यालय एवं विद्यालयहरुमा विद्युतीय हाजिरीको व्यस्था, त्रैमासिक रुपमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम, वेवसाइट मार्फत खर्च सार्वजनिक लगायतका कार्यहरुबाट सेवा प्रवाहलाई छिटोछरितो जनउत्तरदायी पारदर्शी बनाउने प्रयास गरिएको छ।

८.१.२ समस्या तथा चुनौती

जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको दक्षता र क्षमता विकासको लागि प्रभावकारी कार्यक्रम समितिको कार्य जिम्मेवारी नतोकिनु, पालिकाभर सूचना वोर्ड नहुनु, कर्मचारीहरूको पूर्ण परिपूर्ति हुन नसक्नु समस्याको रूपमा रहेको छ । जनप्रतिनिधि र कर्मचारीबीच भावनात्मक एकता, कानूनी जटिलताले छिटोछरितो सेवा प्रवाह हुन नसक्नु चुनौतिको रुपमा रहेको छ।

८.१.३ लक्ष्य

स्थानीय शासन प्रणालीमा सुधार तथा जवाफदेहिता अभिबृद्धि हुने

८.१.४ उद्देश्य

१. सेवा प्रवाहलाई स्वच्छभ्रष्टाचारमुक्त ,पारदर्शी ,निष्पक्ष ,सक्षम ,, जनउत्तरदायी र सहभागितामुलक बनाउनु
२. संस्थागत सुशासन कायम गर्नु
३. शासन सञ्चालन तथा सेवा प्रवाह नीतिविधि र पद्धतिका आधारमा , सञ्चालन गर्नु

८.१.५. रणनीति

१. गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहलाई प्रविधि तथा नागरिकमैत्री बनाउने,
२. नीति निर्माणमा नागरिक सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने
३. सामाजिक जवाफदेहिताका औजारको नियमित तथा प्रभावकारी रुपमा उपयोग गर्ने,
४. सूचना तथा गुनासो व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउने,
५. नीति, कानून, योजना तथा निर्णयहरु नियमित रुपमा वेभसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्ने,
६. नीति निर्माण तथा खरीद प्रणालीलाई पारदर्शी र सूचना प्रविधिमैत्री बनाउने ।

८.१.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्म को वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्म को अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
नीति, कानून, निर्णय र सेवा प्रवाहमा सन्तुष्ट सेवाग्राही	प्रतिशत	८०	८५	९०	९२	९५
१. नीति	विषय	१	१	२	३	४

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्म को वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्म को अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
२. ऐन	विषय	१६	१८	२०	२२	२५
३. नियम तथा विनियम	विषय	३	४	५	७	८
४. निर्देशिका तथा कार्यविधि	विषय	२३	२९	३२	३५	३८
५. मापदण्ड	विषय	१	१	२	३	४
६. रणनीति	विषय	१	१	२	३	४
७. आचारसंहिता	विषय	१	१	२	४	५
क्रियाशील समिति र सयन्त्र	संख्या	९	११	१२	१३	१३
न्यायिक समितिबाट फछ्यौंट भएका	संख्या	२	३	४	४	५

८.१.७. विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुंजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	३६००	३४२०	१८०	०	३६००	०	०	०
२०८२/८३	३६८१	३४९७	१८४	०	३६८१	०	०	०
२०८३/८४	३८४३	३६५१	१९२	०	३८४३	०	०	०

८.१.८. कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१	नीति, कानून, सुशासन तथा न्याय प्रवर्द्धन कार्यक्रम	नीति, कानून, सुशासन तथा न्याय प्रवर्द्धन गर्नु	निरन्तर	११९१६	सेवाग्राहीको सन्तुष्टी दर ९५ प्रतिशत पुग्ने	अधिकार क्षेत्रका ५५ वटा बिषयमा ऐन, नियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड र आचारंहिता तजुमा भई कार्यान्वयनमा रहेका

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
२१.१	**नीति, कानुन, सुशासन र न्याय प्रवर्द्धन कार्यक्रम**					३६००	
२१.१.१	न्याय समितिको क्षेत्रसँग सम्बन्धित कार्यक्रम	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५००	५००	संघ राजस्व बाँडफाँट
२१.१.२	कालीगण्डकी मोबाइल एप्स	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१०००	१०००	संघ राजस्व बाँडफाँट
२१.१.३	सरकारी सेवामा प्रवेशको लागि तालिम	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५००	५००	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद
२१.१.४	कार्यस्थलमा आधारित सीप/क्षमता विकास तालिम र जीवन उपयोगी सीप तालिम	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	९००	९००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]
२१.१.५	कार्यस्थल सुरक्षा सामाग्री	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२००	२००	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]
२१.१.६	अनौपचारीक क्षेत्रमा गर्ने कर्मचारीको लागि योग्दानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोष	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५००	५००	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद

८.१.९ जोखिम पक्ष र अनुमान

नीति कानूनहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन जोखिम रहेको र प्रविधिमैत्री अनलाइन प्रणालीबाट सञ्चालन गरेमा सहज हुने , अनुमान गरिएको छ।

८.२ संगठन, मावन संशाधन तथा क्षमता विकास

८.२.१ पृष्ठभूमि

यस गाउँपालिकामा प्रशासन तथा सहकारी शाखा ,आर्थिक प्रशासन शाखा महिला ,प्राविधिक शाखा ,योजना शाखा , ,कृषि सेवा शाखा ,सचिवालय ,शिक्षा शाखा ,स्वास्थ्य शाखा ,आलेप शाखा ,रोजगार सेवा केन्द्र ,बालबालिका शाखा कालीगण्डकी अस्पतालमा स्थायी र करार सेवामा ग ,स्वास्थ्य चौकी ,खानेपानी तथा सरसफाई शाखा ,पशुसेवा शाखारी जम्मा १०१ जना कर्मचारी रहेका छन्।

८.२.२ समस्या तथा चुनौती

दरबन्दी अनुसार कर्मचारी नहुनु जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुका लागि विषयगत सीप दक्षता अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिममा कमि , सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग न्यून हुनु प्रमुख समस्याको रुपमा ,हुनुरहेका छन् भने संगठन संरचना अनुरुप दक्ष जनशक्तिको पूर्णता नीति ऐन अनुसार प्रविधिमैत्री सेवा प्रवाह तथा कार्यजिम्मेवारी कार्यान्वयन गर्नु चुनौतिका विषयहरु हुन्।

८.२.३ लक्ष्य

गाउँपालिकाको संगठन तथा प्रशासन व्यवसायिक तथा जनउत्तरदायी हुने र कार्यसम्पादनस्तरमा सुधार हुने

८.२.४ उद्देश्य

१. संस्थागत संगठन विकास तथा क्षमता सुदृढ बनाउनु,
२. सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शीप्रभावकारी र प्रविधिमैत्री बनाउनु ,।

८.२.५ रणनीति

१. संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण आवश्यकता अनुरुप पुनरावलोकन तथा सबल संगठन निर्माण गर्ने,
२. जनशक्ति व्यवस्थापनका लागि आवश्यक नीतिगत तथा कानुनी व्यवस्थाको प्रबन्ध गर्ने,
३. कर्मचारी प्रोत्साहन प्रणालीलाई कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउने
४. आवश्यकता पहिचान गरी कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधीको क्षमता विकास कार्यक्रमलाई नियमित रुपमा सञ्चालन गर्ने,
५. सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिमा आधारित बनाउँदै लैजाने,
६. सेवाग्राही सन्तुष्टि सर्वेक्षण गरी सेवा प्रवाहमा निरन्तर सुधार गर्ने

८.२.६ विषय क्षेत्रगत नतिजा, सूचक र लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
गाउँपालिकामा कार्यरत मानव संशाधन	संख्या	१०१	१०७	११५	१२०	१२५
गाउँपालिकामा कार्यरत प्राविधिक जनशक्ति	संख्या	१७	१९	१९	२०	२०
नियमित आम्दानी र खर्च सार्वजनिक गर्ने वडा कार्यालय	प्रतिशत	०	०	१००	१००	१००
संस्थागत स्वमूल्याङ्कनको प्राप्ताङ्क प्रतिशत	प्रतिशत	६८.७५	८५.२५	९०	९३	९५
अनलाइन /सूचना प्रविधि प्रणालीबाट प्रवाहित सेवा	विषय	९	९	१२	१३	१५

८.२.६ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	९०१७३	८८३७०	१८०३	०	९०१७३	०	०	०
२०८२/८३	९२२०३	९०३५९	१८४४	०	९२२०३	०	०	०
२०८३/८४	९६२५९	९४३३४	१९२५	०	९६२५९	०	०	०

८.२.७ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१	संगठन,मानव संसाधन, क्षमता विकास र सेवा प्रवाह सुदृढीकरण कार्यक्रम	संगठन,मानव संसाधन, क्षमता विकास र सेवा प्रवाह सुदृढीकरण गर्नु	सालबसाली	२८४२७०	संस्थागत स्वमूल्याङकन स्कोर ८५ पुगेको हुनेछ।	संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण भइ संगठन संरचना र कार्यविवरण तयार भएको, अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत बीच र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शाखा प्रमुख बीच कार्यसम्पादन करार सम्झौता भएको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
२२.१	**संगठन, मानव संसाधन, क्षमता विकास र सेवा सुदृढीकरण कार्यक्रम**					**९०१७३**	
२२.१.१	स्थायी कर्मचारी पारिश्रमिक	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	९०००	९०००	आन्तरिक आय
२२.१.२	स्थायी कर्मचारी पारिश्रमिक	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१२६००	१२६००	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.३	करार कर्मचारी पोशाक	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	४३२	४३२	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.४	स्थायी कर्मचारी पोशाक	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	४३२	४३२	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.५	स्थायी कर्मचाी महंगी भत्ता	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	६७२	६७२	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.६	स्थायी कर्मचाी महंगी भत्ता	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	आन्तरिक आय
२२.१.७	कर्मचारीको बैठक भत्ता	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२४०	२४०	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.८	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१२९६	१२९६	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.९	पदाधिकारी/ विषयगत समिति बैठक भत्ता	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३०००	३०००	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.१०	जनप्रतिनिधि क्षमता अभिवृद्धि तालिम	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५४०	५४०	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.११	जनप्रतिनिधिहरुको विविध सुबिधा	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२९६०	२९६०	आन्तरिक स्रोत
२२.१.१२	जनप्रतिनिधिहरुको विविध सुबिधा	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००००	१००००	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.१३	कर्मचारी कल्याण कोष	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१०००	१०००	आन्तरिक स्रोत
२२.१.१४	पानी तथा बिजुली	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	आन्तरिक स्रोत
२२.१.१५	पानी तथा बिजुली	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	७८०	७८०	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.१६	संचार महसुल (इन्टरनेट खर्च समेत)	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१२९६	१२९६	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.१७	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१२००	१२००	आन्तरिक स्रोत
२२.१.१८	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३०००	३०००	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.१९	सवारी साधन मर्मत खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२०००	२०००	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.२०	बिमा तथा नवीकरण खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२००	२००	आन्तरिक स्रोत
२२.१.२१	बिमा तथा नवीकरण खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	६६४	६६४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.२२	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	८६४	८६४	प्रदेश राजस्व बाँडफाँट
२२.१.२३	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२४०	२४०	संघ राजस्व बाँडफाँट

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
२२.१.२४	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२७००	२७००	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.२५	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१९४४	१९४४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.२६	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१०८	१०८	प्रदेश राजस्व बाँडफाँट
२२.१.२७	सेवा र परामर्श खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५४०	५४०	प्रदेश राजस्व बाँडफाँट
२२.१.२८	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च एवं नविकरण खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	प्रदेश राजस्व बाँडफाँट
२२.१.२९	करार कर्मचारी पारिश्रमिक तथा करार सेवा शुल्क	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५१२०	५१२०	आन्तरिक स्रोत
२२.१.३०	करार कर्मचारी पारिश्रमिक तथा करार सेवा शुल्क	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१००००	१००००	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.३१	सरसफाईसेवा शुल्क	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	४५०	४५०	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.३२	सरसफाईसेवा शुल्क	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१५०	१५०	आन्तरिक स्रोत
२२.१.३३	अन्य सेवा शुल्क	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	८०४	८०४	प्रदेश राजस्व बाँडफाँट
२२.१.३४	उत्पादन सामग्री / सेवा खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१०८	१०८	आन्तरिक स्रोत
२२.१.३५	कार्यक्रम खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१६२०	१६२०	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.३६	भ्रमण खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१०००	१०००	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.३७	भ्रमण खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	६२०	६२०	आन्तरिक स्रोत
२२.१.३८	अन्य भ्रमण खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३२४	३२४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.३९	विविध खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२२५	२२५	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.४०	विविध खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१३९४	१३९४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.४१	सभा सञ्चालन खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१२९६	१२९६	आन्तरिक स्रोत
२२.१.४२	ब्याकहो लोडर मर्मत तथा इन्धन खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१०००	१०००	प्रदेश राजस्व बाँडफाँट
२२.१.४३	ब्याकहो लोडर मर्मत तथा इन्धन खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	४४०	४४०	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.४४	घरभाडा	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५४०	५४०	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.४५	सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२१६	२१६	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.४६	अन्य भाडा	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१०८	१०८	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.४७	दायित्व भुक्तानी तथा अन्य फिर्ता	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	३००	३००	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.४८	मेशिनरी तथा औजार खरिद	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१६६०	१६६०	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.४९	फर्निचर तथा फिक्चर्स	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	२२००	२२००	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.५०	कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण तथा खरीद खर्च	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	३२४	३२४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.५१	संचार महसुल	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	५	५	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.५२	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	२०	२०	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.५३	मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	२५	२५	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.५४	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	५६	५६	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.५५	छपाई खर्च	वडास्तर, वडा नं. १	पटक	१	१०	१०	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.५६	भ्रमण खर्च	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	२५	२५	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.५७	विविध खर्च	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	६१	६१	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.५८	संचार महसुल	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	४	४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.५९	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	१९	१९	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.६०	मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	२४	२४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.६१	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	५४	५४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.६२	छपाई न खर्च	वडास्तर, वडा नं. २	पटक	१	९	९	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.६३	भ्रमण खर्च	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	२४	२४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.६४	विविध खर्च	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	५९	५९	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.६५	संचार महसुल	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	५	५	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.६६	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	२०	२०	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.६७	मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	२५	२५	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.६८	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	५५	५५	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.६९	छपाई खर्च	वडास्तर, वडा नं. ३	पटक	१	१०	१०	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.७०	भ्रमण खर्च	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	२५	२५	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.७१	विविध खर्च	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	६०	६०	संघ राजस्व बाँडफाँट

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
२२.१.७२	संचार महसुल	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	४	४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.७३	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	१९	१९	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.७४	मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	२५	२५	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.७५	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	५४	५४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.७६	छपाई खर्च	वडास्तर, वडा नं. ४	पटक	१	९	९	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.७७	भ्रमण खर्च	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	२५	२५	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.७८	विविध खर्च	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	५९	५९	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.७९	संचार महसुल	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	४	४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.८०	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	१९	१९	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.८१	मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	२४	२४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.८२	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	५४	५४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.८३	छपाई खर्च	वडास्तर, वडा नं. ५	पटक	१	९	९	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.८४	भ्रमण खर्च	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	२४	२४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.८५	विविध खर्च	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	५९	५९	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.८६	संचार महसुल	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	४	४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.८७	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	१९	१९	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.८८	मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	२४	२४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.८९	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	५४	५४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.९०	छपाई खर्च	वडास्तर, वडा नं. ६	पटक	१	९	९	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.९१	भ्रमण खर्च	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	२४	२४	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.९२	विविध खर्च	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	५९	५९	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.९३	संचार महसुल	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	५	५	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.९४	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	२०	२०	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.९५	मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	२५	२५	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.९६	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	५५	५५	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.९७	छपाई खर्च	वडास्तर, वडा नं. ७	पटक	१	१०	१०	संघ राजस्व बाँडफाँट
२२.१.९८	भ्रमण खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२५	२५	संघ ससर्त अनुदान
२२.१.९९	विविध खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	६०	६०	संघ ससर्त अनुदान
२२.१.१००	एम.आई.एस.अपरेटर र फिल्ड सहायक पोशाक भत्ता	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	२०	२०	संघ ससर्त अनुदान
२२.१.१०१	गरिबसँग विश्वेश्वर कार्यक्रमका सामाजिक परिचालको पोशाक खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१०	१०	संघ ससर्त अनुदान
२२.१.१०२	गरिबसँग विश्वेश्वर कार्यक्रमको लागि सामाजिक परिचालकको मसलन्द खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१०	१०	संघ ससर्त अनुदान
२२.१.१०३	गरिबसँग विश्वेश्वर कार्यक्रमको लागि सामाजिक परिचालकको पारिश्रमिक	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	१९५	१९५	संघ ससर्त अनुदान
२२.१.१०४	अन्य विविध खर्च (चिया, पानि लगायत अन्य विविध)	गाउँपालिकास्तर	पटक	१	५५	५५	संघ ससर्त अनुदान

८.२.९ जोखिम पक्ष र अनुमान

संघीय निजामती सेवा ऐन अविलम्ब जारी भएपछि संघ, प्रदेश र स्थानीय सेवाको सामञ्जस्यता भइ सेवा प्रवाह अझ बढि सहज हुनेछ ।

८.३ राजश्व तथा श्रोत परिचालन

८.३.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, अन्तसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र कालीगण्डकी गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०८१ तथा विनियोजन ऐन २०८१ बमोजिम राजस्वको दायरा विस्तार गर्दै सार्वजिक खर्चको बढ्दो आवश्यकतालाई पुरा गर्न संस्थागत सुधार तथा कर प्रणालीलाई नागरिकले घरबाटै कर तिर्न सक्ने प्रणालीको विकास

गरी आन्तरिक राजस्व वृद्धि गरिने छ विगत ७ वर्षको आन्तरिक राजस्व औषत २ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदानको अधिकतक परिचालन गरी उच्च प्रतिफल प्राप्त गरिने छ ।

८.३.२ समस्या चुनौति तथा अवसर

नेपालको संविधान, संघीय कानून, प्रदेश कानून र स्थानीय कानून बमोजिम स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्रमा सबै करका दायरा विस्तार तथा क्षेत्र पहिचान गर्न नसक्दा अपेक्षित राजस्व संकलन हुन नसक्नु, लक्ष्य अनुरुप राजस्व परिचालन नसक्नु यस क्षेत्रका प्रमुख समस्या हुन् ।

समग्र कर प्रणालीमा सुधार गरी सम्पुर्ण आर्थिक कारोवारलाई करको दायरामा ल्याउनु, वैज्ञानिकरुपले पक्षपण गरी आन्तरिक राजस्व वृद्धि गर्नु यस क्षेत्रका चुनौति हुन साथै नागरिकमा कर तिर्ने भावनाको विकास हुदै जानु,राजस्व सम्बन्धि स्पष्ट कानूनी व्यवस्था र प्राविधि मैत्री कर प्रणालीको विकास हुनु यस क्षेत्रका चुनौति हुन् ।

८.३.३ लक्ष्य

सुढ्ढ, प्रगतिशिल र न्यायोचित कर प्रणालीको विकास मार्फत आन्तरिक आयमा वृद्धि हुने

८.३.४ उद्देश्य

करदातामैत्री एवं स्वच्छ पारदर्शि र प्रगतिशिल कर प्रणालीको विकास तथा स्वैच्छिक कर सहभागिताबाट अधिकतम कर संकलन तथा परिचालन गर्नु,
प्राप्त स्रोत साधनको न्यायोचित वितरण मार्फत उच्च प्रतिफल हासिल गर्नु

८.३.५ रणनीति

१. सामजिक न्यायको सिद्धान्तका आधारमा वैज्ञानीक तथा वस्तुनिष्ट दिगो , प्रभावकारी कर प्रणालीको विकास गरी सबै नागरिकलाई करको दायरामा ल्याउने
२. गाउँपालिकाको क्षेत्र भित्र हुने सबै प्रकारका आर्थिक क्रियाकलापलाई करको दायरामा समावेश गरी राजस्वको आधार फराकिलो बनाउने
३. प्राप्त स्रोत साधनको समन्यायिक वितरण तथा अन्तर तह सँगको समुन्वयमा दिगो र वातावरण मैत्री विकास जोड दिने
७. योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन प्रणालीलाई सहभागितामूलक बनाउने,

८.३.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
प्रतिव्यक्ति वार्षिक बजेट लगानी	रु.हजार	३९	३३	३५	३८	४०
वार्षिक आन्तरिक आय रकम	रु.लाखमा	५३	१०६	१११	११७	१३०
कुल वार्षिक बजेट	रु.लाखमा	६४०२	५९९४	६३६४	६५०७	६७९४
बेरुजु रकम	रु. हजारमा	२६३	२७७	२००	१५०	१००

८.३.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	१६२०	१२९६	३२४	०	१६२०	०	०	०
२०८२/८३	१६५६	१३२५	३३१	०	१६५६	०	०	०
२०८३/८४	१७२९	१३८३	३४६	०	१७२९	०	०	०

८.३.८ आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (सुरु समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१.	राजस्व व्यवस्थापन तथा सुदृढीकरण कार्यक्रम	आन्तरिक तथा बाह्य स्रोत परिचालनमा वृद्धि गर्नु र	सालबसाली	५३६२	इलेक्ट्रोनिक राजस्व प्रणाली लागू हुने र बार्षिक रुपमा २० प्रतिशतले वृद्धि हुनेछ।	राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा भई सो अनुसार राजस्वको प्रक्षेपण र हुने गरेको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
२३.१	**राजस्व व्यवस्थापन तथा सुदृढीकरण कार्यक्रम**					१६२०	
२३.१.१	कर्मचारी तालिम/सिकाइ /अध्यान तथा अवलोकन भ्रमण खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	४०५	१६२०	संघ राजस्व बाँडफाँट

८.३.९ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

प्रचलित नीतिगत र कानुन व्यवस्था तथा स्थानीय आवश्यकताको आधारमा पर्यटन, कृषि, वन, पर्यटन, जलश्रोत र सूचना प्रविधिमा आधारित उद्योग तथा व्यवसाय सिर्जना, विस्तार, विकास र स्तरोन्नतिमा उत्प्रेरित गर्ने उद्यमी तथा व्यवसायीलाई करको दायरामा ल्याउने तथा करको दर र दायरा फराकिलो बनाइ राजस्व संकनल बृद्धि गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ। यसो हुन नसकेमा लक्ष्य अनुसारको राजश्व संकलन गर्न नसकिने जोखिम रहन सक्छ।

८.४ तथ्याङ्क, योजना तथा विकास परिचालन

८.४.१ पृष्ठभूमि

विकास प्रक्रिया तथा नतिजालाई नतिजामूखी बनाउन गाउँपालिकाले आवधिक योजना, विषय क्षेत्र योजना तर्जुमा गरी सोको लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा प्राथमिकता अनुसार वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा अभ्यास गर्ने गरिएको छ। यसैगरी चालु आर्थिक वर्षबाट मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा गरी सोही अनुसार वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमाको अभ्यास शुरू गरिएको छ। साथै गण्डकी प्रदेश सरकार र विकास साझेदार संस्थासँगको सहकार्यमा लगानी संभाव्य आयोजना तथा कार्यक्रमको अवधारणा पत्र तयारी, आवधिक योजना र आयोजना तथा कार्यक्रमको मूल्याङ्कनको थालनी गरिएको छ। यस गाउँपालिकामा हेफर इन्टनरनेशनल, कारितास र दायित्व लगायत विकास साझेदार तथा गैससको प्रत्यक्ष लगानीमा आयोजना तथा कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेका छन्।

वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट अनुसार व्यवस्था भएका विभिन्न संस्थागत व्यवस्था मध्ये श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति, वडा समिति, विषयगत समिति र समेत ९ वटा समिति तुलनात्मक रूपमा क्रियाशिल देखिन्छन् भने राजस्व परामर्श सिमिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति, सभा अन्तर्गतका समितिहरूलाई प्रभावकारी र क्रियाशिल तथा जवाफदेही बनाउनु आवश्यक देखिन्छ। गत आर्थिक वर्षमा स्वीकृत भइ विभियोजन भएका कुल कार्यक्रम, आयोजना तथा क्रियाकलाप मध्ये लक्ष्य अनुसार स्रोत उपलब्ध नभएको लगायतका कारणले केहि आयोजना तथा क्रियाकलाप समयमा सपन्न हुन नसकेको अवस्था देखिन्छ। स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (Sub-National Treasury Regulatory Application-SUTRA) प्रविष्ट भइ प्राप्त विवरणअनुसार गत आर्थिक वर्षको पूँजीगत खर्च जम्मा ४५ प्रतिशत रहेको देखिन्छ।

८.४.२ समस्या तथा चुनौती

अद्यावधिक तथ्याङ्कको कमी, योजनागत अनुभवको कमी, दक्ष जनशक्तिको कमि, कमजोर संस्थागत पूर्वाधार, अन्तर सरकार र अन्तर निकाय वीच समन्वयको कमी आदि यस क्षेत्रका प्रमुख समस्या हुन। तथ्यमा आधारित योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नु, आवधिक योजना र वार्षिक योजना वीच तादाम्यता कायम गर्नु, नतिजामुखी योजना तर्जुमा गर्नु, योजनाको कार्यान्वयन क्षमता वढाउनु, संस्थागत क्षमताको विकास गर्नु, निजी क्षेत्रको लगानी आकर्षित गर्नु, विकासमा सबै लिङ्ग, वर्ग र समुदायको

समतामूलक पहुँच स्थापित गर्नु, वाल, महिला, अपाङ्गता एवम् वातावरण मैत्री विकास गर्नु, श्रोतको समुचित व्यवस्थापन गर्नु आदि प्रमुख चुनौती हुन।

८.४.३ सोच

"सूचनामा आधारित नीति, योजना र सेवाप्रवाह प्रभावकारितामा बृद्धि हुने

८.४.४ उद्देश्य

१. नीति, योजना योजना तर्जुमा पद्धतिलाई प्रमाणमा आधारित र नतिजामूलक बनाउनु,
२. उपलब्ध स्रोत साधनको प्रभावकारी परिचालन गर्नु,

८.४.५ रणनीति

१. सुदृढ सूचना तथा अभिलेख प्रणालीको विकास तथा सुदृढ गर्ने,
२. नतिजामुखी योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली अवलम्बन गर्ने,
३. सेवाप्रवाह तथा विकास कार्यमा थप स्रोत साधन परिचालन गर्न तहगत सरकार र निजी तथा विकास साझेदार निकायसँग समन्वय, सहकार्य र साझेदारी अभिबृद्धि गर्ने,
४. आयोजना व्यवस्थापन प्रणाली सुदृढी बनाउने

८.४.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

सूचक	एकाइ	२०७९/८० सम्मको वास्तविक उपलब्धि	२०८०/८१ सम्मको अनुमानित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४
चालु दीर्घकालीन तथा मध्यकालीन रणनीतिक तथा गुरुयोजना योजना	विषय	२	४	५	५	६
गाउँपालिकामा क्रियाशिल र साझेदार गैसस, सहयोगी तथा नागरिक समाज संस्था	संख्या	५	६	८	९	१०
योजना तर्जुमा प्रक्रियामा क्रियाशिल संरचना	संख्या	९	१०	११	१२	१२
समयमा सम्पन्न आयोजना तथा कार्यक्रम	प्रतिशत	८८	९०	९२	९४	९६
पूँजीगत खर्चको प्रतिशत	प्रतिशत	३८	४५	४६	४७	४८

५.५.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	७५६	७१८	३८	०	७५६	०	०	०
२०८२/८३	७७३	७३४	३९	०	७७३	०	०	०
२०८३/८४	८०७	७६७	४०	०	८०७	०	०	०

८.४.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरू र समाप्ति)	लागत (रू. हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
१	तथ्याङ्क, योजना तथा विकास व्यवस्थापन कार्यक्रम	योजना तथा विकास प्रक्रियालाई तथ्यमा आधारित, समावेशी, सहभागितामूलक र नतिजामूलक बनाउनु,	सालवसाली	२५०२	आवधिक योजना, विषय क्षेत्रगत गुरुयोजना, आयोजना बैंक, मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा तथा अद्यावधिक हुने र सो बमोजिम मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा वार्षिक नीति	आवधिक योजना, वस्तुस्थिति विश्लेषण विवरण, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरू र समाप्ति)	लागत (रू. हजारमा)	अपेक्षित नतिजा	हालसम्मको प्रगति स्थिति
					कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा हुनेछ ।	भइ कार्यान्वयन भइरहेको

आ.व. २०८१/८२ सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम, आयोजना र सो अन्तर्गतका क्रियाकलाप देहायबमोजिम रहेका छन् :

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलाप	स्थान	एकाइ	परिमाण	दर	बजेट रकम (रू. हजारमा)	बजेट स्रोत
२४.१	**तथ्याङ्क, योजना तथा विकास व्यवस्थापन कार्यक्रम**					**७५६**	
२४.१.१	अनुगमन तथा मूल्यांकन खर्च	गाउँपालिकास्तर	पटक	४	१८९	७५६	संघ राजस्व बाँडफाँट

८.४.९ जोखिम पक्ष तथा पूर्वानूमान

गाउँपालिकाले संघ तथा प्रदेशसँगको समन्वय र सहकार्यमा तथ्याङ्क व्यवस्थापन; दीर्घकालीन, मध्यमकालीन योजना, वार्षिक कार्यक्रम तथा आयोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्न गर्नेछ। संघ तथा प्रदेश सम्बन्धित निकाय र विकास साझेदारबाट स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रका विषयमा तथ्याङ्क व्यवस्थापन, दीर्घकालीन तथा मध्यमकालीन योजना, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन नीतिगत, क्षमता विकास र प्राविधिक सहयोग उपलब्ध हुनेछ। सो अनुसार संघ, प्रदेश र गैर सरकारी क्षेत्रबाट सहयोग र सहजीकरण नभएमा स्थानीय विकास नतिजामूलक र प्रभावकारी नहुने जोखिम रहन्छ।

अनुसूची १: मध्यमकालीन खर्च संरचना र आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बजेट तर्जुमा सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०८१

१. पृष्ठभूमि

स्थानीय सरकारले विकास प्रक्रियालाई निदृष्ट गन्तब्यतर्फ उन्मुख गराई अपेक्षित उपलब्धि हासिल गर्न नागरिक तथा सरोकारवाला समेतको सहभागितामा सहभागितामूलक तथा समावेशी विकासको अवधारणाबमोजिम नीति, योजना, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्न आवश्यक हुन्छ। नीति तथा दीर्घकालीन, आवधिक र विषयगत रणनीतिक/गुरुयोजनाले दिशानिर्देश गरेअनुसारको सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र प्राथमिकताको आधारमा मध्यमकालीन खर्च संरचना र सोको आधारमा वार्षिक नीति कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्नुपर्दछ। नीति, योजना तथा कार्यक्रमले उपलब्ध हुन सक्ने सम्भाव्य स्रोत साधन पहिचान गरी अनुमानित र विनियोजन बजेटबिचको खाडलको पूर्तिलाई सुनिश्चित गर्न सक्नु पर्दछ।

संवैधानिक अधिकार तथा प्रचलित कानुन बमोजिम स्थानीय सरकारलाई योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनको महत्वपूर्ण जिम्मेवारी रहेको छ । अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा (२१) को उपदफा (३) बमोजिम गाउँ कार्यपालिकाले प्रत्येक वर्षको असार १० गते भित्र आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान सम्बन्धित स्थानीय सभामा पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ। यसैगरी ऐनले राजस्व र व्ययको अनुमान नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड अनुसार हुनुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। यसै गरी ऐनको दफा १६ को उपदफा (१) ले स्थानीय तहले आफ्नो कार्य क्षेत्रभित्रका विषयमा सार्वजनिक खर्चको विवरण तयार गर्दा आगामी तीन आर्थिक वर्षमा हुने खर्चको प्रक्षेपणसहित मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा गर्नुपर्ने पनि व्यवस्था गरेको छ।

यस मार्गदर्शनको उद्देश्य नेपालको संविधान र स्थानीय शासन सञ्चालन ऐन लगायत प्रचलित कानुन तथा स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन अनुसार मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा प्रक्रियालाई मार्गदर्शन रहेको छ। आगामी तीन आर्थिक वर्षको मध्यमकालीन खर्च संरचना समेत आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा प्रक्रियामा स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति, विषयगत समिति, कार्यपालिकाका पदाधिकारी, विषयगत शाखा, वडा समिति र स्थानीय सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउन यो मार्गदर्शन तयार गरिएको छ। गाउँ कार्यपालिकाबाट प्राप्त बजेट सीमा तथा प्राथमिकता निर्धारणको आधार तथा प्रक्रियाबमोजिम यस मार्गदर्शन अनुसार आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रम समेत मध्यमकालीन खर्च संरचनाको प्रस्ताव तयार गर्नुपर्नेछ।

२. कार्यक्रम तथा उपलब्धिको संक्षिप्त समीक्षा

चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तरल राष्ट्रिय राजनीति तथा नीति, अर्थतन्त्र र विश्वव्यापी आर्थिक शीथिलताको परिवेशमा नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकार र विकास साझेदार निकायसँग समन्वय, साझेदारी र सहकार्य गरी लक्ष्य अनुसार कार्यान्वयनको प्रयास भैरहेको छ। चालु आर्थिक वर्षको स्वीकृत कार्यक्रम तथा आयोजना मध्ये चैत्र मसान्तसम्म सम्पन्न भैसकेको, बाकि कार्यान्वयनको चरणमा रहेका र शुरूवाती अवस्थामा रहेका छन्। स्वीकृत नीति, कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयनमा समय तालिकाको पालना, प्रक्रिया तथा नतिजा अनुगमन गरी कार्यतालिका र निर्धारित मापदण्ड र अपेक्षित नतिजा अनुसार कार्यान्वयनलाई व्यवस्थित गर्न सिप तथा क्षमता, अनुभव, नीति, कानुन, कार्यविधि तथा मापदण्डको बढाउनु पर्ने देखिको छ। आगामी वर्षको नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा देखी नै कार्यान्वयन कार्ययोजना, खरिद योजना र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन योजना बनाई यसलाई व्यवस्थित गर्नुपर्ने सिकाई समेत भएको छ। आवधिक तथा विषयगत क्षेत्रगत योजना, कार्यक्रम तथा आयोजनाको लक्ष्य तथा प्रगति र चालु आर्थिक वर्षको प्रमुख आयोजना तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनको अवस्था र हालसम्मको उपलब्धि समेतलाई मध्यनजर गरी आगामी तीन आर्थिक वर्षका लागि यथाशक्य आयोजना र कार्यक्रमगत रूपमा नभएका विषय क्षेत्रमचा उपक्षेत्रगत रूपमा मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा गर्ने

तथा सोही बमोजिमा आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गर्न यो मार्गदर्शन तयार गरिएको छ।

३. योजना तथा बजेट तर्जुमाका आधार

मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा आर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमा गर्दा देहायअनुसारका नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्थालाई आधारका रुपमा लिइनेछ :

१. नेपालको संविधानका सान्दर्भिक धाराहरू (भाग ३: मौलिक हक र कर्तव्य, भाग ४: राज्यको निर्देशक सिद्धान्त, नीति र दायित्व, भाग ५: राज्यको संरचना र राज्यशक्तिको बाँडफाँड, भाग १७: धारा २१४ देखी २३०)

२. गाउँपालिकाको कार्य सम्पादन तथा कार्य विभाजन नियमावली लगागत गाउँपालिकाबाट स्वीकृत नीति, कानुन, नियम, कार्यविधि, मापदण्ड

३. प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ का सान्दर्भिक दफाहरू (परिच्छेद ४: प्राकृतिक स्रोतको परिचालन, राजस्व बाँडफाँट र अनुदान)

४. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को सान्दर्भिक दफाहरू (परिच्छेद ६: दफा २४ र २५, परिच्छेद ९: दफा ५४ देखी ६८ र परिच्छेद १०: दफा ६९ देखी ८०)

५. अन्तर–सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ का सान्दर्भिक दफाहरू (परिच्छेद २: राजस्वको अधिकार, परिच्छेद ३: राजस्वको बाँडफाँड, परिच्छेद ४: अनुदानको अवस्था, परिच्छेदः वैदेशिक सहायता र आन्तरिक ऋण, परिच्छेद ६: सार्वजनिक खर्च व्यवस्था, परिच्छेद ७: राजस्व र व्यवको अनुमान, परिच्छेद ८: वित्तीय अनुशासन)

६. आर्थिक कार्यविधि वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ तथा नियमावली, २०७७ का सान्दर्भिक दफा तथा नियमहरू (बजेट निर्माण, निकासा, खर्च, रकमान्तर र नियन्त्रण, बजेट र कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यक्रम स्वीकृती र संशोधन, प्रगति समीक्षा)

७. सावर्जनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावलीका सान्दर्भिक दफाहरू (ऐनको परिच्छेद २: खरिद कार्यको जिम्मेवारी र खरिद विधीसम्बन्धी व्यवस्था, नियमको परिच्छेद २: खरिद कारवाहीको तयारी, खरिद योजना र लागत अनुमान)

८. दिगो विकास लक्ष्य (लक्ष्य १, २, ३, ४, ५, ६, ७, ८, ९, १०, ११, १२, १३, १५, १६ तथा १७)

९. दीर्घकालीन सोच तथा पन्ध्रौ योजनाको सान्द्रभिक बुँदाहरू

१०. गाउँपालिकाको आवधिक योजना, दीर्घकालीन नीति तथा कार्यक्रमको लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा प्राथमिकता र विषयगत लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति, कार्यनीति र रणनीतिक कार्यक्रम तथा आयोजना

११. समपुरक तथा विशेष अनुदानसम्बन्धी कार्यविधि, २०७६

४. बजेट सीमा

बजेट वर्ष आ .व. २०८१/८२ सहित ३ आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाको लागि आयोजना तथा उपक्षेत्रगत रूपमा बजेट सीमा देहायअनुसार निर्धारण गरिएको छ।

क्र.सं.	विषय क्षेत्र/उपक्षेत्र	आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रू. हजारमा)				बजेटको स्रोत (रू.हजारमा)			
			कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत तथा राजस्व बाँडफाँट	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
क	**आर्थिक क्षेत्र**	**२०८१/८२**	**७६९६०**	**२४२१८**	**५२७४२**	**०**	**६४४२**	**६५६६८**	**४८४९**	**०**
		२०८२/८३	**७८६९२**	**२४७६३**	**५३९३०**	**०**	**६४५९**	**६७२२५**	**५००८**	**०**
		२०८३/८४	**८२१५४**	**२५८५२**	**५६३०२**	**०**	**६६८७**	**७०१७७**	**५२८९**	**०**
१	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	२०८१/८२	१५४१४	११५६१	३८५४	०	१७४१	१३०१२	६६१	०
		२०८२/८३	१५७६१	११८२१	३९४०	०	१७४६	१३३३२	६८३	०
		२०८३/८४	१६४५४	१२३४१	४११४	०	१८०७	१३९२६	७२१	०
२	जलश्रोत तथा सिंचाइ	२०८१/८२	३५४६०	०	३५४६०	०	२६१२	३१७४६	११०२	०
		२०८२/८३	३६२५८	०	३६२५८	०	२६१८	३२५०२	११३८	०
		२०८३/८४	३७८५३	०	३७८५३	०	२७११	३३९४०	१२०२	०
३	पशु सेवा	२०८१/८२	८९०	७१२	१७८	०	०	४४९	४४१	०
		२०८२/८३	९१०	७२८	१८२	०	०	४५५	४५५	०
		२०८३/८४	९५०	७६०	१९०	०	०	४६९	४८१	०
४	पर्यटन, संस्कृति तथा सम्पदा	२०८१/८२	११५५०	२८८८	८६६३	०	८७१	८४७५	२२०४	०
		२०८२/८३	११८१०	२९५२	८८५७	०	८७३	८६६१	२२७७	०
		२०८३/८४	१२३३०	३०८२	९२४७	०	९०४	९०२२	२४०४	०
५	उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय	२०८१/८२	३८००	२८५०	९५०	०	८७१	२४८९	४४१	०
		२०८२/८३	३८८६	२९१४	९७१	०	८७३	२५५७	४५५	०
		२०८३/८४	४०५६	३०४२	१०१४	०	९०४	२६७२	४८१	०
६	भूमि व्यवस्था, वित्तीय सेवा तथा सहकारी	२०८१/८२	१५००	१२००	३००	०	३४८	११५२	०	०
		२०८२/८३	१५३४	१२२७	३०७	०	३४९	११८५	०	०
		२०८३/८४	१६०१	१२८१	३२०	०	३६१	१२४०	०	०
७	श्रम, रोजगारी तथा गरिबी निवारण	२०८१/८२	८३४६	५००८	३३३८	०	०	८३४६	०	०
		२०८२/८३	८५३४	५१२०	३४१४	०	०	८५३४	०	०
		२०८३/८४	८९०९	५३४६	३५६४	०	०	८९०९	०	०
ख	**सामाजिक क्षेत्र**	**२०८१/८२**	**३६६८५६**	**२९१०७४**	**७५७८१**	**०**	**४३५३**	**३५५६७०**	**६८३३**	**०**
		२०८२/८३	**३७५११३**	**२९६००३**	**७९११०**	**०**	**४३६४**	**३६३६९२**	**७०५७**	**०**
		२०८३/८४	**३९१६१५**	**३०५१७३**	**८६४४२**	**०**	**४५१८**	**३७९६४३**	**७४५३**	**०**
८	जनस्वास्थ्य तथा पोषण	२०८१/८२	१५९०८७	१४४६१७	१४४७१	०	०	१५७९८५	११०२	०
		२०८२/८३	१६२६६८	१४६२४८	१६४२०	०	०	१६१५३०	११३८	०
		२०८३/८४	१६९८२४	१४८८५१	२०९७३	०	०	१६८६२२	१२०२	०
९	शिक्षा, विज्ञान, कला तथा साहित्य	२०८१/८२	१८७९३०	१३३०८२	५४८४८	०	०	१८५७२६	२२०४	०
		२०८२/८३	१९२१६०	१३६०७७	५६०८३	०	०	१८९८८४	२२७७	०
		२०८३/८४	२००६१३	१४२०४३	५८५७०	०	०	१९८२०९	२४०४	०
१०	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता	२०८१/८२	४४९२	२२५	४२६७	०	१७४१	५४६	२२०४	०
		२०८२/८३	४५९३	२३०	४३६३	०	१७४६	५७१	२२७७	०
		२०८३/८४	४७९५	२४०	४५५५	०	१८०७	५८४	२४०४	०
११	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण	२०८१/८२	२७००	२२९५	४०५	०	१७४१	७३८	२२०	०
		२०८२/८३	२७६१	२३४७	४१४	०	१७४६	७८८	२२८	०
		२०८३/८४	२८८२	२४५०	४३२	०	१८०७	८३४	२४०	०
१२	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२०८१/८२	३६९७	३६९७	०	०	०	३६९७	०	०
		२०८२/८३	३७८०	३७८०	०	०	०	३७८०	०	०
		२०८३/८४	३९४६	३९४६	०	०	०	३९४६	०	०
१३	युवा, खेलकुद तथा नवप्रवर्तन	२०८१/८२	८९५०	७१६०	१७९०	०	८७१	६९७७	११०२	०
		२०८२/८३	९१५१	७३२१	१८३०	०	८७३	७१४०	११३८	०
		२०८३/८४	९५५४	७६४३	१९११	०	९०४	७४४८	१२०२	०
ग	**पूर्वाधार क्षेत्र**	**२०८१/८२**	**८९४००**	**२३६५**	**८७०३५**	**०**	**६३६९४**	**१६६६८**	**९०३८**	**०**
		२०८२/८३	**९१४१२**	**२४१८**	**८८९९४**	**०**	**६१९३२**	**२०१४७**	**९३३४**	**०**
		२०८३/८४	**९५४३४**	**२५२५**	**९२९०९**	**०**	**६३२७९**	**२२२९७**	**९८५७**	**०**
१४	बस्ती विकास, आवास तथा भवन	२०८१/८२	८७००	०	८७००	०	१७४१	३६५२	३३०६	०
		२०८२/८३	८८९६	०	८८९६	०	१७४६	३७३५	३४१५	०

क्र.सं.	विषय क्षेत्र/उपक्षेत्र	आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रू. हजारमा)				बजेटको स्रोत (रू.हजारमा)			
			कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत तथा राजस्व बाँडफाँट	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
		२०८३/८४	९२८७	०	९२८७	०	१८०७	३८७३	३६०६	०
१५	सडक, पुल तथा यातायात	२०८१/८२	७५८००	०	७५८००	०	६१९५३	८११६	५७३१	०
		२०८२/८३	७७५०६	०	७७५०६	०	६०१८६	११४०१	५९१९	०
		२०८३/८४	८०९१६	०	८०९१६	०	६१४७२	१३१९३	६२५१	०
१६	विद्युत तथा स्वच्छ ऊर्जा	२०८१/८२	२५००	३२५	२१७५	०	०	२५००	०	०
		२०८२/८३	२५५६	३३२	२२२४	०	०	२५५६	०	०
		२०८३/८४	२६६९	३४७	२३२२	०	०	२६६९	०	०
१७	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि	२०८१/८२	२४००	२०४०	३६०	०	०	२४००	०	०
		२०८२/८३	२४५४	२०८६	३६८	०	०	२४५४	०	०
		२०८३/८४	२५६२	२१७८	३८४	०	०	२५६२	०	०
घ	**वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र**	**२०८१/८२**	**७१००**	**३७००**	**३४००**	**०**	**३४८२**	**२२९५**	**१३२३**	**०**
		२०८२/८३	**७२६०**	**३७८३**	**३४७७**	**०**	**३४९१**	**२४०३**	**१३६६**	**०**
		२०८३/८४	**७५७९**	**३९५०**	**३६२९**	**०**	**३६१५**	**२५२२**	**१४४३**	**०**
१८	वन, हरियाली, भू तथा जैविक विविधता संरक्षण	२०८१/८२	१९००	२८५	१६१५	०	१७४१	१५९	०	०
		२०८२/८३	१९४३	२९१	१६५१	०	१७४६	१९७	०	०
		२०८३/८४	२०२८	३०४	१७२४	०	१८०७	२२१	०	०
१९	वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन	२०८१/८२	५५०	१३८	४१३	०	०	३३०	२२०	०
		२०८२/८३	५६२	१४१	४२२	०	०	३३५	२२८	०
		२०८३/८४	५८७	१४७	४४०	०	०	३४७	२४०	०
२०	विपद जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन	२०८१/८२	४६५०	३२७८	१३७३	०	१७४१	१८०७	११०२	०
		२०८२/८३	४७५५	३३५१	१४०३	०	१७४६	१८७१	११३८	०
		२०८३/८४	४९६४	३४९९	१४६५	०	१८०७	१९५४	१२०२	०
ङ	**संस्थागत विकास तथा सुशासन क्षेत्र**	**२०८१/८२**	**९६१४९**	**९३८०४**	**२३४५**	**०**	**९६१४९**	**०**	**०**	**०**
		२०८२/८३	**९८३१३**	**९५९१५**	**२३९८**	**०**	**९८३१३**	**०**	**०**	**०**
		२०८३/८४	**१०२६३८**	**१००१३५**	**२५०४**	**०**	**१०२६३८**	**०**	**०**	**०**
२१	नीति, कानून, न्याय तथा सुशासन	२०८१/८२	३६००	३४२०	१८०	०	३६००	०	०	०
		२०८२/८३	३६८१	३४९७	१८४	०	३६८१	०	०	०
		२०८३/८४	३८४३	३६५१	१९२	०	३८४३	०	०	०
२२	संगठन, मानव संशाधन तथा क्षमता विकास	२०८१/८२	९०१७३	८८३७०	१८०३	०	९०१७३	०	०	०
		२०८२/८३	९२२०३	९०३५९	१८४४	०	९२२०३	०	०	०
		२०८३/८४	९६२५९	९४३३४	१९२५	०	९६२५९	०	०	०
२३	राजस्व तथा श्रोत परिचालन	२०८१/८२	१६२०	१२९६	३२४	०	१६२०	०	०	०
		२०८२/८३	१६५६	१३२५	३३१	०	१६५६	०	०	०
		२०८३/८४	१७२९	१३८३	३४६	०	१७२९	०	०	०
२४	तथ्याङ्क, योजना तथा विकास परिचालन	२०८१/८२	७५६	७१८	३८	०	७५६	०	०	०
		२०८२/८३	७७३	७३४	३९	०	७७३	०	०	०
		२०८३/८४	८०७	७६७	४०	०	८०७	०	०	०
	जम्मा	**२०८१/८२**	**६३६४६५**	**४१५१६१**	**२२१३०४**	**०**	**१७४१२१**	**४४०३०१**	**२२०४३**	**०**
		२०८२/८३	**६५०७९१**	**४२२८८२**	**२२७९०९**	**०**	**१७४५५९**	**४५३४६६**	**२२७६६**	**०**
		२०८३/८४	**६७९४२०**	**४३७६३४**	**२४१७८६**	**०**	**१८०७३८**	**४७४६३९**	**२४०४२**	**०**

५. मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा आगामी आ.व.को बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन

आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/८२ सहित आगामी दुई आर्थिक वर्षको लागि उपलब्ध बजेट सीमा भित्र रही गाउँपालिकाको आवधिक योजना, विषय क्षेत्र रणनीतिक/गुरुयोजना, प्रस्तुत वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमको आधारमा देहायमा उल्लेखित विषयलाई मध्यनजर गरी आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको छनौट, प्राथमिकता निर्धारण, बजेट अनुमान तथा साङ्केतीकरण र आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण समेत तयार गरी असार २ गतेभित्र पेश गर्नु हुन अनुरोध छ :

१. नेपालको संविधानको मौलिक हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्व र अनुसुची ८ र ९ मा उल्लेखित अधिकारहरूसँग तालमेल हुने आयोजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्नुपर्नेछ।

२. मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा सार्वजनिक खर्च विवरणमा उल्लेखित खर्चलाई ध्यान दिई आयोजना तथा कार्यक्रमको प्राथमिकता निर्धारण र छनौट गर्नुपर्नेछ ।

३. गाउँपालिकाको तर्जुमा हुने आवधिक योजना, वार्षिक नीति कार्यक्रम, विषयक्षेत्र रणनीतिक गुरुयोजनाको सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा प्राथमिकता, विषयगत लक्ष्य तथा उद्देश्य, रणनीति तथा कार्यनीति तथा प्रमुख कार्यक्रम अनुसार आयोजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नुपर्नेछ ।

४. चालु आर्थिक वर्षमा संचालित स्थानीय गौरव/स्वर्णीम, रूपान्तरणकारी, क्रमागत, बहुवर्षीय र अधुरा आयोजना तथा कार्यक्रमलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी बजेट अनुमान गर्नुपर्नेछ ।

५. आयोजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्दा साना, टुक्रे र सङ्ख्यात्मक रूपमा धेरै आयोजना छनौट भन्दा ठोस, उपलब्धिमूलक र कार्यान्वयन योग्य आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको छनौट गर्नु पर्नेछ ।

६. गाउँपालिका स्तरीय योजना छनौट गर्दा आयोजना बैंक तथा मध्यमकालीन खर्च संरचना समावेश भएका वा कानून अनुसार वातावरण प्रभाव अध्ययन् लगायत सम्भाव्यता अध्ययन भई डिजाईन, लागत अनुमान तथा विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन तयार भएका तथा स्रोत सुनिश्चतता भएका आयोजना तथा कार्यक्रमलाई छनौट गर्नुपर्नेछ ।

७. आम नागरिकको आधारभूत स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसरफाई, सशक्तिकरण, रोजगारी र उद्यमशिलता विकास हुने तथा सामाजिक आर्थिक पुनर्लाभका कार्यक्रमलाई समावेश गर्नु पर्नेछ ।

८. स्थानीय तहमा राजस्व अभिवृद्धि गर्ने र आयमूलक आयोजना तथा कार्यक्रमलाई अनिवार्य रूपमा समावेश गर्नु पर्नेछ ।

९. कृषि, उद्योग, वन तथा पर्यटन उपजको उत्पादन, व्यवसायीकरण, विविधिकरण र औद्योगीकरणलाई सहयोग पुऱ्याउने कार्यक्रमहरू छनौट गर्नु पर्नेछ ।

१०. बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा गाउँपालिकाको नीति, विषयगत रणनीतिक/गुरूयोजना तथा कानूनले निर्धारण गरेका दायित्वलाई अनिवार्य रूपमा समावेश गर्नु पर्नेछ ।

११. विज्ञान, प्रविधि तथा खेलकुद लगायत युवाको सिर्जनशिलता, नवप्रर्वतनशिलता र उद्यमशिलता विकासमा सघाउ पुग्ने आयोजना तथा कार्यक्रमहरू छनौट गर्नु पर्नेछ ।

१३. योग, ज्ञान तथा सिप विकास, अध्ययन, खोज, अनुसन्धान र नवप्रवर्तनसँग सम्बन्धित आयोजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी समावेश गर्नु पर्नेछ ।

१२. भूउपयोग योजना र क्षेत्र, बस्ती विकास तथा भौतिक विकास योजना तर्जुमा लगायत यस्ता योजनामा प्रस्तावित आयोजना तथा कार्यक्रममा कार्यान्वयन गर्ने योजना छनौट गर्नु पर्नेछ ।

१३. बालबालिकालाई केन्द्रविन्दुमा राखी उनीहरूको बचाउ, संरक्षण, विकास र सहभागिता सम्बन्धी आयोजना तथा कार्यक्रमलाई विशेष प्राथमिकता दिनु पर्नेछ ।

१४. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को व्यवस्था अनुसार बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा प्रक्रियासँग अनुकूल हुने गरी दिगो विकासका लक्ष्य लगायत वातावरण, सुशासन, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद् जोखिम व्यवस्थापन, लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणजस्ता अन्तरसम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिनु पर्नेछ ।

१५. विकास निर्माण आयोजनाको हकमा ठोस तथा उपलब्धिमूलक आयोजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्नु पर्नेछ । महिला, पिछडिएको वर्ग, विस्थापित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति लक्षित कार्यक्रम महत्व र प्राथमिकता साथ छनौट गर्नुपर्नेछ ।

१६. आयोजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा वातावरणीय प्रभाव अध्ययन र सम्भाव्यता अध्ययन, सर्वेक्षण, ड्रइङ्ग तथा डिजाइन समेत लागत अनुमान तयार भएका प्राविधिक, वातावरणीय, सामाजिक र सांस्कृतिक रूपमा सम्भाव्य देखिएका

आयोजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्नुपर्नेछ । आयोजना तथा कार्यक्रमको छनौट गर्दा बजेटको स्रोत समेत खुलाई प्रस्ताव गर्नु पर्नेछ । यसबाट आयोजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा समयमा सञ्चालन गर्न र बजेट अपुग हुन पाउँदैन ।

१७. बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा चालु आर्थिक वर्षको खरिद गुरुयोजनालाई समेत ध्यान दिनु पर्नेछ ।

१८. आयोजना तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गर्नु अगावै सो आयोजना तथा कार्यक्रमबाट लाभान्वित तथा प्रभावित वर्ग तथा समुदाय, साझेदार तथा सहयोगी निकाय र सङ्घ/राय परामर्श गरी सहमती भएको अवस्थामा मात्र आयोजना तथा कार्यक्रम प्रस्ताव तथा छनौट गर्नु पर्नेछ ।

१९. बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा उपलब्ध बजेट सीमा र मार्गदर्शन अनुसार आयोजना तथा कार्यक्रमगत र विषयगत उपक्षेत्र अनुसार छुट्टाछुट्टै रूपमा तर्जुमा गर्नु पर्नेछ ।

२०. उपभोक्ता समिति, नागरिक तथा सामुदायिक संस्था, गैससहरूँग साझेदारी गर्न र सो मार्फत कार्यान्वयन गर्न सकिने आयोजना तथा कार्यक्रमलाई विशेष प्राथमिकता दिनु पर्नेछ ।

२१. स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ मा उल्लेखित ढाँचा तथा फाराममा मध्यमकालीन खर्च संरचना, नतिजा खाका, आयोजना र कार्यक्रम तथा बजेट विवरण तयार गर्नु पर्नेछ ।

२२. योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्दा गाउँपालिकाको स्थिति पत्र (प्रोफाइल), स्थानीय तहको संस्थागत क्षमता स्वमूल्यांकन, कार्यसम्पादन मूल्यांकन, लैससास परीक्षण, वित्तीय जोखिम तथा सुशासन कार्ययोजना आदिले लक्षित गरे अनुसारका क्षेत्र तथा सवाललाई सम्बोधन गर्नु पर्नेछ ।

२३. बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुने गरी सुशासन, वातावरण, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद् व्यवस्थापन, लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणजस्ता अन्तरसम्बन्धित विषयहरूलाई ध्यान दिनुपर्नेछ ।

आज्ञाले,

……………………………

पर्शुराम उपाध्याय

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

अनुसूची २: आगामी तीन आर्थिक वर्षको विषय उपक्षेत्रगत कार्यक्रम तथा आयोजना विवरण र बजेट विनियोजन

क्र.सं.	आयोजना तथा कार्यक्रम विवरण	आ.व. २०८१/८२ को अनुमान				आ.व. २०८२/८३ को प्रक्षेपण				आ.व. २०८३/८४ को प्रक्षेपण				सांकेतीकरण				
		कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	प्राथमिकता	रणनिति स्तम्भ	दिगो विकास	लैङ्गिक संकेत	जलवायु संकेत
क	**कृषि, खाद्य सुरक्षा र सिंचाइ**	**१५४१४**	**११५६१**	**३८५४**	**०**	**१६४३३**	**१२३२४**	**४१०८**	**०**	**१७७३९**	**१३३०४**	**४४३५**	**०**					
१	नवप्रवर्तन मार्फत उद्योग संचालन र युवा परिचालन कार्यक्रम	३२००	२४००	८००	०	३५२०	२६४०	८८०	०	३८७२	२९०४	९६८	०	P१		१	३	३
२	ड्रागन फ्रूट बगैँचा व्यवस्थापन तथा विस्तार	१०००	७५०	२५०	०	१२५०	९३८	३१३	०	१५६३	११७२	३९१	०	P१		१	२	१
३	कृषि विकास तथा प्रसार कार्यक्रम	११२१४	८४११	२८०४	०	११६६३	८७४७	२९१६	०	१२३०४	९२२८	३०७६	०	P१		२	२	२
ख	**जलश्रोत तथा सिंचाइ**	**३५४६०**	**०**	**३५४६०**	**०**	**२६९७९**	**०**	**२६९७९**	**०**	**३१४७६**	**०**	**३१४७६**	**०**					
४	बारीचौर लिफ्ट सिंचाइ आयोजना	२००००	०	२००००	०	३०००	०	३०००	०	१९००	०	१९००	०	P१		२	२	१
५	टङ्लेहवा लिफ्टिङ सिँचाई आयोजना	५०००	०	५०००	०	८०००	०	८०००	०	९०००	०	९०००	०	P१		२	२	१
६	मिर्मी लिफ्टिङ सिँचाई आयोजना	५०००	०	५०००	०	६०००	०	६०००	०	८०००	०	८०००	०	P१		२	२	१
७	प्यूघा लिफ्टिङ सिँचाई आयोजना	२०००	०	२०००	०	६०००	०	६०००	०	८०००	०	८०००	०	P१		२	२	१
८	जलस्रोत, सिंचाइ तथा नदी नियन्त्रण कार्यक्रम	३४६०	०	३४६०	०	३९७९	०	३९७९	०	४५७६	०	४५७६	०	P१		२	२	१
ग	**पशुंक्षी सेवा**	**८९०**	**७१२**	**१७८**	**०**	**९७९**	**७८३**	**१९६**	**०**	**१०७७**	**८६२**	**२१५**	**०**					
९	पशुंक्षी सेवा तथा प्रसार कार्यक्रम	८९०	७१२	१७८	०	९७९	७८३	१९६	०	१०७७	८६२	२१५	०	P१		२	२	३
घ	**पर्यटन तथा संस्कृति**	**११५५०**	**२८८८**	**८६६३**	**०**	**५२५५**	**१३१४**	**३९४१**	**०**	**४९८१**	**१२४५**	**३७३५**	**०**					
१०	आलमदेवी पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना, वडा नं. ३	९५००	२३७५	७१२५	०	३०००	७५०	२२५०	०	२५००	६२५	१८७५	०	P२		८	२	३
११	पर्यटन विकास तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	२०५०	५१३	१५३८	०	२२५५	५६४	१६९१	०	२४८१	६२०	१८६०	०	P२		८	२	३
ङ	**उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय**	**३८००**	**२८५०**	**९५०**	**०**	**४१८०**	**३१३५**	**१०४५**	**०**	**४५९८**	**३४४९**	**११५०**	**०**					
१२	गरिबि निबारणको लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	१३००	९७५	३२५	०	१४३०	१०७३	३५८	०	१५७३	११८०	३९३	०	P१		८	१	३
१३	उद्यम व्यापार तथा बजार प्रवर्द्धन तथा नियमन कार्यक्रम	२५००	१८७५	६२५	०	२७५०	२०६३	६८८	०	३०२५	२२६९	७५६	०	P१		८	२	३
च	**भूमि व्यवस्था, बैंक, वित्तीय तथा सहकारी**	**१५००**	**१२००**	**३००**	**०**	**१५७५**	**१२६०**	**३१५**	**०**	**१६५४**	**१३२३**	**३३१**	**०**					
१४	सहकारी प्रबर्द्धन कार्यक्रम	१०००	८००	२००	०	१०५०	८४०	२१०	०	११०३	८८२	२२१	०	P१		८	२	२
१५	भूमी व्यवस्थापन कार्यक्रम	५००	४००	१००	०	५२५	४२०	१०५	०	५५१	४४१	११०	०	P२		८	१	२
छ	**श्रम, रोजगारी तथा गरिवी निवारण**	**८३४६**	**५००८**	**३३३८**	**०**	**९१८१**	**५५०८**	**३६७२**	**०**	**१००९९**	**६०५९**	**४०३९**	**०**					
१६	एकिकृत श्रम तथा रोजगार सेवा सञ्चालन र गरिबी निवारण कार्यक्रम	८३४६	५००८	३३३८	०	९१८१	५५०८	३६७२	०	१००९९	६०५९	४०३९	०	P१		८	२	२
ज	**स्वास्थ्य तथा पोषण**	**१५९०८७**	**१४४६१६**	**१४४७१**	**०**	**१६१५१७**	**१४५२१३**	**१६३०३**	**०**	**१३९२५३**	**१२२०५५**	**१७१९७**	**०**					
१७	१५ शैयाको आधारभूत अस्पताल निर्माण आयोजना	८६७३४	८६७३४	०	०	८००००	८००००	०	०	५३२६६	५३२६६	०	०	P२		३	२	३
१८	स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण वडा नं ३	४०००	३२००	८००	०	७५००	६०००	१५००	०	१०३००	८२४०	२०६०	०	P२		३	२	३

क्र.सं.	आयोजना तथा कार्यक्रम विवरण	आ.व. २०८१/८२ को अनुमान				आ.व. २०८२/८३ को प्रक्षेपण				आ.व. २०८३/८४ को प्रक्षेपण				सांकेतीकरण				
		कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	प्राथमिकता	रणनिति स्ताम्भ	दिगो विकास	लैङ्गिक संकेत	जलवायु संकेत
१९	बलाम आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र भवन निर्माण आयोजना, वडा नम्बर ५	२०००	१६००	४००	०	७०००	५६००	१४००	०	८०००	६४००	१६००	०	P२		३	२	३
२०	आमा, बालबालिका तथा किशोरकिशोरी पोषण सुधार आयोजना	६६३५३	५३०८२	१३२७१	०	६७०१७	५३६१३	१३४०३	०	६७६८७	५४१४९	१३५३७	०	P२		३	१	३
झ	**शिक्षा, विज्ञान, कला, भाषा तथा साहित्य**	**१८७९३०**	**१३३०८२**	**५४८४८**	**०**	**१९७३२७**	**१३९७३६**	**५७५९१**	**०**	**२०७१२२**	**१४६६५१**	**६०४७०**	**०**					
२१	प्रारम्भिक बाल विकास कार्यक्रम	१७०७१	१२८०३	४२६८	०	१७९२५	१३४४३	४४८१	०	१८८२१	१४११६	४७०५	०	P२		४	२	२
२२	विद्यालय शिक्षा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१६८६०२	११८०२१	५०५८१	०	१७७०३२	१२३९२२	५३११०	०	१८५८८४	१३०११९	५५७६५	०	P२		४	२	२
२३	भाषा तथा संसकृति प्रवर्द्धन	२२५७	२२५७	०	०	२३७०	२३७०	०	०	२४१७	२४१७	०	०	P२		४	३	३
ञ	**खानेपानी, सरसरफाई तथा स्वच्छता**	**४४९२**	**२२५**	**४२६७**	**०**	**४७१७**	**२३६**	**४४८१**	**०**	**४९५२**	**२४८**	**४७०५**	**०**					
२४	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सालबसाली कार्यक्रम	४४९२	२२५	४२६७	०	४७१७	२३६	४४८१	०	४९५२	२४८	४७०५	०	P१		६	२	२
ट	**महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण**	**२७००**	**२२९५**	**४०५**	**०**	**३२४०**	**२७५४**	**४८६**	**०**	**३८८८**	**३३०५**	**५८३**	**०**					
२५	महिला सशक्तीकरण कार्यक्रम	१७००	१४४५	२५५	०	२०४०	१७३४	३०६	०	२४४८	२०८१	३६७	०	P२		५	१	३
२६	बालबालिका विकास कार्यक्रम	१०००	८५०	१५०	०	१२००	१०२०	१८०	०	१४४०	१२२४	२१६	०	P२		५	१	३
ठ	**सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण**	**३६९७**	**३६९७**	**०**	**०**	**४०६६**	**४०६६**	**०**	**०**	**४४७३**	**४४७३**	**०**	**०**					
२७	सामाजिक सुरक्षा, संरक्षण एवम पञ्जीकरण कार्यक्रम	३६९७	३६९७	०	०	४०६६	४०६६	०	०	४४७३	४४७३	०	०	P२		१०	१	३
ड	**युवा तथा खेलकुद**	**८९५०**	**७१६०**	**१७९०**	**०**	**९८४५**	**७८७६**	**१९६९**	**०**	**१०८३०**	**८६६४**	**२१६६**	**०**					
२८	खेलकुद पूर्वाधार निर्माण, स्तरोन्नति तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	८९५०	७१६०	१७९०	०	९८४५	७८७६	१९६९	०	१०८३०	८६६४	२१६६	०	P२		९	३	३
ढ	**आवास, भवन तथा बस्ती विकास**	**८७००**	**०**	**८७००**	**०**	**९५७०**	**०**	**९५७०**	**०**	**१०५२७**	**०**	**१०५२७**	**०**					
२९	भवन, आवास, बस्ती विकास, स्तरोन्नति र मर्मतसंभार कार्यक्रम	८७००	०	८७००	०	९५७०	०	९५७०	०	१०५२७	०	१०५२७	०	P२		११	३	३
ण	**सडक, पुल तथा यातायात**	**७५८००**	**०**	**७५८००**	**०**	**७६५५८**	**०**	**७६५५८**	**०**	**७७३२४**	**०**	**७७३२४**	**०**					
३०	रूद्रवेनी-रानीघाट सडकको हटिया रानीघाट सडक निर्माण र स्तरोन्नति	५०००	०	५०००	०	५०५०	०	५०५०	०	५१०१	०	५१०१	०	P२		९	३	३
३१	देउराली रानीमहल रूद्रवेनी सडक	१५००	०	१५००	०	१५१५	०	१५१५	०	१५३०	०	१५३०	०	P२		९	३	३
३२	हटिया चिउरीबोट सडक (प्रदेश समपुरक)	६०००	०	६०००	०	६०६०	०	६०६०	०	६१२१	०	६१२१	०	P२		९	३	३
३३	हटिया चिउरीबोट सडक (प्रदेश समपुरक)	६०००	०	६०००	०	६०६०	०	६०६०	०	६१२१	०	६१२१	०	P२		९	३	३
३४	छाप दब्छे सुलसुले सडक	७०००	०	७०००	०	७०७०	०	७०७०	०	७१४१	०	७१४१	०	P२		९	३	३
३५	सडक तथा पुल निर्माण स्तरोन्नति र मर्मतसंभार सालबसाली कार्यक्रम	५०३००	०	५०३००	०	५०८०३	०	५०८०३	०	५१३११	०	५१३११	०	P२		९	३	३

क्र.सं.	आयोजना तथा कार्यक्रम विवरण	आ.व. २०८१/८२ को अनुमान				आ.व. २०८२/८३ को प्रक्षेपण				आ.व. २०८३/८४ को प्रक्षेपण				सांकेतीकरण				
		कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	प्राथमिकता	रणनिति स्तम्भ	दिगो विकास	लैङ्गिक संकेत	जलवायु संकेत
त	**विद्युत तथा स्वच्छ उर्जा**	**२५००**	**३२५**	**२१७५**	**०**	**२७५०**	**३५८**	**२३९३**	**०**	**३०२५**	**३९३**	**२६३२**	**०**					
३६	विद्युत उपयोग प्रवर्द्धन कार्यक्रम	२०००	२००	१८००	०	२२००	२२०	१९८०	०	२४२०	२४२	२१७८	०	P२		७	३	१
३७	वैकल्पिक तथा स्वच्छ उर्जा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	५००	१२५	३७५	०	५५०	१३८	४१३	०	६०५	१५१	४५४	०	P२		७	३	१
थ	**सूचना तथा सञ्चार प्रविधि**	**२४००**	**२०४०**	**३६०**	**०**	**२५२०**	**२१४२**	**३७८**	**०**	**२६४६**	**२२४९**	**३९७**	**०**					
३८	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि विस्तार कार्यक्रम	२४००	२०४०	३६०	०	२५२०	२१४२	३७८	०	२६४६	२२४९	३९७	०	P२		९	३	२
द	**वन, हरियाली, भूसंरक्षण तथा नदि नियन्त्रण**	**१९००**	**२८५**	**१६१५**	**०**	**२१८५**	**३२८**	**१८५७**	**०**	**२७३१**	**४१०**	**२३२२**	**०**					
३९	वन, भूसंरक्षण र नदी नियन्त्रण कार्यक्रम	१९००	२८५	१६१५	०	२१८५	३२८	१८५७	०	२७३१	४१०	२३२२	०	P१		१५	३	१
ध	**वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन**	**५५०**	**१३८**	**४१३**	**०**	**६६०**	**१६५**	**४९५**	**०**	**७९२**	**१९८**	**५९४**	**०**					
४०	वातावरण व्यवस्थापन कार्यक्रम	५५०	१३८	४१३	०	६६०	१६५	४९५	०	७९२	१९८	५९४	०	P१		१२	३	१
न	**विपद जोखिम व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तन अनुकुलन**	**४६५०**	**३२७८**	**१३७३**	**०**	**५५८०**	**३९३३**	**१६४७**	**०**	**६६९६**	**४७२०**	**१९७६**	**०**					
४१	विपद जोखिम व्यवस्थापन कार्यक्रम	३७५०	३१८८	५६३	०	४५००	३८२५	६७५	०	५४००	४५९०	८१०	०	P१		१३	२	१
४२	जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण तथा अनुकुलन कार्यक्रम	९००	९०	८१०	०	१०८०	१०८	९७२	०	१२९६	१३०	११६६	०	P१		१३	२	१
प	**स्थानीय नीति, कानून, न्याय तथा सुशासन**	**३६००**	**३४२०**	**१८०**	**०**	**३९६०**	**३७६२**	**१९८**	**०**	**४३५६**	**४१३८**	**२१८**	**०**					
४३	नीति, कानुन, सुशासन तथा न्याय प्रवर्द्धन कार्यक्रम	३६००	३४२०	१८०	०	३९६०	३७६२	१९८	०	४३५६	४१३८	२१८	०	P२		१६	२	२
फ	**संगठन, मानव संशाधन र सेवा प्रवाह**	**९०१७३**	**८८३७०**	**१८०३**	**०**	**९४६८२**	**९२७८८**	**१८९४**	**०**	**९९४१६**	**९७४२७**	**१९८८**	**०**					
४४	संगठन, मानव संसाधन, क्षमता विकास र सेवा सुदृढीकरण कार्यक्रम	९०१७३	८८३७०	१८०३	०	९४६८२	९२७८८	१८९४	०	९९४१६	९७४२७	१९८८	०	P२		१६	३	३
ब	**राजस्व तथा स्रोत परिचालन**	**१६२०**	**१२९६**	**३२४**	**०**	**१७८२**	**१४२६**	**३५६**	**०**	**१९६०**	**१५६८**	**३९२**	**०**					
४५	राजस्व व्यवस्थापन तथा सुदृढीकरण कार्यक्रम	१६२०	१२९६	३२४	०	१७८२	१४२६	३५६	०	१९६०	१५६८	३९२	०	P२		१७	३	३
भ	**तथ्याङ्क, योजना तथा विकास व्यवस्थापन**	**७५६**	**७१८**	**३८**	**०**	**८३२**	**७९०**	**४२**	**०**	**९१५**	**८६९**	**४६**	**०**					
४६	तथ्याङ्क, योजना तथा विकास व्यवस्थापन कार्यक्रम	७५६	७१८	३८	०	८३२	७९०	४२	०	९१५	८६९	४६	०	P२		१७	२	२
	जम्मा	**६३६४६५**	**४१५१६०**	**२२१३०४**	**०**	**६४६३७०**	**४२९८९७**	**२१६४७४**	**०**	**६५२५२७**	**४२३६०९**	**२२८९१८**	**०**					